

Luk **Zisasiyet yaŋaŋ Lugaŋ meluwaŋ** **mge**

Luk ikŋaŋgat yaŋaŋ penaŋ kapigok. Egaŋ Zisasiyet nempaŋane ekŋengat tuŋguwinangataŋ yek. Naman ek kegogak am Zuda maŋgeen ku sokbembenaŋ yaŋgut egaŋ buŋam zapat kapi meluwaŋ mge. Ma Luk ek kegogak an dokta mamtan (Kolosi 4:14) ma an nânâŋaŋ temaŋ Gilis amgalen zet mninge keyepmti buŋam zapat kapi weyaŋti Zisasiyaŋ sokbem mamkwati gakiyet keyet buŋamaŋ weyaŋ kuye. Egaŋ kegogak Pâl mukulem mti Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ kapi timti timet timkot mbun.

Lugaŋ buŋam zapat kapi an kwepgat kumsaye. An ke kwitnaŋ Tiopilas. An ikŋaŋ kapiyegak kwitnaŋ ewe nempa ekŋengalen muluwinangalen papia keyet keŋan tazin. Kogogapmti am Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋaŋ mulupmaŋ mamiwaŋ zeiwen Lukgaŋegak Nem-bayelen Muluwin ke kogogak kuye. Zet zapat an kwepgat kuye yaŋgut zet keŋaŋ tazin keyaŋ an kwepgalen zapatnok ku ekbak. Zet zapat keŋaŋ tazin keyaŋ nin sambe ŋep ndamukulem msâpm. Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ an tuk ekŋenmak Lugaŋ kuwienaŋ belak etaŋ ku kuwien. Ekŋenaŋ yaŋaŋmak nâmtati kuwien. Zet sepem kwepnok kuwienaŋgut an maŋge ikŋak ikŋakgat nâmti kuwien. Kegogapmti Lu-

gan am manje Zuda manjeen ku sokbembenan ekngat Zisasi nâmkipepenin mamti zet notnan eknenan manzemmaipnok keyet wetekume zeye. Lugañ Zisasiyet kwitnan Angat Nemunan kuye ma iknanagak Zisasiyan mulup notnan am eknenmagen mge keyet zetnan omba kuye: Animbi yomton eknenmak meu nini ma am kwep kwepgalen mkaen mot indige ma am kwep kwepget nâmtiknan mindeye. Egan kogogak Emetak Tenngat mulupmangot yanang zemâtâge. Zet kapi egalen bunam zapalen etan tazinan makuwek.

Zet noteknan teman kapigogan Lukgalen bunam zapat kenan talip:

1:1-4 Zet katnan bemzenzeyelen zet

1:5-2:52 Zisasimak Zânmak sokbembenitdangalen busup zet zenzenan

3:1-4:13 Zisasiyan ammagen mulup msâgât weyayan mulup mge

4:14-9:9 Zisasiyan Galili msalen an kwep kwep mukulem mimindeye

9:10-11:54 Zisasiyan iknangot yanang msokbemti nemanane mulup zet indaye

12:1-19:27 Zisasiyan amgalen mama mimi bekanangot zet kutuk mti zemâtâtât zet omba keyet paleset bemzeye

19:28-24:53 Zisasiyan ningapmti gakimti wat kululunjen mowage

Lugañ Zisasiyelen zapat pembenan Tiopilasiyet zapat meluwan kumsaye

¹⁻² O amobotnan Tiopilas, am notnan eknenan Kilais engan msalen manje keyet zet

zapatnaŋ ke mulup windenaŋbenj mti meluwan mme nin ekbenn. Mti ekŋenaŋ zet zapat dolakŋaŋgalen an ekŋen yaŋbembenaŋ baenen Zisas ikŋaŋmak sokŋan mamti zikalinan weyaŋ eknâmâtâtmkwabien an ekŋen keyaŋ meluwan ke mbien.

³ Âpme neŋ kegogak kukŋaŋgat penaŋ kwileki notnaŋ sokbemkwage keyet papia sambe makumti nâmâtâti amobotnaŋ Tiopilas gâgât neŋ Zisasiyelen zet zapat ekdelaŋ zewann keyet katanŋ kapi kabemti meluwan kuyap.

⁴ Ma neŋ meluwan kungama geŋ zet zapat mŋaŋgaŋaŋ ke zet zapat penaŋ kogok nâmâtâbanik.

Zânaŋ sokbembenaŋgalen zet zapat

⁵ Âpme an kwitnaŋ Eloanŋ Zuda msalen amobotnaŋ mame kan keyet sâpe sâpe bumbu an ŋen maŋge egat kwitnaŋ Zekalayasi ek Abiyayelen mulup mimi katnanengatnaŋ mamtan. Imbiŋaŋ kwitnaŋ Elisabet ek kegogak sâpe sâpe bumbu an Alongat sipbutnaŋ.

⁶ Egeleŋ Kawawaŋgat zimosetnan mama mimiŋit dolakŋaŋ kwetetepmaŋ mamkwati Amobotnaŋ Kawawaŋgalen zet ma zii zetnaŋ maŋgawepum mâti mambun.

⁷ Ma Elisabet ek imbi tipkatik keyepm egeleŋ nembapiŋ mamkwatneti an imbi ilip bewun.

⁸ Âpme kan ŋengat Zekalayasiyaŋ sâpe sâpe bumbu mulupmanen Kawawaŋgalen sesewat mka temanen mge. Egaŋ mulup ke kan katanŋ mamtan keyet katnaŋ mge.

9 Sâpe sâpe bumbu an ilinaŋgalen selin sepem mama mimiŋin ek ombemti zempeme Kawawaŋgalen sesewat mka teman kambe sesikŋaŋmak dolakŋaŋ Amobotnaŋgalen zikatnan busât mowege.

10 Egaŋ moti kambe sesikŋaŋmak dolakŋaŋ tabume Zuda am ekŋenaŋ zupman ondek tati Kawawaŋgat dundundu mulup tapmambien.

11 Egaŋ kekok tapmnepepe Kawawaŋgalen enseliyaŋ sokbemti kambe sesikŋaŋ bumbu sisak ganzenaŋ bet penaset kotage.

12 Ke kotapme Zakaliasiyaŋ ekti palapemti weŋaŋ mepme kiŋgage.

13 Kegok mme enseliyaŋ ekti pigok dunduye, “Zakalias, geŋ kiŋgagapiŋ. Kawawaŋgaŋ dundundunjit nâyeyepmti imbindi Elisabelaŋ nempa keŋmak tati nempa ambepme egat kwitnaŋ Zân kuwanik.

14 Kegok sokbeme keŋdan oloŋen nâwanik ma am sambe ekŋenaŋ sokbembenŋgat nâmtikŋaŋ mpewep.

15 Egaŋ Amobotnaŋ Kawawaŋgat zikatnan an temaŋ mambe. Mti egaŋ wain ma tu katikŋaŋ notnaŋ ku nimbe. Egaŋ mamaŋgat keŋanenak taweme Emetak Teŋaŋ ekmak tabe.

16 Ma Isael am sambe yomengatnan keŋin mgilik zemindeme Amobotnaŋ Kawawaŋgaŋin sesewatpewep.

17 Âpme golaŋ zenze an itnaŋaŋ kwitnaŋ Ilaiza ekmagen Kawawaŋgalen Emetak Teŋgalen winde wemsaye sepem kekokak Zânmaŋgen wemsame zet zapat dolakŋaŋ zenze an bemti mambe. Egaŋ mulup mbeen kapigok: egaŋ bipnempa

ekñen yominangatnañ keñit mgilik zeme kwep tusum tabalup. Ma am keñin katikñañmak ekñen Zânañ weyañindeme an teñ ekñengalen nânâyet kandañanen wakbemti ekñañ Amobotnañgat Zânañ zeme katan weyañti tabep.”

¹⁸ Enseliyañ kogok zeme nâmti Zakaliasiyañ zet kapigok gilik zem saye, “Imbinmak nit an imbi ilip penañ keyepm gâlen zet ke nâma ñep penañ ku bein.”

¹⁹ Kegok zeyeyepmti enseliyañ pigok dunduye, “Nânik, neñ kwitn Gabiel. Neñ Kawawañgat zikatnan matalawañ ikrñañ zemneme toti zapat pembenañ kapi ñingoyap

²⁰ keyañgut zetn ku nâmkñipenik keyet dopmañ geñ kopa bemti zetpiñ manepemane zet ñingoyap kapiyañ penaññmak sokbewe. Bam nâlen zetn penañañ sokbeme ekbanik.” Enseliyañ kegok zeye.

²¹ Kan tungupmañ keyet Zakaliasiyañ Kawawañgalen sesewat mka temanen kwisiñ penañ tapme an imbi ekñañ egat damuñ kwisiñ penañ tati, “Zigok tapm,” zemti yayañ igagen mbien.

²² Kegok tapmnepe me bam ekñenmagen toti zet diindosâgât olapme ekñañ pigok nâmâtâbien ek sesewat mka temanen, “Kuleki ñen mamana-mañañ sokbemsap.” Ma egañ belañ sesepmañ etañ mimindaye, zet zigoset zenak.

²³ Zakaliasiyañ kegok ke tapmnepe me kasup mulup kan delañ zeme mkañan gilik zem mege.

²⁴ Âpme bangat imbiñañ Elisabelañ namba keñmak tati mkañan etañ tatnepe me eyoñga 5 zeye.

²⁵ Delañ zeme pigok zeye, “Nen nembapin mambanañ Kawawañañ kan kapiyet namukulem mnein keyepm am sambeyet zikalinan sakambuk ku msap.”

Ensel Gabielian Zisasiyet busup zet Malia zemsokbemsaye

²⁶ Elisabelañ nempa kenmak tapme eyonñañ 6 beme Kawawañañ ensel Gabiel zempeme Galili msalen Nasalet mkaen mege.

²⁷ Mka keyet keñan imbi nembip ñen manje kwitnañ Malia ekmagen busup zet ñen mmege. Ek ke an ñen kwitnañ Zosep amobotnañ Dewitgat inñsokñañ egat imbi zapatnañ zempepenañ.

²⁸ Enselian Maliamagen sokbemsamti zeye, “Ai, nânik, keñ sewakñañ geñmagen wesemin. Kawawañ Amobotnañañ geñmak tazin ma egañ gâgât nâmtikñañ mgain.”

²⁹ Enselian zet kekok zeme keñañañ nâmkwindemti pigok nâye, “Kwilekiyet zet nukñañ kabon kapi dinoin?”

³⁰ Kekok otnâme enselian pigok dunduye, “Malia, geñ ku kiñgat! Kawawañañ nâmtikñañ mgain.

³¹ Nânik, geñ kambakmak tati nempa an ambeti kwitnañ Zisas kuwanik.

³² Egañ Amobotnañ penañ mambe. Amnañ egat, ‘Amobotnañ Temañ Penangat Nemunañ,’ zewep. Amobotnañ Kawawañañ sokñañ Dewitgat munduman zempeme tabe.

³³ Âpme egañ Zekopgat alikñane ekñen Zuda am ekñenmagen Amobotnañ bemti damuñ mulup mimiñañañ delañ zenzepin mmobe.”

34 Kegok zeme Maliayan ensel kapigok yan̄kwesiye, “Neñ apmpin̄ mayapgapmti zet zenik keyet penañan̄ zigoset sokbewe?”

35 Kegok zeme enseliyan̄ zetnañ pigok gilik zemsaye, “Kawawan̄galen Emetak Teñan̄ gâgât ken̄dan menok msokbeme nemba kambakmak tapmane Kawawan̄an̄ zewe, ‘Nemba ke nâlen Nemun Penañ.’ Kegok zeme Nemba ambebanik ke Teñ Ton̄an̄ mambe.

36 Keyepmti kapigok zema nâmbak. Imbi nodi Elisabet ek imbi iliwan̄ nemba kambakmak tapme eyon̄gan̄an̄ 6 bein. Egat, ‘Imbi tipkatik,’ manzeiwan̄gut ekmagen kegok sokbein.

37 Keyepmti Kawawan̄an̄ kwileki ñen msât mnagen ku mim alenak egan̄ ñep mnak.”

38 Kegok zeme Maliayan̄ pigok dunduye, “Neñ Amobotnan̄galen mulup imbi nemba keyepmti zet zenik keyan̄ neñmagen ñep sokbemnasemin.” Kegok zeme enseliyan̄ pemti mege.

Maliayan̄ Elisabet eksât mege

39 Enseliyan̄ mepme kan teepman̄ ku beme Maliayan̄ sakwep penañ milawatnañ omakumbe akumbe mti Zudia msat kalañan̄ mka ñen tageen ke memoge.

40 Mot patañ pemti Zakaliasiyelen mkaen moti imbiñan̄ Elisabet ekti zem oloñen mpeye.

41 Zem oloñen mpeme tatnânepeme keye-gak kambakñanen nemba okagan̄ titokñan̄ mge. Âpme Emetak Teñan̄ Elisabetgat ken̄an̄ tot be-misige.

42 Âpme Elisabelan̄ olimti Maliayet zeye, “Kawawan̄an̄ imbi ñenan̄ nemba kapi

ambebegalen ku ombempeye. Egan gâgât nâme mobotnañ penañ beme geñ gaombem geye. Keyepmti am ekñenañ gâlen namba ke egat nâme mobotnañ penañ beme ek sesewatpewep.

⁴³ Geñ Amobotnañ ambewanigan Kawawañ zeme geñ neñmagen kodik keyepm oloñen miap.

⁴⁴ Zem oloñen mnemane nâma keyegak keññanen namba okagañ endilipemti oloñen mme nâyap.

⁴⁵ Geñmagen Kawawañ menok mme sokbembeyet zeyeen nâmkiñpewanangapmti geñ imbi oloñen toñ.”

Maliayan Kawawañgat sesewat silik kuye

⁴⁶⁻⁴⁹ Âpme Maliayan silik kapigok kuye,

“Kawawañ egañ mulup imbi nambañ tototnañ penañ neñ mmoñneme neñ sesewatpemti keññan oloñen penañ nâmpema am sambeyañ nâgât nâmneme neñ imbi oloñenton bembobe. Ma Kawawañ ek An Winde Toñ keyepmti menok kapi neñmagen min. Ek kwitnañ An Teñ Toñ. Egañ yomengatnañ mkwatnein.

⁵⁰ Âpme am keñin Kawawañgat nâme mobotnañ mambein ekñen ilin ma alikñañine ekñenmagen anğalañ gogotnañ wemti wembobe.

⁵¹ Kawawañ ek windenañ igagen wemsain keyepm am notnañ nânâñinangat nâme mobotnañ mambein ekñen nânâñin makume tozin.

⁵² Egañ amobotnañ notnañ ilinangat nâme mobotnañ penañ mambein ekñen munduminangatnañ zemindeme keñan

mamtotindein, yangut am ilinangat nâme tototnañ penañ mambein ekñen mmot indeye.

⁵³ Egañ ola olat palen mamaip ekñen indamukulem mimindein. Ma polak polak maip ekñen ku maindamukulem mimindein.

⁵⁴ Egañ yeñsokñe ekñenmak zetik mimindaye ke katikñañ bein. Keyet penañañ Israe! amñane ekñen indamukulem min.

⁵⁵ Ke anğalañ gogotnañgat penañañ Abalaam ma egat alikñane sambe ekñenmagen wemoti weweyelen nâmâtâti kekok zikat sasañañ.”

Silik kogok kuye.

⁵⁶ Maliayañ eyoñga tuk mee kekok Elisabetmak tapmâti mkañañ gilik ze koge.

Zânañ sokbeye keyelen zet zapat

⁵⁷ Âpme Elisabet nemba ambebegalen kanañ kopme nemba okak an sokbeye.

⁵⁸ Kekok sokbeme am notnañ sokñañ ke mam-bien ekñenañ keyet zapatnañ nâmti ekmagen koti Amobotnañgalen anğalañ gogotgat penañañ ekmagen sokbeye keyet olim sesewatsawien.

⁵⁹ Keyet palañañ kasup mulup mimi 7 delañ zeme 8gat ekñenañ nemba okak keyet sekñañ butnañ Kawawañgalen piliñ antumpemti kwitnañ bipmañgat opmañ Zakalias kusâgât zewien.

⁶⁰ Kekok zeme mamañañ zemkulumindemti zeye, “Ekñen, ke yek; kwitnañ Zân kusenup.”

⁶¹ Mamañañ kekok zeme ekñenañ kapigok zewien “An nodinemagen kwit keboñ ñen ku matazin!”

⁶² Kegok zemti zet mmot mtot mti bipman an kopa beyeyepm belan sesepman msamti yan kwesiwien, “Kwitnan kwi kukuyelen nânik?”

⁶³ Yan kwesime egan meluwan mimimak papiamak meluwan kukuyet belan sesepman mme mkot same egan, “Kwitnan Zân,” kegok meluwan mme ekbien. Ekti eknenan keyet nâmtentem igagen mbien.

⁶⁴ Kegok mme keyegak Zakalias nambalaman gilik zeme zetnan zemti Kawawan sesewatpeye.

⁶⁵ Âpme an notnan soknan soknan mambien eknenan zet zapat ke nâme igagen penan beye. Ma zet timet timkot mmetnepeme Zudia msat kalanan zelan memot sambelenge.

⁶⁶ Âpme Amobotnan nempa ke ektiknan mpheyepmti an imbi notnan zapat ke nâme igagen penan beme pigok zewien, “Anempa kebonan sementi bangat amobotnan teman bewe.”

Zekalayasian Kawawan gat sesewage

⁶⁷ Âpme Zângat bipman Zakalias ek Emetak Tenan kenanen bemisikme kwitnan kwitnan bam sokbewe keyet golan zenze anan zenzenanok zet kapi zeye,

⁶⁸ “Islaël am, nin Amobotnan Kawawan sesewatpene! Iknan amnane ninmagen koti walelelengatnan ndatin.

⁶⁹⁻⁷⁰ Itnanan golan zenze an ten eknenan busup zet zewienen kelak kapi sokbemkawan bein. Ke kapigok zewien, ‘Mulup anan Dewitgat aliknane nin walelelengatnan ndatitiyelen Amobotnan awindenjanben nen mmonzemndain.

71 Ma ekñenañ kasa mimindawien ekñengalen windeengatnañ ndamukulem mbe.’

72 Kawawañañ yeñsokñneyet kapigok diindoye, ‘Neñ añañgalañ gogot mimindewap. Ke tususu zet inmak mimiñañ keyet otnâmti kekok mbap.’

73-74 Egañ ningat sokñ Abalaamgat kapigok zemkatik beye, ‘Neñ kasañine ekñengat belinañgatnañ indamukulem mimindema in nâmtalasimti neñ sesewatnewep.

75 Keyet in nâgât zimosetnnañ kwetetepmañ ma keñinañ teñ mamti zezapatn mmamkwatneti gakime delañ zewe.’

76 Âpme nemun, gâgât amnañ, ‘Kawawañ Temañ penañgalen golañ zenze an,’ zewep. Geñ Amobotnañañ ammagen kokogalen kukñañgat setnañ weyeyañ mulup mti keyet zezapatnañ diindowanik.

77 Mti amñañe pigok diindowanik, ‘Kawawañañ yomin katikpempti walelelengatnañ indatisâpm.’

78 Âpme kasuwañ msat mme mambusatnañ mambeinok keyet katañ Kawawañañ an ñen zempe me koti ndamukulem mti tambusosogengatnañ mbusatnañ bemndemti ikñañmagen timkwatndewe. Ke Kawawañgalen añañgalañ gogot ma keñ sewakñañgapmti kekok mimndewe.

79 Ma busatnañ keyañ nin am tambusosok katikñañnen matatnup nin mbusatnañ bemndeme busatnanañ kwati keñ sewakñañgalen set aiki-galen sokbeme meti aikbanup.” Egañ kekok zeye.

80 Âpme anemba ek sekñañ ma nânâñañ Kawawañmagen kekokak semen katik beye.

Kegok mti msat tungupman mepmanepeme Kawawangalen mulup mimiyelel kanan sokbeme Israeal am eknenmagen koti sokbemkawan bemindeye.

2

Zisas sokbeyeyelen zezapat (Matiyu 1:18-25; 2:1; Zân 1:14)

¹ Âpme kan keyet Loma msatgalen amobotnan teman kwitnan Ogastas egalen zemkatik beme nen kapigok zemkatik beye, “Am msat katan nâlen zemâtâtâtgat katnanen maip eknen kwilin makumti papiaen mkatiknan beseip.”

² (Âpme an kwitnan Kwilinas ek Silia plowins amobotnan teman tati kan keyet mulup nembane zemindeme am kwilin makuku mulup ke egan kuknanat yanbemti mge.)

³ Kegok sokbeme am sambe eknenan mkanjin notaknanen katan kwilin besâgât mepmâbien.

⁴ Mepmâpme Zosep egan Galili msalen Nasalet mkaen mangeyan pemi Zudia msalen Beteleem mkaen amobotnan Dewit egan sokbeyeen mkanjan notaknan ke kwitnan bembeyelen mege. Ek amobotnan Dewitgat aliknanapmti ke mege.

⁵ Egan imbi zapanan Malia tetimti ilizuzut kwilit amobotnangalen papiaen besât mebun. Ke Malia nempa kenmak tetime mebun.

⁶ Beteleem ke met tatnepemalu Malia okak sokbembeyelen kanan bududuk beye.

⁷ Kegok sokbeme am sambeyan amkupgalen mka ke bemisikti tabien keyepm Maliayan bulmakau mkanan nemunan yu ambeti sanguman sumunji peme bulmakau batinan towenge.

Sipsip damun an eknenmagen enseliyan sokbeye

⁸ Apme msat keyegak sipsip damun eknenan tambuyet msat tungupman kwan tageen sipsiwin ekdamun mbien.

⁹ Mti tatnepeme Amobotnan galen ensel nenan eknenmagen sokbemindame busatnanan mbusatnan bemindeme omba penan kingati sebelan dinjin mbien.

¹⁰ Kegok mbien yangut ensel egan kapigok diindoye, "An eknen, in ku kingalit! Nen zapat dolaknan nen diindosâgât kolap. Keyet penanan an imbi sambe eknenan olonen teman palen tabep.

¹¹ Alak Amobotnan Kilaisinin yomengatnan indatiti ek Dewitgalen mka noteknan sokbemindain.

¹² Keyepmti an am yominangatnan indetitiyelen kozin egalen pilinan kapigok: In nempa okaknan penan bulmakau mkanan sanguman sumunpepenan bulmakau batinanen weme meekseip."

¹³ Zeme zeme keyegak kululunengatnan ensel mange teman penan eknenan kotati pigok zemti Kawawangat olim sesewabien,

¹⁴ "Kululun bete bete gwaen penan Kawawan olim sesewat mpepeyelen. Egan msalen am

kwi ekñen nâmtikñañ mimindeme egalen ken sewakñañ ekñenmak wembe.”

¹⁵ Ensel ekñenañ kekok zemdelañ zemti gilik zemti ekñenañ kululuñen mowepme sipsip damuñ ekñenañ ilinak zenâ zenâ mti zewien, “An ekñen, kame nin Beteleem mkaen meti Amobotnañañ kwileki sokbeme dindoin keyet penañañ meekne.”

¹⁶ Ekñenañ kekok zemti sakwep bulmakau mkaen meti Zosepmak Malia egelañ nemba okak pemalu batikondoen weme tapmalut moindikbien.

¹⁷ Ke metati sipsip damuñ ekñenañ ekñen meindikti nemba okak ekti enseliyañ nemba okakgat zezapat mimindaye ke diidowien.

¹⁸ Âpme am notnañ ekñenañ sipsip damuñ ekñengalen zezapat ke nâmti nâme igagen penañ beme nâmtemtem mbien.

¹⁹ Ma Maliayañ zet ke kenañ penañ bempemti otnâpeñ penañ mamamtan.

²⁰ Sipsip damuñ ekñenañ kekok zemdelañ zemti gilik zemti meti enseliyañ kwileki sambe mzikat indame eknâm mbien keyepmti Kawawañgat olim sesewatbien.

Nemba okak kwitnañ sawien

(Luk 1:59)

²¹ Âpme mulup mimi kasup 7 delañ zeme 8gat nemba sekñañ butnañ antumpemti kwitnañ Zisas kuwien. Kwit ke kukñañgat nemba okak ku sokbeme enseliyañ zemsokbeye.

Malia ma Zosewañ Zisas wati sesewat mka temanen mobun

22 Âpme Mosesiyelen zii zelen tage ke mâti Maliamak Zosewan sesewat mka teman mobopin mamtemun ya bangat Malia egalen nempa sok-beyeyelen sip katim delan zeme Zelusalem sesewat mka temanen Zisas Amobotnangat zapat sasayet wapmobun.

23 Ma Mosesiyelen zii zelen kapigok zenzenan, “Anempa yu eknen Amobotnangat zapat indandayelen.” *(Kisim Bek 13:2-12)*

24 Ma Amobotnangalen zii zelen zet nen kapigok mimiyyelen,

“Sasakandenombe awembin zut yek beme kopende awembin zut sâpe sâpe bumbuyelen mobogalen.” *(Wok Pris 12:6-8)*

Egela ke mâti kwitnan kwitnan ke timti bumbuyelen mowebun.

25 Âpme kan keyet an nen kwitnan Simion ega Zelusalem mka teman mamtan. Ek an dolaknan Kawawangalen zet gawepumti Isael am eknenmagen yominangatnan indatitiyyelen An nangat damun mamtan. Ma ega Emetak Tenmak mamtan.

26 Keyepmti Emetak Tenan kapigok zemâtâtpeme mamtan, “Gen gakikipin tapmane Kawawangnan Kilais zempeme kokogalen zetik mpepenan ke ektingut gakiwanik.”

27 Zeme tatnepeme Zisas manan bipmanan wati sesewat mka temanen zii zelan zenzenan ke mâti mowebun. Kan keyet Emetak Tenan Simion zemâtâtpeme sesewat mka temanen mowet

²⁸ tapme Maliayan nemba okak same ambetati Kawawaŋgat wisikŋ kapigok zeye,

²⁹ “Amobotnaŋ, geŋ zetikdi bandim mnik keyepmti alak mulup andi neŋ nemba okak ambetati keŋ sewakŋaŋ penaŋ beingapm nemane ŋep gakisap.

³⁰ Alak neŋ nemba kapiyaŋ am nin walelengatnaŋ ndatim kwakwagalen ke zikatnnaŋ penaŋ egap.

³¹ Kawawaŋ geŋ weyeyaŋ mulup ke am sambe ekŋenaŋ ek nâmtâtâgaleŋ kegok mnik.

³² Ma an geŋ pemane kozin keyaŋ Zuda am ningat tuŋgupaŋ tati walelengatnaŋ ndamukulem mbe ma egaŋ kegogak am Zuda maŋgeen ku sokbembenaŋmagen meti Kawawaŋgaleŋ zezapat dolakŋaŋ mzikat indame ekŋenaŋ nâmtâtâbep.”

³³ Kegok zemesesewatpeme nemba mamaŋ bipmaŋ egeŋaŋ Simionaŋ nemba okakgat zet ŋandaŋ zeye ke nâmti nâmtetem mbun.

³⁴ Kegok mmalu Simionaŋ Kawawaŋaŋ eget winde idadayelen wekumti egaŋ Zisas mamaŋgat kapigok dunduye, “Nemba okak kapi Kawawaŋaŋ ikŋaŋ ombempeme koge. Ya Isael am notnaŋ egat nâmkŋpewewaŋ ku walebep. Ma notnaŋ ekŋenaŋ egat sek kaŋgaŋ nâmpewewaŋ walebep. Nemba okak kapiyaŋ Kawawaŋgaleŋ golaŋ zet ammagen diindome ekŋenaŋ zet ke ku mkipmaŋ bewep.

³⁵ Ma nemba kapiyaŋ amgaleŋ nânâŋin enzililiŋaŋ penaŋ keyet yaŋaŋ mkawaŋ bewe. Kegok sokbeme geŋmagen sindem omba penaŋ sokbewe sakamaŋ wanam kukŋaŋ penaŋaŋ

sekdi anme sindem mambein kebon penan ti-wanik.” Kegok zemdelaŋ zeye.

³⁶ Âpme kan keyegak imbi ilip golan zenze imbi ŋen mamtan kwitnaŋ Ana. Ek imbi kwambet Panueliyet nembraŋ Aseliyet sipbutnaŋ. Egaŋ an wati manepeme nup kan 7 etaŋ beme ap-maŋaŋ gakime

³⁷ igak kwambet manepeme nup kanaŋ 84 beye. Egaŋ sesewat mka temanen mene mene Kawawaŋgat olim sesewati mandundum samtan ke tu meuyet nâmtalati kekok mamtan.

³⁸ Egaŋ Simionaŋ olim sesewat tapmaŋgeen keyegak kot patan penti Kawawaŋgat wisikŋ zemti am notnaŋ ekŋen Kawawaŋaŋ Israeal am yomengatnaŋ indatitiyelen damuŋ matatemien ekŋen nempa keyet zapat diindoye.

Zisasmak mambipmaneyaŋ Nasalet mkaen gilik zewien

³⁹ Âpme Zosepmak Malia egelaŋ Amobot-naŋgalen zii zelaŋ zenzeŋaŋ ke mâti kwileki mimiyyet zenzeŋaŋ ke mdelaŋ zemti nempa okak wetimti gilik zemti mkaŋjtdan Nasalet Galili msalen mebun.

⁴⁰ Âpme nempa ek windenŋaŋmak ma nânâŋaŋ temaŋmak sememe Kawawaŋaŋ ek oloŋen igagen mpeye.

Zisasiyaŋ anembaen sesewat mka teman mowege

⁴¹ Nup kan kataŋ Zisasiyyet mamaŋ bipmaŋaŋ Anŋalalaŋ Kendoyet Zelusalem mka temanen mamotemun.

⁴² Âpme Zisasiyan nup kanan 12 beme Kendoyet mamotemun kegogapm mowebien.

⁴³ Ke moti mame Kendo delan zeme am ekñenan gilik zemti mkaninan mekopme an nempa Zisas ek Zelusalem mka teman tapme mamañ bipmanan nânâpiñ pemti ilidak mebun.

⁴⁴ Egelañ, “Wan notnanjemak olokati melep,” zemti mebun. Kegok tapm nepemalu kasup kwep delan zeme selen ekmepmalu yek beme sipbutnan ma notnane ekñenmagen timamat mulup mbun.

⁴⁵ Egelañ kegok mti ku aikbungapm egelañ Zelusalem mka teman gilik zemti egat timapmebun.

⁴⁶ Kegok tapmalut kasup zut delan zeme tugat keñan egelañ Zelusalem sesewat mka teman keñan Zuda zii zet diindondo an ekñenmak tomtati zenâ zenâ tapmme moti aikbun.

⁴⁷ Ekñenan egat nânânan ma yan kwesisinanggat dopman zeye ke ekti nâme igagen beme nâmtemtem mbien.

⁴⁸ Kegok tapme mam bipmanelañ ek ekti kan keyet nâmtemtem teman mti mamañan pigok dunduye, “Nemun, kwilekiyet mti geñ pigok mimndamane bipdimak nit keñ sindem palen gâgât timalup?”

⁴⁹ Kegok zeme egañ kapigok gilik zemti diidoeye, “Mange bien, kwilekiyet natimalup? It neñ Bipmanangalen mka keñan tatagalen ke ku nâlup?”

⁵⁰ Kegok zeme egelañ Zisasiyelen zetnan gilik zemidaye keyet yanñ ku nâmâtâbun.

⁵¹ Kegok sokbeme Zisasiyan mamañ bipman egetgalen zelit gawepumti ilinsakwep gilik zemti

Nasalet mkaen mebien. Meti ke mamti ma-
manj bipmanjalen zelit gawepumti mamtan. Ma-
manjanj egalen zet ke kenanen mkatiknanj bemti
nâmamtan.

⁵² Âpme Zisasiyanj seknanj sememe nânânanj
kegogak nâmtelenj peme Kawawanjanj ma amnanj
ek ekti nâmtiknanj mme manje.

3

*Zânanj Zisasiyelen mulupmanj mbe keyelen
weyeyanj mge*

(Matiyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Zân 1:6-8, 15-36)

¹ Âpme an kwitnanj Tibeliasianj Loma msalen
amobotnanj temanj manje. Kan keyet an eknen
kapiyanj polowins sambe Lomayelen zemâtâtât
kandanjan mambien eknjengalen amobotnanj
mambien: Pontias Paillet Zudia, Samalia, Idumea
polowins tuk eknen keyelen amobotnanj manje;
Elolanj Galili ma Pelea polowins zut keyelen
amobotnanj manje. Elotgat meninjanj kwitnanj
Piliwanj Itulia am ma msat isiknanj kwitnanj
Talakonaitis eknjengalen amobotnanj manje.
Âpme Lisanasianj msat isiknanj kwitnanj Abilin
eknjengalen amobotnanj manje.

² Âpme Anas ma Kaiapas egelanj Zelusalem sese-
wat mka temanjalen sâpe sâpe bumbu amobot-
nanj ilizuzut mambun. Kan keyet Kawawanjanj
zezapat Zân Zekalayasiyet nemunanjat msat
tungupman ke zemsame kopme

³ Zân eganj Zodan tu nembet nembet mka njande
tapmege ke meti zezapat kapigok diindoye, “Kenj

gilik zenze aikti yomengatnan kwati tu zulupme Kawawaŋaŋ yomin katikpesem.”

⁴ Zeme zet ŋande keyet golaŋ zenze an Aizayayaŋ Kawawaŋgalen zapat itnaŋanen meluwaŋ mge keyet katnanen sokbein. Zet ke kapigok,

“An ŋenaŋ msat tuŋgupman kwizet buŋam kapigok takuin, ‘Amobotnaŋaŋ kokotnaŋgalen weyeyaŋ mulup mit. Set mobototot mimiŋaŋ utume kwetetepmaŋ beme egaŋ kokogalen setnaŋ sokbak.

⁵ Ma luŋ temaŋ tototnaŋ sambe msat aŋbeme kwepmâlak ma kalaŋ mobotnaŋ utume tolak. Set guŋgwaŋ guŋgwaŋ mimiŋaŋ weyaŋme teŋ bek ma set aimboŋaŋmak ma kaŋaŋ mobot totot mme kwetetepmaŋ bek.

⁶ Msalen am sambeyaŋ Kawawaŋaŋ yomengatnaŋ ndatetim kwazin ke ekmâtâbep!’ ” (*Aizaya 40:3-5*)

Zet ŋande ke Aizayayaŋ zeye ya Zânaŋ ewe zet ŋande keyegak zeye.

⁷ Âpme am sambe ekŋenaŋ Zânaŋ tu zulutin-dende ekmagen kopme kapigok diindoye, “In nombeyelen alikŋaŋ. In nâme Kawawaŋaŋ yominaŋgat dopmaŋ mutumindasâgât tapm ke wal-abep bein? Yek penaŋ.

⁸ In mama mimi dolakŋaŋ mme keyaŋ in yomengatnan keŋin gilik zewien ke sosok sokbemkawaŋ bewe. In keŋinan kapigok ku otnâit, ‘Nin Abalaamgat iŋsokŋane manup keyepm Kawawaŋaŋ ku zemndowe.’ Neŋ pigok diindoma nâit, zet ke belakŋaŋ penaŋ. Kawawaŋ egaŋ zenak beme ke ŋep zeme nanaŋ ekŋen

kapiyan Abalaamgat alikñane bewiek.”

⁹ Kegok zemti zet zapat sesepman ewe tusum pigok zeye, “An ñen ek nâmkijpepeñamk bewe ke tep katnañ maelikzin keboñ. Âpme an ek nâmkijpepeñepij bewe ek tep sinañ memun beme tobe keboñ ke ek tegat zapat bewe.”

¹⁰ Kegok zeme am ekñenañ yañkwesiwien, “Nin zigok mmann ñep benak?”

¹¹ Zeme egañ zet dopman kapigok gilik zemin-daye, “An ñen melakanduñañ zut wemsain beme ñen an melakanduñepij main ke sawe ma an ñen meu nimwian wiañamk main beme am notnañ tu meupij ekñen kalañkum indawe.”

¹² Kan keyet takis mânep titi an ekñenañ kegoak Zânmeden tu zululugalen kobien. An ekñen keyañ kapigok yañkwesiwien, “An diindondo, nin kwileki mmann ñep benak?”

¹³ Ekñen kegoak yañkwesime egañ kapigok diindoye, “In takis mânep katnañen bembenañ ke aņgosomti moti matip ke katikpenti zemâtâpepeñanen esemteñ matimambep.”

¹⁴ Âpme kasa kuku an notnañ ekñenañ koti kegoak yañkwesiwien, “We nin zigok? Nin kwileki mbanup?” Zeme kapigok diindoye, “In am ekñenmeden mânep indapilimti zem kingat indemti zet mutum mutum zemti ku tiwep. In muluwinangat tosañañ keñ pambenañ palen indame tiwep.”

¹⁵ Am ekñenañ webe webe mamimtemien keyet penañañ yañbemti sokbeme ekñenañ keñinan kapigok otnâwien, “Zân kapi Kilais sokbembeyelen zenzeñañ ke mene.”

¹⁶ Kegok zeme Zânaŋ ekŋen sambe kapigok diindoye, “Neŋ keŋin gilik zeme tu etaŋ manzulutindeyap yaŋgut bamnan An kosâpm ek Amobotnaŋ temaŋ windenŋbeŋ penaŋ. Ek Amobotnaŋ penaŋ; neŋ an tototnaŋ. An keyaŋ koti ikŋaŋ Kawawaŋgalen Emetak Teŋ mulupmaŋ teziŋaŋ yom zim kwetetepmaŋ mambein kemak temakwep zulutindewe.

¹⁷ An keyaŋ am nâmkŋpepeŋinmak time maŋge ŋen motasâip mti nâmkŋpepeŋinpiŋ kegogak time maŋge ŋen motatsâpmnen sepemaŋ imbi ŋenaŋ kawakŋaŋ ondesâgât makalopbein kogok mbe. An ke mulupmaŋ imbiyaŋ kawakŋaŋ makalopbemti bekaŋaŋ matime mezin keyet kataŋ egaŋ am nâmkŋpepeŋinpiŋ timti time teziŋ ŋandan towebep. Mti kawak ketnaŋ pembe-naŋ ondesât time mamotazinen kogok ke am nâmkŋpepeŋinmak indatime ikŋaŋmak tabep.”

¹⁸ Âpme Zânaŋ am mama mimiŋin ekmâtâti keŋ gilik zenze aiikgalen egaŋ zapat dolakŋaŋ yomengatnaŋ indamukulem mbe keyelen golan zet set katnaŋ igak igak zemsokbemindaye.

*Zânaŋ Zisas tu zulutpeye
(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)*

¹⁹⁻²² Âpme am ekŋenaŋ tu zulupme delan zeme Zisasiyaŋ kegogak mepme tu zulutpeye. Kegok mti keyegak tadundume kululuŋ ŋandeme Kawawaŋgalen Emetak Teŋaŋ sasakandenombe nembon bemti ekmagen toge. Ke topme kulu-luŋengatnaŋ zet ŋande kapigok sokbeye, “Geŋ nanaŋgat Nemun penaŋ. Neŋ gâgât nâmtikŋaŋ

omba penaŋ manâyap. Neŋ geŋ gaombemgewa-
nen am yominangatnaŋ indati kwabanik keyet
oloŋen miap.”

Âpme amobotnaŋ Elolan meniŋaŋgalen imbi
kwitnaŋ Elodias kambu menzem wage ke ma
sekŋeyak notnaŋ bekaŋaŋ penaŋ mge keyepmti
Zânaŋ egaŋ yom mge keyet musuwewet zet zeye.
Kegok mme Elolan Zân mka katikŋan peye ke yom
temaŋ ŋen ewe tusuye.

Zisasiyet yeŋsokŋane ekŋengat kwilin

²³ Âpme Zisasiyaŋ nup kanaŋ 30 beme mulup-
maŋ yaŋbemti mge. Am notnaŋaŋ Zisasiyet nâme
Zosep ikŋaŋgat nemuŋaŋ penaŋ beye.

Zosepgat bipmaŋ Eli,

²⁴ Eliyet bipmaŋ Matat.

Matatgat bipmaŋ Liwai.

Liwaiyet bipmaŋ Melki.

Melkiyet bipmaŋ Zanuai.

Zanuaiyet bipmaŋ Zosep.

²⁵ Zosepgat bipmaŋ Matatias.

Matatiasiyet bipmaŋ Amos.

Amosiyet bipmaŋ Naum.

Naumgat bipmaŋ Esili.

Esiliyet bipmaŋ Nagai.

²⁶ Nagaiyet bipmaŋ Mat.

Matgat bipmaŋ Matatias.

Matatiasiyet bipmaŋ Semein.

Semeingat bipmaŋ Zosek.

Zosekgat bipmaŋ Zoda.

²⁷ Zodayet bipmaŋ Zoanan.

Zoanangat bipmaŋ Lesa.

Lesayet bipmaŋ Zelubabel.

Zelubabeliyet bipman̄ Sealtiel.

Sealtieliyet bipman̄ Neli.

²⁸ Neliyet bipman̄ Meliki.

Melikiyet bipman̄ Adi.

Adiyet bipman̄ Kosam.

Kosamgat bipman̄ Elimadam.

Elimadamgat bipman̄ Eili.

²⁹ Eiliyet bipman̄ Zosua.

Zosuayet bipman̄ Eliezel.

Eliezeliyet bipman̄ Zolim.

Zolimgat bipman̄ Matat.

Matatgat bipman̄ Liwai.

³⁰ Liwaiyet bipman̄ Simion.

Simiongat bipman̄ Zuda.

Zudayet bipman̄ Zosep.

Zosepgat bipman̄ Zonam.

Zonamgat bipman̄ Eliakim.

³¹ Eliakimgat bipman̄ Melea.

Meleayet bipman̄ Matata.

Matatayet bipman̄ Natan.

Natangat bipman̄ Dewit.

³² Dewitgat bipman̄ Zesi.

Zesiyet bipman̄ Obet.

Obetgat bipman̄ Boas.

Boasiyet bipman̄ Salimon.

Salimongat bipman̄ Nason.

³³ Nasongat bipman̄ Aminadap.

Aminadapgat bipman̄ Alini.

Aliniyet bipman̄ Esilon.

Esilongat bipman̄ Peles.

Pelesiyet bipman̄ Zuda.

³⁴ Zudayet bipman̄ Zekop.

Zekopgat bipman̄ Aisak.

Aisakgat bipman Abalaam.
 Abalaamgat bipman Tela.
 Telayet bipman Naol.
³⁵ Naoliyet bipman Seluk.
 Selukgat bipman Leu.
 Leuyet bipman Pelek.
 Pelekgat bipman Abel.
 Abeliyet bipman Sela.
³⁶ Selayet bipman Kainan.
 Kainangat bipman Alapasat.
 Alapasatgat bipman Sem.
 Sengat bipman Noa.
 Noayet bipman Lemek.
³⁷ Lemekgat bipman Metusela.
 Metuselayet bipman Enok.
 Enogat bipman Zalet.
 Zaletgat bipman Maalalel.
 Maalaleliyet bipman Kenan.
³⁸ Kenangat bipman Enos.
 Enosiyet bipman Set.
 Setgat bipman Adam
 ma Adamgat bipman Kawawan.

4

Sadanaŋ msat tungupman Zisasiyet yanaŋ mim ege

(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Âpme Zisas Emetak Tenan kenanen tage keyepm egaŋ Zodan tu katipemti mepme Emetak Ten keyan Zisas msat tungupman met zeme ke meti

² msasa 40 ke Zisasiyan tu meu ninipin mamti egaŋ tu meuyet penaŋ gakiwaleletgalen mge.

³ Kegok tapmme msasa 40 delan zeme Sadañan ekmagen koti yanñan m eksâti pigok dunduye, “Geñ Kawawañgat Nemuñan penañ benik beme nanzañ kapi zemane meu sokbeme ñep nsenik.”

⁴ Kegok zeme Zisasiyan kapigok dunduye, “Kawawañgalen Zet Itnañanen meluwan kapigok kukuñan tazin, ‘Amnañ keñin tu meuyet etañ bemti ku mamayelen. Yek penañ.’ ” *(Zii Zet 8:3)*

⁵ Kegok zeme Sadañan Zisas kalañ teepmanñ temanñ ñengat dukñan aikmoti msat katañ amobotnañ sambe ekñengalen msat sambe zikat same ekmâpmeñgut

⁶ Zisas kapigok dunduye, “Neñ amobotnañ sambe ekñengalen msat sambe msat katañ tazin ke ma ekñengalen kwitnañ kwitnañ dolakñañ sambe ke gâgât gasap. Ekñen kwitnañ kwitnañ sambe kapi nâlen ma neñ an ñen ma an ñen sasâgâti ñep sasap.

⁷ Keyet geñ nâgât pedondomti dundundu mnasenik beme kwitnañ kwitnañ sambe ekdigen ke gâgât gasap.”

⁸ Kegok zeme Zisasiyan zet dopmañ kapigok dunduye, “Kawawañgalen Zet Itnañanen meluwan kapigok kukuñan tazin, ‘Kawawañ Amobotnañdi etañ pedondom samti dundum sawanik ma ek kwep etañ sisiliñ mim samti mambanik.’ ” *(Zii Zet 6:13-14)*

⁹ Kegok dundume Sadañan Zisas Zelusalem sesewat mka temanñ dukñañen aikti mot peme tapme kapigok dunduye, “Geñ Kawawañgat nemuñan beme kapiyetnan palam towet

10 enenogat Kawawaŋgalen Zet Itnaŋaŋen meluwaŋ ŋen kapigok kumpepeŋaŋ tazin, 'Kawawaŋaŋ enseliŋaŋ peme kot aŋgalaŋgame ku walebanik.'

11 Ma ŋen ewe kapigok, 'Ekŋenaŋ belinaŋ gataŋ topme nanaŋaŋaŋ sedi ku aŋbe.' ” *(Sam 91:11-12)*

12 Kegok zeme Zisasiyaŋ Sadaŋ kapigok dunduye, “Yaŋgut Kawawaŋgalen Zet Itnaŋaŋ meluwaŋ ŋen kapigok tazinegak, 'Kawawaŋ Amobotnaŋdi tetimaemaen ku pe-wanik.' ” *(Zii Zet 6:16)*

13 Sadaŋ ek yaŋaŋ kegok m ek m ek mgeyaŋ yek beme bam yaŋaŋ m eekgalen nâmti pemege.

Zisasiyaŋ Kawawaŋgalen zet zapat dolakŋaŋ yaŋbemtî Galili msalen zemsokbeye

14 Âpme Zisasiyaŋ Galili msalen gilik zem mepme Emetak Tenŋalen winde ekmak tage. Ke kot mame kwizapatnaŋaŋ sakwep palakŋaŋ be-mti msat ke ma notnaŋ sokŋaŋ tapmeliwen ke mekoge.

15 Ke mekopme egaŋ Zuda amgalen sesewat mka isisikŋaŋ sambe ke meti am Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋ diindome ekŋenaŋ zetnaŋ ke nâmtikŋaŋ ma oloŋen penaŋ mti zemsesewabien.

Nasalet mkaengalen am ekŋenaŋ Zisas zetnaŋgat ku nâmtikŋaŋ mbien

16 Âpme Zisasiyaŋ Nasalet mkaen mamti semeyeen ke metapme Sabat tagoŋgo kan sokbeme sesewat mkaen kan kataŋ mametan

kegogak metati Kawawaŋgalen zezapat itnaŋaŋ
mainŋgalen dendaŋ watapme

¹⁷ sesewat mkaengalen mulup an ŋenaŋ go-
laŋ zenze an Aizayayelen papia muŋgugaŋaŋ
meluwaŋaŋmak ke mti same mototi zet ŋen
kapigok ekti mainŋge,

¹⁸ “Aizayayaŋ kapigok zenzenaŋ,
‘Amobotnaŋgalen Emetak Teŋaŋ ekmagen koti
egaŋ ombem neme am tototnaŋ ekŋengat
zezapat dolakŋaŋ mkawaŋ bembeyelen
koban. Ma am notnaŋ mka katikŋaŋ
matalip ekŋenaŋ lala mebep. Ma am
zikalin beŋaŋ ekŋenaŋ zikalin ekbep. Ma
am notnaŋ am notnaŋaŋ mtoindewien
ekŋen ke tiŋkwatindewe.

¹⁹ Ma egaŋ Kawawaŋaŋ amŋane yomengatnaŋ
indamukulem mimiyeleŋ kanaŋ sokbein keyelen
zet zapat zemkawaŋ bewe.’ ” *(Aizaya 61:1-2)*

²⁰ Zet kegok mainŋme delaŋ zeme papia ke
muŋgumti mulup an ke samti egaŋ zet keyet
yaŋaŋ mkawaŋ bembeyelen totapme animbi
sambe sesewat mkaen tabien ekŋenaŋ zikat
gwalalaŋ ek kwep ekbien.

²¹ Kegok mme egaŋ zet yaŋbemti kapigok diin-
doye, “Alak zet zapat mainŋma nâip keyet penanaŋ
neŋmagen sokbem tazin.”

²² Kegok zeme ekŋenaŋ nâme penaŋ beme
zetnaŋgat nâmtikŋaŋ mti tek tek mti nânâŋaŋgat
pisem zewien, “Anemba kapi sosok Zosepgat
nemunaŋ wa kapi.”

²³ Kegok zeme egaŋ diindoye, “Neŋ nâyap
in neŋ zapat dinosâbip ke amnaŋ zezapat ke

nânânan manzeip ke kapigok, ‘Geñ dokta benik beme gitanğat nodine weyanindesenik.’ Ma in nâgât keğogak zesâbip, ‘Geñ Kapaneam mka temanen menok sepem igak igak mbananen ke alak kapi mkandi ñoteknan mulupdi ke keğogak mmane ekne.’ ”

²⁴ Keğok zemti eğan tusum zeye, “Golan zenze an ñen mkanan ñoteknan tapme iknanğalen manje eknenan notn notn dolaknan ku mamimpeip.”

²⁵ Ma zet ñen ewe pigogat zema nâit, “Golan zenze an Ilaiza eğan manje kan keyet Islael msat katan nup kan tuk ma eyonğa 6 keğok mtete teman tapme msat katan meuyet kamber sokbeye. Ke penan kan keyet Islael msalen imbi kwambet sambe mambien. In ma neñ nânup.

²⁶ Kawawan eğan golan zenze an Ilaiza imbi kwambet Islael msalen mambien eknen indamukulem mimiyelen ku zempeme mege. Yek penan. Eğan ek Islael manjeen ku sokbembenan mka kwitnan Salepat Saidon msalen imbi kwambet ñenmagen zempeme mukulem mpepeyelen mege.

²⁷ Âpme naman golan zenze an ñen kwitnan Elisayan manjeen kan keyet Islael msalen am liğit katiknaninmak sambe penan mambien yanğut eğan eknenmagengatnan ñen mukulem mme dolaknan ku beye. An kwitnan Naeman ek Zuda manjeen ku sokbembenan ek Silia msalengatnan mukulem mpeme ek etan liğitnan neluye.”

²⁸ Zisasiyan keğok diindome am sesewat mka kenan tabien eknenan zet keyet nâmti ñenzinziñ

penañ mbien.

²⁹ Kegok sokbeme ekñenanḡ wati Zisas âtâpe âtâpem toti Nasalet mka ḡande ganzenan met pewien. Ma ekñengalen mka ḡande ke kalaḡ temanḡ keyet dukḡan matatan. Keyepmti ekñenanḡ mandamti kalaḡ kandaḡaset moti ekñenanḡ Zisas ḡandaḡan âtâpeme towesât mbien

³⁰ yaḡut egaḡ ekñengat tunḡuwinaset mege.

Zisasiyaḡ we bekaḡanḡ an ḡengat keḡangatnaḡ zempeme mege

³¹ Âpme Zisasiyaḡ ke toti met Galili msalen mka temanḡ kwitnaḡ Kapaneam ke patanḡ zemti Sabat tagoḡgo kanen zezapat dolakḡanḡ am ekñen kemagen zemzikat indaye.

³² Egaḡ zetnaḡ windenḡanḡmak zeye keyepm anaḡ egaḡ zezapat diindoye ke nâmti nâmtemtem mbien.

³³ Âpme sesewat mka keyet keḡan an ḡen we bekaḡanḡmagaḡ keyak tapmaḡe.

³⁴ Yaḡ we bekaḡanḡ keyaḡ Zisas ekingati omba penañ kwizet kumti zeye, “Eii! Zisas Nasalet mkaengatnaḡ, geḡ ninmak mulup msâpmnik ke nin nârup. Geḡ nin ndawaleletgalen nâmti kodik, ma? Geḡ an kwi ke neḡ ḡep nâmâtâlap. Geḡ Kawawaḡgalen Nemunaḡ Teḡ penañ.”

³⁵ Kegok zeme Zisasiyaḡ we bekaḡanḡ keyet pigok zeye, “Buzak tati an keḡangatnaḡ kwati met.” Kegok zeme we bekaḡanḡ an keyet keḡangatnaḡ kwaweti am ekñengat zikalinan an ke mme tokutum peweme egaḡ ku waletpeye.

³⁶ Kegok sokbeme an imbi sambeyaḡ ke ekti nâmtemtem mti ilinak kapigok zemâbien,

“Kae, egaŋ zet windenŋben penanŋ tazein. Ke ek an kwizapatnaŋmak ma windenŋmakgapm zet zeme we bekanaŋanŋ am keŋangatnan wati mamepmâlîp.”

³⁷ Âpme amnanŋ Zisasiyet zezapat ma menok mamanananŋ mkwage keyanŋ Galîli msalen mka ŋande igak igak sokŋan ma beŋan ke zapatnananŋ mekopme delanŋ zemâge.

Zisasiyanŋ Saimongat tatnanŋ imbi ma am notnanŋ weyanindeye

³⁸ Âpme Zisas sesewat mkaengatanan toti Saimongalen mkaen mowege. Kan keyet Saimongat tatnanŋ imbi zawat sek kip temanŋ mti tawemaŋgeyanŋ egat yayanŋ mti Zisasiyet pigok yanŋkweŋwien, “Geŋ imbi kapi ŋep mukulem mpesenik ma yek?”

³⁹ Kegok zeme Zisasiyanŋ imbi wenŋeen mka keyet keŋan meti mundum imbiyanŋ tawemaŋgeen ganzenan dendanŋ tati kusum toti sekŋanŋ kipmanŋ ke atam nâmti zawat sek kikip ke zempeme egaŋ keyegak wawatnak ekŋengat tu meu weyeyanŋ mulup mge.

⁴⁰ Kegok mti tatnepeme kasup towesâgât mme Sabat tagonŋgo kan delanŋ zeme am sambeyanŋ nolîne zawat kwitnanŋ igak igakmak indatimti Zisamagen kopme betnanŋ ilizuzut am kwep kwep sekŋinan beme ŋep bewien.

⁴¹ Kegok mme we bekanaŋanŋ am keŋingatnan kwati kwizet ŋagak omba penanŋ mti zewien, “Geŋ Kawawaŋgat Nemunanŋ penanŋ!”

Ekñenan Zisasiyet yañan Kilais nâmbien keyepmti egañ ekñen zemkulumindemti, “Buzak talit,” zemindeye.

⁴² Âpme msat msame egañ toti msat tungupman butnañ ñen met dundundu mulup mti tapmange. Âpme am ekñenan Zisas timat meti met aikti ekñenmak mamayet anğalanbien.

⁴³ Ekñenan kegek mme egañ pigok diindoye, “Neñ mka temañ katan meti Kawawañgalen zemâtâtât katnanen mama keyet zet zapatnañ diindondoyelen Kawawañan zemnenenangapmti ñep ku tasap.”

⁴⁴ Kegenk zemti Zudia msat keyelen sesewat mkaen meti Kawawañgalen zezapat dolakñan mandiindometan.

5

Zisasiyan mulup nembane yanbemi tiye (Zân 21:6-8)

¹ Âpme kasup ñengat Zisas egañ Genesalet tun-
dua* ganzenan gambibigen tati Kawawañgalen
zezapat dolakñan tazeme keyegak animbi sam-
bayan nânâyelen kot ñenan ñen âtâpem âtâpem
mti kot bembuluñti zetnañ ke nâwien.

² Ma gambibik palen ke wañga zut kegek tapme
anğala titi an ekñenan wañganinangatnan toti
met elengolan temañ anğalayelen ke tazulutmam-
bien.

³ Kogok tapmme Zisasiyan wañga ñengat
dukñan mowege ke toñan kwitnañ Saimon. Ke

* **5:1:** Galiliyet kwitnañ ñen Genesalet.

motati egaŋ Saimongaŋ zeme waŋganaŋgame tundra palen mepme egaŋ ke totati Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋ animbi zemzikat indaye.

⁴ Diindomâpme delaŋ zeme Saimon egat zeye, “Nin nsakwep tundra sutnatemanen imbenanen meti in elengolaŋ temaŋ peme topme aŋgala notnaŋ tiseip.”

⁵ Kegok zeme Saimonaŋ kapigok dunduye, “An zikat indanda, nin mulup temaŋ tambu ketak kapi elengolaŋ penaŋgut aŋgala ŋen ku tin. Yaŋgut geŋ zenikgapmti ewe mepemti eksâpminup.”

⁶ Kegok zemti ilinsakwep meti Saimongalen mulup anŋaneyan elengolaŋ temaŋ peme towepme aŋgala igagen penaŋ keyet keŋan atame nukŋaŋgat penaŋ mti elengolaŋ tekŋaŋ etisâgât penaŋ mge.

⁷ Kegok mti mandam alewienan ku kwapme noline waŋga ŋen mambien ekŋengat kwizet kumti bepelep mme kot indamukulem mindemti aŋgala waŋga zut keyet keŋan time topme ilizuzut gak zemkwapme waŋga tundra keŋan towesâgât mbun.

⁸⁻⁹ Kegok mti Saimonaŋ aŋgala maŋge temaŋ tiwien ke ekti ikŋaŋ ma an notnaŋ ekŋenaŋ ke ektemtem penaŋ mbien. Kegok sokbeme Saimon Pitayan ke ekti Zisasiyet kandaŋan met pedondom samti zeye, “Amobotnaŋ, neŋ a yomton keyet geŋ nemti met!”

¹⁰ Ma Saimonmak mulup an notnane mamtemienen kwilit Zems ma Zân Zebediyet nemulatnenet egelaŋ koekti ektemtem kegoŋgak mbun. Mme Zisasiyan Saimon kapigok dunduye, “Geŋ ku kiŋgat! Geŋ aŋgala titiyaŋ bam

Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋaŋ am titi mambanik.”

¹¹ Kegok zeme ekŋenaŋ waŋga mandame gambibik palen keiŋan mowepme kwitnaŋ kwitnaŋ sambeŋin bamkumpemti Zisasmak tusumti mebien.

*Zisasiyaŋ an ŋen liŋgit satnaŋmak weyaŋpeye
(Matiyu 8:2-4; Mak 1:40-44)*

¹² Âpme Zisas ek maneti mka ŋen met mame an ŋen liŋgit satnaŋmak tapmaŋgeyaŋ Zisas ekti kot kandaŋan pedondom samti weyaŋpepeyelen otnâmti keŋaŋaŋ sume kapigok zeye, “Amobotnaŋ, weyaŋne. Geŋ nâgât sekŋ mmane ŋep bembeyelen nânik beme ŋep weyaŋnesenik!”

¹³ Kegok zeme Zisasiyaŋ betnaŋ sekŋanen timekti zeye, “Nâmgeyapgapm sekdi ŋep bak!” Zeme keyegak sekŋaŋ liŋgit sambe ŋeluye.

¹⁴ Kegok mpemti Zisasiyaŋ zemkulumpemti kapigok dunduye, “Nânik, geŋ zet zapat kapi am ŋengat ku zemane nâmbep. Geŋ belak esemten met sâpe sâpe bumbu anmagen meti sekdi met zikat samane wiliŋgisem. Ma Mosesiyaŋ eweŋan zeyenok sâpe sâpe bumane am sambeyaŋ nâme gâlen liŋgit satnaŋ ŋep bein ke zewep.”

¹⁵ Âpme an ŋep beye keyet buŋam zapalaŋ sakwep penaŋ mekopme animbi sambeyaŋ Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋ Zisasiyaŋ zeme nânâyelen kobien ma am zawalinmak sambe Zisas egaŋ weyaŋindendeyelen kopme maweyaŋindemtan.

¹⁶ Kogok mmambe Zisasiyan mene mene dundundayelen msat tungupman metati mandundumtan.

*Zisasiyan an wesij nen weyanpeye
(Matiyu 9:2-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Âpme kasup nengat Zisasiyan am Kawawangalen zapat dolaknan tadiindo mangeen Palisi an ma zii zet zikat indanda an notnan eknenan kegogak kenan ke koti tabien. An eknen ke Galili ma Zudia msalen ma Zelusalem mka teman keyetnan kopmâbien. Tapmme am zawalinmak weyanindendeyelen Amobotnan Kawawangalen winde Zisas ekmak tasaye.

¹⁸ Âpme an notnanan wesij nen lueen lue mti koti mka Zisas tapmangeen pum moti Zisasiyet kandan bembeyelen moolatbien.

¹⁹ Am sambeyan mka kenangatan bemisik peme sekekegen kot kindin zeye keyepm eknenan mowewegalen set ku sokbeye. Mme beme pumti mka noknan moweti mka noknan butnan asekti lue nan melesij âlâlân peme am sambeyet tunguwinan Zisasiyet kandan totage.

²⁰ Eknenan nâmkinpewienen Zisasiyan an wesij weyanpesem nâmbien keyepmti Zisasiyan nâmkinpepenin ekti an wesij dunduye, “Notn, gâlen yomdi katikpeyap.”

²¹ Kegok zeme Palisi an ma zii zet zikat indanda an eknenan zet ke nâmti keninan kapigok otnâmbien, “Angalen yom katikpepe mulup ke Kawawangalen etan. Âpme an kapi iknan gat nâme kwileki penan ben?”

²² Ekņenanņ kekok nāme Zisasiyanņ kenņinanņgat yaņanņ ekmātāti kapigok diindoye, “In kwilekiyet neņ zet zeya ke nāme Kawawaņgat mobotnaņ mpeyap penaņ beme nānāņinaņ taosolalip?”

²³ Neņ kapigok zeya, ‘Notn, gālen yomdi katikpeyap’. Zet nņande zeya ke in nāme pepesut bep. Ele, in naman wak bemi egat zet nņande nņen zesowap kapi in eknāme pepesut ku besem. Kawawaņgalen winde neņmagen tatnain keyepm neņ zet nņande nņen ma nņen zewak beme penaņanņ sokbenak.

²⁴ Neņ Angat Nemunāņ am msalen yom katikpepeyelen Bipm Kawawaņgalen winde nayeyepmti neņ yom nņep katikpeyap. Keyet yaņanņ ekmātālit.” Kekok zemti an wesin ke kapigok dunduye, “Neņ gāgāt zeyap, geņ wati luendi gapumti mkandan met!”

²⁵ Zeme keyegak ekņengat zikalinan wati luanāņ tawemaņgeen wati gapumti mkaņan mesāti mepmambe selenak tapmeti Kawawaņgat sesewatsaye.

²⁶ Mme am sambeyāņ ke ekti nāmtemtem temaņ mti kiņgagatmak tati Kawawaņ sesewatpemtī ilinak zenā zemti kapigok zewien, “Alak kapi menok sepem mamanamaņ igak igak sokbeme zikatnnaņ eknup.”

Zisasiyanņ Liwai ekmak tusumti mamayelen zeme koge

(Matiyu 9:9-17; Mak 2:13-22)

²⁷ Āpme Zisasmak nembraņane ekņenanņ mka temaņ tapmambienen ke katipesāgāt mti takis titi an kwitnaņ Liwai ek mānep titi mkaņan totapme

meekti Zisasiyan ek kapigok dunduye, “Geñ koti nâlen manjeen tusumane metne.”

²⁸ Kegok dundume Liwai ek wati kwitnan kwitnan weyan bepemti Zisasiyelen manjeen tusume mebien.

²⁹ Meti Liwaiyelen mkaen moti egañ Zisasiyet nâmti tu meu teman bume mânep takis titi an sambe ma an notnan kegogak mototati tu meu ilinsakwep nimbien. An ekñen meu ilinsakwep Liwaimak kobien ekñen ke an yomton.

³⁰ Tatnime Palisi an ma ilinañgalen zii zet zikat indanda an ekñenan ke eknâme bekanan penan beme Zisasiyet nemanane ekñenmagen meti kapigok indayankwesiwien, “In kwilekiyet am yomton ma an mânep takis butnan kambu matip ekñenmak meu tatnimo?”

³¹ Kegok indayankwesime Zisasiyan nâmti kapigok diindoye, “Am zawatpiñ maip ekñenan doktamagen ku mamelip. Yek penan. Am zawalinmagan mamelip.

³² Ma neñ am teñ maip ekñen indamukulem mimiyele ku toban yek; am yomton indamukulem mima yomengatnan keñ gilik zenze aiikgalen nâmti msalen kapi toban.”

Am ekñenan Zisasmagen koti tu meu zemkulumpeyelen set keyet zet zewien

³³ Âpme Zisas zet kegok zeme am notnan ekñenan egat kapigok zewien, “Zângalen namba ekñenan msasa sambenik tu meu zemkulumpemti dundundu mulup mamip ma Palisi an ekñengalenan kegogak mamiwan gut

gâlen nemba ekñenañ tu meu ku zemkulumpemti dundundu mulup ku mamip.”

³⁴ Kegok zeme Zisasiyañ bemzenze zet ñen ikñañgat palen bam sokbewe keyelen bemz-eye, “An ñenañ imbiñañ wasât mti notnane-mak tapme ekñenañ tu meu zemkulumpepepin; oloñen penañ tati tu meu nimwianñti tatnepe-menñgut

³⁵ an imbi wasâgât mge ek kasañane ekñenañ koti manda mepme kan keyet notnaneyañ keñ sindem palen ma tu meu zemkulumpemti tabep.”

³⁶ Zisasiyañ bemzenze zut zesâpm kapi yañañ kwep e kapigok. Set itñañañmak ikñañgalen zet zapat alakñañmak pepap ñep ku tabuk keyelen bemzenze kapi bem zeye, “Mka tokan tunğupmanen etimbemberañ selik alakñañ an-timti ku weyañ bek. Weyañsât tapmnepe-mane egañ bululuñ zemtobodak. Keyepmti alakñañ etañañ mpemane dolakñañ kaliñañ tadak keboñ.

³⁷⁻³⁸ Ma am ñenañ siñgaponñ sâñsâñ busât selik telepmanñ pewewenñgat ku bunak. Bunak beme seliganñ sakwep epeeme sâñsâñañ mulatnak. Keyepmti selik alakñañen buwek beme egañ epeepin; dolakñañ zinak!

³⁹ Âpme am notñañañ mama mimi itñañañ keyet nâme dolakñañ beme mâti mama mimi alakñañ neñmagengatñañ kapiyet nâme pepesut penañ mambein eneyet mama mimi alakñañ neñmagengatñañ tikñañmak ke ekñenañ ñen ku tiwien.”

*Sabat tagoŋgo kangalen zet
(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Âpme Sabat tagoŋgo kan ŋeniyet Zisas ma nembananeyaŋ set wit mulup tungupmaset mebetnaŋ ke moti mebien. Mepmambe nembanane ekŋenaŋ meuyet mti wit katnaŋ kwep kwep timti belan enzaŋme wit sekŋaŋ toweme penaŋaŋ nimbien.

² Ekŋenaŋ kegok tapmepme Palisi an notnaŋ ekŋenaŋ indikti indayaŋkwesiwien, “In kwilekiyet Sabat tagoŋgo kangat mulup ku mimiyele zenzenaŋ ke tapmip?”

³ Kegok indayaŋkwesime Zisasiyaŋ kapigok diindoye, “In Dewit ma anene ekŋenaŋ meuyet mti kwitnaŋ kwitnaŋ mbien keyet zapatnaŋ Kawawaŋgalen Zet Itnaŋaŋ tazinen ke in mamaiŋ nâip.

⁴ Ke kapigok, Dewit egaŋ Kawawaŋgalen sese-wat mka temanen moti nupmamaŋ Kawawaŋgat wisikŋ bembenaŋ ke sâpe sâpe bumbu an egaŋ msame ikŋaŋ ma nembanane nupmamaŋ ke nimbien. Ke zii zelen tazinen sâpe sâpe bumbu an ekŋenaŋ etaŋ niniyelen zenzenaŋ. Am notnaŋaŋ ke ku niniyelen zii zelen zemâtâtpepeŋaŋ. Dewit egaŋ zii zet aŋgosoye keyaŋgut egaŋ mge keyet bekanan ku manzeip.”

⁵ Kegok zemti zet kapigok zemdelaŋ zeye, “Angat Nemunaŋ neŋ Sabat tagoŋgo kangalen Amobotnaŋ talap.”

*Zisasiyaŋ an betnaŋ seleuunaŋ weyaŋpeye
(Matiyu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Âpme Sabat tagoŋgo kan ŋeniyet Zisasiyaŋ Kawawaŋgalen sesewat mka isikŋan moti Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penañ am zemzikat inda mme an ŋen betnaŋ penaset seleuŋaŋ ke motapmaŋge.

⁷ Ma keyegak zii zet zikat indanda an ma Palisi an notnaŋ ekŋenaŋ Zisasiyaŋ am Sabat tagoŋgo kangat weyaŋindeme ekti zelen pepeyelen damuŋ motapmambien.

⁸ Ekŋenaŋ kekok otnâwien yaŋgut Zisasiyaŋ ekŋengat nânâŋin ekmâtâti an betnaŋ seleuŋaŋ keyet kapigok dunduye, “Geŋ wati neŋmagen pien sosok kotat.” Kekok zeme nânâŋak wati ekmagen mege.

⁹ Ke mepme Zisasiyaŋ am sambe kapigok di-indoye, “Neŋ indayaŋkwesima in zigok nâip? Keyet dopmaŋ zeme nâmbi. Ningalen zii zelaŋ zigok zein? Sabat tagoŋgo kanen kwitnaŋ kwitnaŋ dolakŋaŋ mimiyelen ma kwitnaŋ kwitnaŋ bekanâŋ mimiyelen zein? Am weyaŋindendeyelen ma am waletindendeyelen zein?”

¹⁰ Zisasiyaŋ kekok indayaŋkwesimti am meindik koindik mti an tageen ke kapigok dunduye, “Bedi weyaŋ mututut!” Zeme keyegak an keyaŋ betnaŋ mututume dolakŋaŋ beye.

¹¹ Kekok sokbeme ekŋenaŋ menok ke ekti keŋinan kasayaŋ sokbeme Zisas e ma e msasayelen zet zenâ zenâ msâgât zewien.

*Zisasiyaŋ mulup nembraŋane 12 ombemindeye
(Matiyu 10:2-4; Mak 3:13-19)*

12 Âpme kan keyet Zisasiyan kаланан дунду мулуп мsât мoweti тамбу теепман Kawawanğat дундум санти тапме мsат мsaye.

13 Msat msame eğan nemanane mâpmamtemien zeme ekmagen kopme indaondak indemti ekñenmagengatnañ 12 kekok ombemindyeen Zet Zapat Dolakñañ Penañ zemkawan bembeyelen an ombemindemti indemebegalen ombemindeye.

14-16 An ekñen keyet kwilin kapigok:

Saimon, kwitnañ ñen kekokak Pita Zisasiyan kuye,

ma datnañ Endulu

ma Zems

ma Zân

ma Pilip

ma Batolomiyu

ma Matiyu*

ma Tomas

ma Zems Alapeasiyet nemuñañ

ma Saimon amnañ kwitnañ ñen Zelot makumtemien,

ma Zuda Zemsiyet nemuñañ

ma Zudas, Iskaliot mka temanğatnañ. Eğan bangat Zisas kasa ekñengat belinan bewe.

Zisasiyan am zezapat dolakñañ zemzikat indaye ma am zawalinmak weyanindeye

17 Âpme eğan nemanane 12 indatimti kалананатнаñ мsат downañ toti dapmelanğane sambe indaige ma am sambeyañ kekokak ekmagen ondekbien. Am sambe ekñen

* **6:14-16:** Kwitnañ ñen Liwai, an takis titi mamtan (Luk 5:27-29).

ke Zudia msalengatnaŋ ma Zelusalem mka temanŋatnaŋ ma Taia ma Saidon mka teman zut nembu ganzenangatnaŋ.

¹⁸ Ekŋenaŋ kot zezapat dolakŋaŋ nânâyelen ma am zawalinmak weyaŋindendeyelen indatim kobien. Ma am we bekanaŋaŋ waletindendenŋaŋ kegogak kopme ekŋen sambe ke weyaŋindeye.

¹⁹ Kegok sokbeme am sambeyaŋ ek timekti dolakŋaŋ bembeyelen nâmti windenŋaŋ mbien. Enenogat timekbienen ekŋenmagen windenŋaŋaŋ mepme ekŋenaŋ dolakŋaŋ bemâbien.

*Oloŋen ma kemberŋgalen zet
(Matiyu 5:3-12)*

²⁰ Âpme Zisasiyaŋ nembraŋane ekŋenmagen zikat indikti zet kapigok diindoye, “In yominanŋat nâme kemberŋ mambein ma keŋ sekŋin mtoti mamaip beme in kululuŋgat zapat ombemindewan keyepm oloŋen temanŋ inmagen sokbein.

²¹ Ma in mama mimi teŋ Kawawaŋaŋ indandayet windenŋaŋ mamip in oloŋen temanŋ palen talip. Eneyet Kawawaŋaŋ keŋinan nâip keyet kataŋ mimindame oloŋen palen tabep. Ma in yominanŋat keŋinan masumsaip in oloŋen temanŋ mamip. Keyet in Kawawaŋaŋ yomin katipeme keŋin oloŋen penaŋ bewe.

²² In Angat Nemunaŋ neŋmak mamaip keyepm amnaŋ wisat nâmindemti ingat tikŋaŋ ku nâmti zet bekanaŋ diindomti ingat am bekanaŋ manzeip keyanŋut oloŋen temanŋaŋ inmak taindain.

²³ In maneti nukñañ keyañ inmagen sokbeme in keñ oloñen penañ mti pala motobep. Enenogat tosañin temañ kululuñen gwaen motiwep. Wa ke in etañ yek; golañ zenze an eweñañ tipman baen mamkwabien ekñen am ingat wisat mi-mindewep ekñengat yeñsokñineyañ sisipenpen sepem kegogak mimindamkwabien.

²⁴ Wakae, in alak mânep milawalin temañmak talip in msat kapiyelen zapat etañ. Inmagen sindem omba penañ tiwep!

²⁵ Wakae, inmagen sindem omba penañ tiwep. Enenogat in mama mimi dolakñañ mabâgalen ku nâwiengapm in kemak walebep. Nën ewe kapi in yominangat keñinañ ku masuip in Kawawañañ yomin ku katipeme keñinañ bekanañ penañ bewe.

²⁶ Wakae, sindem omba penañ tiwep. Amnañ ingat yañin bekanañ ke ku nâmâtâti keyepm ingat, 'An dolakñañ,' manzeip. Sakam kegogak am ekñengat yeñsokñineyañ itnañañ golañ zenze an dâsuki ekñengat zewienok.

Kasannyet gogot mbanup

²⁷ Âpme neñ ingat ilinsakwep zema nâit: In kasañinañgat gogot mti am ingat wisat mamip ekñengat pembedañ mimindawep.

²⁸ In amnañ saik kumindeip ekñengat zet dolakñañ zewep. Ma am ingat bekanañ mbep ekñengat Kawawañgat dundum same yomin katipewe.

²⁹ Ma am ñenañ neñgumdi nembet omba taime geñ pemane nembet kegogak taiwe. Ma am ñenañ tâgâyelen melakandu sekdanen gulum

mme melakandu tipmangatnaŋ pemane kegogak gulum mbe.

³⁰ Ma an ŋenaŋ olati kwitnaŋ ŋengat wekumgame nâmtalati sawanik. Ma am ŋenaŋ gâlen kwitnaŋ ŋen mme zemané gilik zem gaŋgayet zet katikŋaŋ ku zewanik.

³¹ Amnaŋ geŋ mgaŋgayelen manânik sepem kegogak geŋ kukŋaŋgat mimindawanik.

³² Âpme in am ingat gogot mamip ekŋengat etaŋ mbep beme Kawawaŋaŋ in dopmaŋ dolakŋaŋ ku indawe. Am yomtoŋ ekŋenaŋ kegogak gogot dopdop mamip.

³³ Ma in notn notn am mimiŋaŋmak etaŋ mme ekŋenaŋ kegogak mamimindaip beme ke Kawawaŋaŋ in dopmaŋ pembenanŋ ku mimindawe. Enenogat am yomtoŋ ekŋenaŋ kegogak mamip.

³⁴ Ma am ŋenaŋ kwitnaŋ kwitnaŋgat olalat penaŋ mti notnaŋgat zeme mânep sain beme notnaŋ mânep sain keyaŋ, 'Mânepmaŋ dopmaŋ nain ma yek,' keyet webe webe penaŋ mimipiŋ. Am yomtoŋ ekŋenaŋ kogogak dopmaŋ sam dopmaŋ sam mamip. Keyet ŋenaŋ webe webe mbe beme Kawawaŋaŋ dopmaŋ pembenanŋ ku sawe.

³⁵ Yaŋgut in kasaŋinaŋgat gogot mimindemti dolakŋaŋ mimindewep ma mânep indamti dopmaŋ titiyelen webe webe ku mbep beme in tosa pembenanŋ tiwep ma amnaŋ ingat 'Amobotnaŋ Kawawaŋgat Nembaŋane,' zewep. Kawawaŋaŋ an keŋ katik ma an bekananŋ ekŋen keboŋ maindamukulem min.

³⁶ Ma Biwin Kawawaŋaŋ ingat kemberŋ mam keyepm in am sambeyet sepem kegogak kemberŋ

manâmindemambep.

In am ñen zem kukupin

³⁷ In am ñen sakwep penañ ku manâmbemindemambep. Am zemindowep beme Kawawañañ in zemindowe. Ma in am notnañ yomin katipewep sepem kegogak Kawawañañ ingat yomin katipewe.

³⁸ Ma in am taolet mimindame Kawawañañ in kegogak taolet mimindawe. Egañ in indawe ke elendanen meu sambeyañ gak zeme eleyañ etim totogalen mnak bemzenze zet keboñgat sepem indawe. Âpme in kwitnañ kwitnañ sepem zigok amgat mbep Kawawañañ sepem amgat sawanik kegok gawe.”

³⁹ Kegok zemdelañ zemti Zisasiyañ bemzenze zet kapigok diindoye, “An zikat beñ ñenañ notnañ zikat beñañ ñen ñep ku betnamti mebuk. Egelañ kegok mbuk beme ilizuzut enzuñan toidonak.

⁴⁰ Ma nembayañ an zikat indandañañ seabem pepeyelen ku tazin yek. Nemba keyañ kwitnañ kwitnañ nâmâtâti an zikat indandayet katan beme mandelañ zein.

⁴¹ Âpme geñ kwilekiyet nodangalen kakalak isikñañ zikatnan tazin ke eknigañgut gitañgalen zikadan tep pañañ temañ tazin ke ku nâmâtâtnik?

⁴² Ma naman tep pañañ temañ gitañgalen zikadan tapmeñgut nânâpin geñ zigoset nodangat kapigok zempemane ñep bewe, ‘Notn, nâmmane zikadan kakalak isikñañ tazin ke timgewi.’ An nambalamdi zut, geñ ñeñañ gitañgalen tep pañañ temañ ke mpemti zikadan

weyañ ekmâtâtinqut nodañgalen kakalak ke timpewanik.

Tep katnañañ tepgat yañañ mamsokbein

⁴³ Âpme tep dolakñañañ penañañ bekanañ ku maelikzin ma tep wesinañ penañañ pembenañ ku elikdak.

⁴⁴ Ma amnañ tepgat yañañañ eegalen penañañañ manzem sokbein. Ma an ñenañ sanğanenänen sindip katnañ ku mâtâtnak. Ma sepem kegogak sâkâyañ meywak ku eliknak. Yek penañ.

⁴⁵ Am ñen dolakñañ keñañ dolakñañ egañ mama mimiñañ pembenañ mkawañ benak. Ma an ñen bekanañ egañ mama mimiñañ bekanañ mkawañ benak. An keñanen kwitnañ kwitnañ gak ze matazin keyañ zet dembusekñanen masokbein.

An zulañ mkanjit walabungat bemzenze zetmak keyet yañañ

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ Kulekiyet nâgât, ‘Amobotnaññ,’ zemnamti zet manzeyap ke ku mañgawepuip?

⁴⁷ An ñen neñmagen koti zetn nâmti gawepun ek an sepem ziboñ ke neñ am ke ñep mkawañ besâwap kapigok mbe.

⁴⁸ Ek ke an ñenañ mka walage keyet katan bein. An ek keyañ tepum msalen teepman walapme towepme nanzañañ tepum ganzenan time towepme gwatnañ mpeme kaliñañ bemti tage. Mti mka walapme delañ zeme map tâgâ temañ kwageen tungwam kwati tuyañ mka kumaleme gwenjwenj penañ kumti tage.

Enenogat tepumaŋaŋ msat imbeŋan penaŋ towepme nanzaŋaŋ ganzenan gwatnaŋ mge kogogapm katikŋaŋ tage.

⁴⁹ Yangut an ŋenaŋ zetn nâmti ku gawepuwe ek an ŋen mka windenepiŋ keboŋ tepumaŋ imbeŋaŋ ku toge ma nanzaŋaŋ tepum ganzenan ku gwatnaŋ mpeye. Keyepmti tunŋwam kwageen tuyaŋ mkaŋaŋ kume tepumaŋ bik zemti mka tu palen kutume walelet temaŋ aikge. An nâgât manâmkiŋpeinen an mka katikŋaŋ walage keboŋ. Ma nâgât ku nâmkiŋpeinen an mkaŋaŋ tuwat tuwat walage keboŋ.”

7

Zisasiyaŋ Loma kasa kuku ŋeŋaŋin angat mulup anaŋ zawatnaŋ mme alik beye (Matiyu 8:5-13)

¹ Âpme Zisasiyaŋ zet zapat ke am diindome delaŋ zeme Kapaneam mka temaŋ koge.

² Ke koti tapme Loma mka temaŋgalen kasa kuku an ŋeŋaŋ bembeninaŋgalen mulup nembanaŋ nâmtikŋaŋ penaŋ mamtan keyaŋ zawat nukŋaŋ mti gakikiyelen bududuk tage.

³ Kegok sokbeme kasa kuku an ŋeŋaŋ keyaŋ Zisasiyet zet zapat nâmti egaŋ Zuda sesewat mka temaŋgalen an damaŋ indeme Zisasiyet zenânâyelen mebien egaŋ ŋep koti mulup namba weyaŋpepeyelen zeye.

⁴ Kegok zemindeme ekŋenaŋ Zisasmagen koti egat zebabak zet giŋgiŋ mti zewien, “An ke gâlen mulup mamingat mukulem mpesenik.

⁵ Egan ningalen aminne gogot penan mami-mindein ma egan iknan mânep beme ningalen sesewat mka walatndewien.”

⁶ Kegok dundume nâmti eknenmak meti mkananen soknan kwapme kasa kuku an nenan egan an notnanne zet kapigok zemti zemindeme Zisasmagen meti zewien, “Amobotnan, an nenannan zet kapigok zep, ‘Gej kapi tati nâlen mkaen set kokogalen mulup ewe ku msenik.’ Neñ an gâgât kandan dan talap geñ nâlen mkaen nep ku kokogalen.

⁷ Ma kegogak neñ nâyawen gâgât zikadan neñ nep ku kokogalen geñ amobotnan penan keyepmti geñ belak zet etan zemane nâlen mulup an alik besem.

⁸ Neñ kegogak kasa kuku an nenan notnangalen kandan tati mulupm mamiyap ma kegogak neñ kasa kuku annemak eknenan nâgât kandan matalip. Neñ ann nengat, ‘Met,’ zema mamezin ma nengat, ‘Kot,’ zema makozin ma mulup nemban nen egat, ‘Mulup mi,’ zema zetn gawepumti mamm. Keyepm neñ nâyawen geñ kapi tati zedi etan zemane nâlen mulup annan alik besem.”

⁹ Kegok zeme Zisasiyan zet ke nâme nâmtemtemnanmak beme gilik zem am notnan baman kobien eknen indikti diindoye, “Neñ zema nâit, neñ Isael aminne inmagengatnan nâmkinpepe teman kebon nen ku aikban!”

¹⁰ Kegok zeme amñane eknenan gilik zemti mkaen moti ekme mulup nembayan alik bem totage.

*Zisasiyan imbi kwambet nengat nemunaj mme
gakikiengatnan wage*

¹¹ Âpme kasup nen Zisasiyan mka teman nen kwitnan Nain ke mepme nembajane ma am sambe ekmak mebien.

¹² Ke meti egan mka teman galen setokwakwalen kwapme am notnan an gakikinan lueen pumti setokwakwalengatnan kwati sumen mesâgât mebien. An gakikinan ke imbi kwambet nengat nemunaj kwep etan keyan gakime am sambe mka teman keyetnan ekmak mebien.

¹³ Ke takopme Amobotnan egan egeen kenajan imbi kwambet keyet kemben penan mti kapigok dunduye, “We, imbi, geñ susupin.”

¹⁴ Kegok zemti met an gakikinan galen lue atame an tapummepmambien eknenan kot ten pemti msalen an gakikinan tobewien. Tobeme Zisasiyan kapigok zeye, “An zomolim, geñ wat!”

¹⁵ Kegok zeme gakikinan wati yanbemti zet zeme Zisasiyan betnanen betnamti maman saye.

¹⁶ Kegok sokbeme am eknenan ke ek kingati Kawawan gat zemesesewatpemti kapigok zewien, “Golan zenze an teman tungupmnan kapi sokbein ma Kawawan ek amane indamukulem mimin-dein!”

¹⁷ Kegok sokbeme keyet zapatnanan Zudia msalen palakan beye ma msat notnanan kegogak nâme delan zemâge.

*Zisasiyan Zân tu zulutindende nembajaneyet
zet zeye*

(Matiyu 11:2-19)

18 Âpme Zân mka katiknan tapme nembananeyan ekmagen koti Zisasiyan kwitnan kwitnan mge keyet zapatnan msawien.

19 Ma egan nembane zut Zisasmagen mebegalen zemideye. Kegok zemti diidome, “Amobotnanmagen egat zenânâyelen meseluwen kapigok yankwesiselup, ‘An kokogalen Zânan zeyeen ke geŋ kapi ma ŋen?’ Meti kekok yankwesiselup.”

20 Kegok zemideme egelan Zisasmagen kobunen kapigok yankwesiwun, “Zân tu zulutindende an egan gâgât gayankwesi nânâyelen ndeme kolup, ‘An kokogalen egan zeyeen geŋ kapi ma ŋen?’ ”

21 Yankwesimalu yegak Zisasiyan kan keyegak am zawat sepem igak igak weyanindeye ma we bekanan mâtindeye ma zikalin beŋan zikalin mme ekbien.

22 Kegok tapmme an egelan koti yankwesimalut kapigok diidoeye, “It kwitnan kwitnan eknâmâtâlut keyet met Zângat zezapat msamti kapigok dunduselup: ‘Zikalin beŋanan zikat taegip, selin wesin ma selin tapmaip ma am liŋgit satnanmak mma liŋgilin taknelun ma waknin kekeknan mma zet tatnâip ma gakikinan mma wati tapmaip ma an tototnanmagen zet zapatn dolaknan ekjenmagen timepme tatnâip.

23 Ma am ŋenan nâgât keŋ zut ku min beme egan olonen palen tazin.’ Kegok met Zân dunduselup!”

24 Kegok zemideme Zângalen nempa egelan gilik zemti Zân magen mepmalut Zisas egan am sambe tabien ekjen Zângat kapigok diidoeye,

“In eweñan Zânmeden betut sinañnok tâgâyan kumbume mebe kokot tapme msat tunğupman eksât mebien? Yek. Zân ek windenepiñ kebon yek.

²⁵ Ma in msat tunğupman an ñen kâlâpman dolakñañ tosañañ temañ ke eksâgât mebien? Yek penañ. Nâip, an kâlâwin dolakñañ ekñañañ amobotnañnok mka pembenañ etañ keyet keñañ matalip.

²⁶ In zeme nâmbi, in kwileki eegalen otnâmti mebien? In golan zenze an eegalen mebien? Ke penañ, ek golan zenze an sambe mambien sebemindein enenogat ek nâlen set weyeyañ.

²⁷ Kawawañgalen zet zapat itnañanen Zângat kapigok zemkawañ bemberañ,

‘Neñ zapat zenze an pema koti egañ kukñañgat meti set neñmeden keñin gilik zenzeyelen gâgât weyañ be.’ *(Malakai 3:1)*

Kawawañgañ kekok zeye.

²⁸ Neñ ingat zet penañ kapi zesowap, Zân tu zulutindende an egañ am sambe msat katan sokbemkwabienen sebemindemti mobotnañ penañ bein. Yanğut am in neñ napmâti tapmaip in Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnañ ke in weyañ eknâmâtâtâti nâmkijpeip keyepm Zân sebem pemti nâmâtâlîp.”

²⁹ Âpme am sambe ma takis mânep titi an ekñañañ Zângat zetnañ nâwienen ekñañañ Kawawañgalen mama mimi teñ mâpme egañ tu zulutindeye.

³⁰ Yanğut Palisi an ma zii zet zikat indanda an ekñañañ Kawawañgalen ñoktik ku mâti wisat

mpewien ma ekñenañ Zân Magen tu ku zulubien.

³¹ Âpme Zisasiyañ pigok zeye, “Neñ kwilekiñen am alak talip kapiyelen mama mimiñin keboñmak bemzewi? Ekñen pe ziboñ?”

³² Ekñen imbi nemba egañ silik kume notnanyañ dopmañ ku mañgilik zem kuip. Ma silik kum tasume ku masumpeip. Ekñen keboñ.

³³ Ma Zânañ tu meu ninipiñ mamayelen set mâpme am sambeyañ Zângat kapigok zewien, ‘Ek we bekanam mak main!’

³⁴ Ma Angat Nemunañ neñ koti tu meu ninipiñ mamayelen set ku mâpma in nikti nâgât zet kuku mamip ke kapigok, ‘An kapi tu meu temañ ma wain tu manin ma mânep takis titi an ma am yomton ekñengat nolin!’ Kegok manzeip.

³⁵ In nânâninmak benak beme nigalen yañnit meu ninindaset ma mama mimindaset ekmâtâbiek.”

Imbi yomtonañ Zisasiyet setnañ zulutpeye

³⁶ Âpme Palisi ñen kwitnañ Saimon egañ Zisasiyañ ekmak meu niniyelen zem mandame mkañan moti meu niniyelen munduman totage.

³⁷ Ke motapme mka temanen keyetnañ imbi yomton ñenañ Zisas Palisiyelen mkaen tu meu niniyelen molep zeme nâmti wet kelakñañ sesikñañ dolakñañ tosañañ temañ señgewen gak zem tatatnañ ke mti

³⁸ mot Zisasiyet bamanen setnanen pedondom tati si sume siapmañañ toti setnañ mme tutulupsek beme ñoksinañañ kaput pemti setnañ nuknuk mpemti wet kelakñañ sesikñañ dolakñañ setnanen mulapme toge.

39 Imbiyan kekok mme Palisi egaŋ Zisas zem mandame koge egaŋ ke ekti keŋaŋaŋ kapigok otnâye, “Imbi kapi kwitnaŋ kwitnaŋ msain kapi bekaŋaŋ. An kapi golaŋ zenze an penaŋ benak beme imbi egat setnaŋ taatain keyet yaŋaŋ ŋep ekmâtâdak ma imbi ke imbi yomtonŋ penaŋ ke ŋep nânak!”

40 Kegok otnâme Zisasiyaŋ kapigok dunduye, “Saimon, neŋ zet ŋen zema nâmbak.”

Zeme zeye, “An zikat indanda, ŋepgat zemane nâmbi.”

41 Zeme Zisasiyaŋ pigok yaŋbemti zeye, “An zut ŋenaŋ mânep an mânepmak egalen ŋenaŋ 5000 kina ma ŋenaŋ 50 kina belak mti bam dopmaŋ mututuyelen nâmti mbun.

42 Ya bam koti mânep dopmaŋ sasayelen kanaŋ sokŋan kopme eget mânepmak ku taidaye. Kegogapm mânep toŋaŋaŋ egalen mânep mbun keyet ketalasimidaye. Geŋ nânigen egetmagen-gatnaŋ kwiyaŋ mânep toŋaŋgat nâmtikŋaŋ mpeye?”

43 Kegok yaŋkwesime Saimonaŋ pigok dunduye, “Neŋ nâyawen an mânep temaŋ mge keyaŋ keŋanen nâmtikŋaŋ penaŋ mpeye.”

Kegok zeme Zisasiyaŋ kapigok zeye, “Geŋ ŋep zenik.”

44 Kegok zemti imbimagen gilik zemti Saimon kapigok dunduye, “Imbi pedondom tazin kapi ekdik? Neŋ gâlen mkaen kwalaen geŋ nnaŋgalen set moti tu setn zululugalen ŋen ku nanak. Yaŋgut imbi egaŋ siapmaŋaŋ setn mme tutulupsek beme ŋoksinaŋ kaputnep.

⁴⁵ Geŋ nâgât oloŋen mti nuknuk ku mnanak yaŋ imbi egaŋ neŋ kwatapma keyegak yaŋbemti setn nuknuk mpeme tatnup.

⁴⁶ Geŋ wet kelakŋaŋmak nâgât ku weyaŋ be-nak yaŋgut imbi egaŋ wet kelakŋaŋ sesikŋaŋ dolakŋaŋ tosaŋaŋ temaŋ keyaŋ setnnan mu-lapme tolep.

⁴⁷ Neŋ diŋgoma nâmbak, egaŋ ke mip ke egaŋ gogot omba mnep keyaŋ mkawaŋ bep ke yomaŋ sambe delaŋ zep. Yaŋgut am ŋenaŋ nâme yomaŋ isikŋaŋ bugan Kawawaŋaŋ yomaŋ ke katikpenak manâin beme ekmagen gogot isikŋaŋ bugan ta-sain.”

⁴⁸ Kegok zemti imbiyet kapigok dunduye, “Yomdi katikpeyaŋ.”

⁴⁹ Kegok zeme am notnaŋ tu meu ilinsak-wep nimti tabien ekŋenaŋ yaŋbemti nânâŋinaŋ kapigok otnâwien, “Ek kapi am yomin ŋep ku katikpepeyelen. Ek dâsuki tazen.”

⁵⁰ Ekŋenaŋ kegok otnâme Zisasiyaŋ imbi ke pigok dunduye, “Nâmkiŋpependaŋ gapmukulem mme keŋdi sewakŋaŋ beme met mamambanik.”

8

Imbi notnaŋ Zisasmak mamti mulup mbien

¹ Kan keyet palaŋaŋ Zisasiyaŋ Galili msalen mka temaŋ ma isikŋaŋ sambe mameti am Zet Zapat Dolakŋaŋ Kawawaŋgaleŋ zemâtâtâtgat kat-naŋ mama kanaŋ bududuk bein ke diindom mege. Ma nempaŋane 12 ilinsakwep mamtemien

² ma imbi notnaŋ kegogak indamât mebien. Imbi ekŋen ke Zisasiyaŋ eweŋaŋ we bekaŋaŋmak

ma zawalinmak mâtindeye. Ekñen ke kwilin kapi: Malia ek Makdala mka temangatnañ ekmagen we bekanañ 7 Zisasiyañ mâpeye.

³ Ma ñen kwitnañ Zoana apmañ kwitnañ Kusa ek Elotgalen mkayelen an damuñ matatan. Ma imbi ñen kwitnañ Susana ma imbi sambe notnañ mânep milawalin ilinañgalenañ Zisas ma nembañane indamukulem mbien.

Wit katnañ time muluwen mekokogalen bemzenze zet

(Matiyu 13:1-17; Mak 4:1-12)

⁴ Âpme mka temañ ñen mka temañ ñen keyelen am sambe penañ Zisasmagen koondakti tapme indikti egañ bemzenze zet kapigok zeye,

⁵ “An ñenañ wit katnañ muluwen time mekokogalen mege. Meti wit katnañ msalen time meko-geen notnañ selen totem mepme amnañ mekoti selañ dukñañ ime ageyañ ekti onimbien.

⁶ Sepem kegogak wit katnañ notnañ msat memunañ nanzañ keñañ totemepme dukñañañ patañ zem kwageyañgut kasuwañ ekme memun beye enenogat msat ke nanzañ kuluñ kâlân.

⁷ Ma wit katnañ notnañ nusi keñañ totem mege. Keyet dukñañañ patañ zem kwapme nusiyañ mzilime eiñeiñ simti ku kwage.

⁸ Ma wit katnañ notnañ msat kelakñañmagen toti kwati penañañ sambe penañ sokbeye. Yañañ kwep kwepgat penañañ keñañ katnañ sambe sopmañ kegok elik mâge.” Zisasiyañ zet kegok zemdelañ zemti zeye, “An ñen zet nânâyelen tikñañañ tazinañ zet kapi ñep opeimti nâsem.”

⁹ Âpme Zisasiyet nembraane ekñenañ be-
mzenze zet keyet yañañ nânâyelen yañkwesime

¹⁰ egañ diindoye, “Kawawañañ in zet enzilim
tazin sambe keyet yañañ ñep nânâyelen
nâmpenañ enenogat bemzenze zet sambe
keyañ Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnañ
mama kanañ bududuk bein ke mkawañ tabein
yañgut am ekñenmagen bemzenze zet etañ bewe,
eneyet keñin keyet eyak ku bemindain keyet
penañ,

‘Am ñenañ zikat eek ektingut kwitnañ kwit-
nañ ku maekmâtâlíp ma ekñenañ nânâ
nâmtiñgulak yañañ ku nâmâtâbep.’ (*Aizaya*
6:9)

Sepem golañ zenze an itnañañ ekñenañ zet bam
sokbewe zewien kekok.

*Zisasiyañ bemzenze zet keyet yañañ zemkawañ
beye*

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Bemzenze zet zeya keyet yañañ kapigok, wit
katnañ keyañ Kawawañgalen zetnañ bein.

¹² Ma wit katnañ selen totem mege ke sepemañ
am Kawawañgalen Zet Zapat Dolakñañ manâip
yañgut Sadañañ koti Kawawañgalen Zet Zapat
Dolakñañ nâwienen ke mme Kawawañgat ku
nâmkijpepeyelen ma ekmagen keñin ku gilik zen-
zeyelen masokbein.

¹³ Ma wit katnañ nanzañ palen towenje ke
sepemañ am ekñen keboñañ Zet Zapat Dolakñañ
nâmtikñañ mti olonon palen mmambep yañgut
kindiñañ msat keñan baen penañ ku towege ke
am Zet Zapat Dolakñañ keñinanen katikñañ ku

tageyepmti nukñaŋ sambe ma sisipeñpeñ sam-beyaŋ kwabeen nâmkijpepeñin mme towembe.

¹⁴ Ma wit katnaŋ notnaŋ tek kukñaŋmak keñaŋ totemege ke sepemaŋ am ekñen Zet Zapat Dolakñaŋ nâmbewaŋgulak kwitnaŋ kwitnaŋgat yayaŋ omba penaŋ mamip ma mânep milawat-gat kandaŋan mamelip ma segesetgalen kwitnaŋ kwitnaŋgat oloñen mti ilinaŋgat etaŋ maotnâip. Mama mimiñin keboŋ keyaŋ nâmkijpepeñin mme ku mkatikñaŋ beme towembep.

¹⁵ Ma wit katnaŋ notnaŋ msat kelakñaŋmagen totemege am ekñen keboñaŋ Zet Zapat Dolakñaŋ nâmti mkatikñaŋ bemti mambep. Ma Kawawaŋgalen zezapat pembenañ am notnaŋmagen zemkawaŋ beme am ekñen keyaŋ kegogak nâmkijpewep.

Lamgalen bemzenze zet

(Matiyu 5:15-16; Mak 4:21-23; Luk 11:33)

¹⁶ Âpme amnaŋ lam koŋ bemti menzimaŋ dukñaŋ ku makwalapenup ma mundum wewe kandaŋan ku mambepenup. Nin lam koŋti munduman tatatnanen sosok bempemann tapme am mka keñaŋ matalip mbusatnaŋ mambemindein.

¹⁷ Nâlen zetn ke lam nembon keyepmti in nâlen zetn zemkawaŋ bewep beme nânâ enziliñaŋ matazin ke ewe ku enzilim tabe ma nânâ kwatam tazin mâtâpeme kawaŋ bewe.

¹⁸ Keyepmti in weyaŋ nâmtâbep enenogat am ñen Kawawaŋgalen zetnaŋ nâmti nâmtikñaŋ mbe beme Kawawaŋañ nânâñaŋ ewe tusumti sawe keyepm egaŋ nânâñaŋ sambe penaŋ tasawe. Ma

am nenan zetnan nâmti nâmtiknan ku mbe beme Kawawanjan nânânan isiknan ekmak tasain ke menzem mbe.”

*Zisasiyet mam notnaneyan eksâgât kobien
(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Âpme Zisasiyet mam notnane eknenan Zisas eksâgât kobien yangut am sambeyan ekmagen kot bembulun tabiangapm mamnotnaneyan kot olati belak ganzenan tabien.

²⁰ Kegok mme an nenan indikti Zisas kapigok met dunduye, “Mamnodine eknenan giksâgât koloyan olati mka tambagumen baen talip.”

²¹ Kegok zeme Zisasiyan nâmti am eknen kapigok diindoye, “Am Kawawanhalen zet nâmti manjawepup eknenan nâgât mam notnne beip.”

*Tâgâ temanmak nembu manajan Zisasiyet
zetnan gawepuwun
(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Kasup nengat Zisas ma nembajane ilin-sakwep wanjaen motati egan kapigok diindoye, “Kame nin tundua kutumti tundua nembet dae-set metne.” Kegok zemnâmti yanbemti mebien.

²³ Tapmepmambe Zisas melukgapmti wanjaen meluk wenje. Taweme tâgâ teman penan kwati tundua manan teman kumbume wanja kenan tuyan towepme waleletgalen mbien.

²⁴ Kegok sokbeme nembajane eknenan met butemti zewien, “An zikat indanda! Tundua kenan towesât tapmnupgat wat ndaangalan nde!”

Kegok zeme egan wati tâgâ teman ma tundua manan zemkulumideme egat zetnan gawepumti

tunduayan titoknepin penan tage ma tâgâyan diñpeye.

²⁵ Mti ekñengat kapigok diindoye, “In nâmkijpepenjin yek, ma?”

Kegok zeme nemba ekñenan menok ke ekti kinğati nâmtemtem mti ilinak kapigok zenâwien, “An kapi kwi penan? Egan tâgâ ma tundua manan zeme zetnan gawepulup!”

*Zisasiyan we bekanan an kejangatnan ze-
mindeme bo keñanen towemâbien
(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Âpme ekñenan ke metneti met tundua kumti Galili msat tundua nembet met Gadala msalen am ekñenmagen met patan zewien.

²⁷⁻³⁰ Ke meti Zisasiyan keñan mowepme mka keyetnan an ñen we bekanan sambemak keyan koti Zisas aikge. Egan talak kwisiñ mamkwage ma mkaen ku mawemtan, egan am sumen kilen kilen mamamtan. We bekanan an ke kan sambe ek damuñ mme amnan setnanmak betnanmak senan zampeme mitim yalonti msat tungupman makunzuñ metan enenogat we bekananjan winde same ke mamtan. Âpme we bekanan an keyet keñan tabienan Zisas ekti ekñenan egat kwizet ñakñak teman kumti an ke msalen mkutum peme Zisasiyet kandanjan pedondom samti zet omba kapigok zenzeyet zeme zeye, “Zisas geñ Kawawan Temangalen Nemunan penan, geñ ninmagen mulup msâpmnik ke nin ñep nârup keyepm nin gâgât gawekunup keyet geñ nin sindem teman ndandapin.”

Zeme Zisasiyan we bekanan an ke keyet keñan tageengat yañan nâsâti an ke yañkwesiye, “Geñ kwidi kwi?”

Yañkwesime zeye, “Neñ kwitn Sambe Sopman Penan.” We bekanan sambe penan egat keñan matatemien keyepm egañ kekok zeye.

Zeme Zisasiyan we bekanan, “Anmagengatnan kwaweti mebegat,” zeme nâmti we bekanan

³¹ Zisas wekum samti zewien, “Geñ nin ndapmâti ndemane we bekanan nnanğalen mundum bekanan ke mebepin.” Kekok zewien.

³² Âpme msat keyet bo mange teman kalan nembeleset tati meu tatnimmambien keyepm we bekanan ekñenan Zisas wekumsamti egañ ñep nâmindeme boyet keñinan ñep metobiek keyet yañkwesim nâwien. Yañkwesime Zisasiyan nâmindeme

³³ we bekanan anmagengatnan kwati bo keñinan towepmâbien. Kekok mme bo mange teman ekñenan kagwiliñti windem bemti ñandanen palamtoti tunduaen toti tu nimti gakimâbien.

³⁴ Âpme bo damuñ ekñenan muluwan sokbeye ke ekti kunzuñti mka teman ma isikñan meti keyet zezapat zeme nâmâbien.

³⁵ Menzeme nâmti ekñenan mka katipemti kwitnan kwitnan sokbeye ke eegalen mebien. Meti ekñenan Ziasmagen patan zemti ekme an we bekananmak mamtan piwan we ekñenan peme mopme egat ñoktikñan ñep beme sangum melakandu miakti Zisasiyet setnanen

totapmanje. Ekñen ma bo damuñ ilinsakwep ke koekti nâmtemtem mti kinjabien.

³⁶ Âpme am ke tati ekme an we bekananmak mamamtanañ pembenañ beye keyet zapat mi-mindamâbien.

³⁷ Ekñenañ ke eknâmti Zisasiyañ Gadala msat katipemti mebegalen zempewien enenogat ekñen kinğagalan penañ indaige keyepmti Zisas ma nembane ekñen ilinsakwep wanğa keñan moti mebegalen motapme

³⁸ an we bekananmak Zisasiyañ mâpeye egañ Zisasmak mebegalen wekumsamti zeye, “Neñ nânmemane geñmak mebi.” Yanğut Zisasiyañ ñep ku zemti

³⁹ kapigok zempewe, “Geñ mka temañdan gilik zem meti Kawawañan muluwan geñmagen mge keyet kwizapatnañ mpalakñañ bewanik.” Zeme nâmti an egañ gilik zem meti Zisasiyañ ek weyañpeye keyet zet zapatnañ amñane diindomâge.

Imbi namba gakikiñanmak ma imbi zawatmak egegalen zezapat

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰ Âpme Zisasiyañ tundua nembet gilik zem kogeen am sambe egat olim peme koge enenogat ekñenañ egat damuñ matatemien.

⁴¹ Kotapme sesewat mka isikñañ amobotnañ ñen manje kwitnañ Zailas egañ Zisasiyet kandañan pedondom samti egalen mkaen mebegalen wekumsaye.

⁴² Enenogat ek nembrañ imbi kwewetan egat nup kanan 12 etañ keyañ zawat nukñan gakikiyelen katnan tage.

Tapme Zisasiyan selen tapmepme am manje temañ ekmak bembuluñti tapmepmambien.

⁴³ Tapmepmambien tunguwinangatnañ imbi ñen sipmañ nup kan 12 sipmañ omba penañ belak makwawetan. Egan mânep milawatnañ ilindiñ dokta ekñen indame weyañpepeyelen nâmti indame ekñenañ ñep ku weyañpewien.

⁴⁴ Âpme imbi keyañ am ekñengat tunguwinaset moti Zisas bamanen meti kolopmañ butnañ atame sipmañ keyegak katiye.

⁴⁵ Mme Zisasiyan ke nâmti zeye, “Am kwian natain?” Am sambeyañ, “Nin yek,” zemâbien.

Zeme Pitayañ zeye, “An zikat indanda, am sambeyañ gambembuluñti geñmagen watakumti tatalip.”

⁴⁶ Yangut Zisasiyan zeye, “Am ñenañ natame windennañ mepme nâyap.”

⁴⁷ Âpme imbiyan ke eknâyeen ilak mkawañ beip nâmti koti sebet diñdiñ mti Zisas setnañ kandañan beñgumen gunduñti am sambe zikalinan yañan kwilekiyet mti ataye ma zawatnañ keyegak ñep beye keyet zemkawañ beye.

⁴⁸ Mme Zisasiyan egat kapigok zeye, “Ipm, yayañ mimipiñ, geñ nâmkinañakgapm mma ñep benik. Keyet keñdi sewakñañ beme meti mambanik.”

⁴⁹ Zisasiyan kegok zemti tapme sesewat mkayelen amobotnañmagen an ñenañ buñam zet mkoti

kapigok dunduye, “Nembandi ilak gakip, keyet an zikat indanda ku zempeman kolak.”

⁵⁰ Yangut Zisasiyan zet ke nâmti Zailas kapigok dunduye, “Geñ kiŋgagapiŋ nâmkĩŋpependi mkipmanŋ bemane eganŋ ɲep alik besem.” Zisasiyan Zailasiyet kekok zeme nâme mebien.

⁵¹ Meti ekɲenaŋ Zailasiyelen mkaen mepatan zemti Zisasiyan am mka keŋan mobogalen indaombeyeen: Pita ma Zân ma Zems ma mam-bipmanet ekɲen etaŋ mobogalen zemti notnaŋ zemkulumindeye.

⁵² Kegok mti am si zesu zesu imbi nemba gakiye keyet tapmambien ekɲen Zisasiyan kapigok di-indoye, “In ku suit, imbi nemba ek ku gakip ek belak meluk etaŋ tawen.”

⁵³ Kegok zeme ekɲenaŋ penaŋ gakip ke nâmkatik bemti eganŋ zet zeye keyet zeyenŋ temanŋ yenbien.

⁵⁴ Kegok mme Zisasiyan imbi nemba gakikiŋaŋaŋ tawemaŋgeen mka keŋan moweti imbi nemba keyet betnan atamti zet omba mmoti zeye, “Imbi nemba, geñ wat.”

⁵⁵ Kegok mme mamaŋaŋaŋ gilik zeme eganŋ keyegak dendaŋ wage. Mme Zisasiyan mamaŋ bipmaŋgat meu notnaŋ sait zemideme sawun.

⁵⁶ Zisasiyan kekok mme mamaŋ bipmaŋaŋ nâmtemtem penaŋ mbun. Âpme Zisasiyan mamaŋ bipmaŋgat am ɲengat kwitnaŋ kwitnaŋ sok-beye keyet ku zenzeyelen zemkulumideye.

Zisasiyan nembraṅane mulup zet indamti zemindeme mebien

(Matiyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Âpme Zisas ek nembraṅane 12 zeme kot ondek tapme we bekaṅaṅ amgat keṅaṅ mâtindendeyelen ma am zawalin sepem igak igak mme alik bembeyelen winde ke talasim indamâge.

² Mti indeme Kawawaṅalen zezapat dolakṅaṅ diindomti Kawawaṅ ekṅenmak keṅinaṅ damuṅ msâpm ke diindowep. Ma zawatmak weyaṅindendeyelen zezapat mindamti zemindeme mebien.

³ Kegok zemti zemâtâtindeye, “In selen mesâpmti kwitnaṅ kwitnaṅ ṅen ku timebep. Am in indamukulem mbep ekṅen keyaṅ in indikdamuṅ mbep keyepm tonṅe ma ele ma tu meu ma mânep ma melakandu zut ku timebep.

⁴ Ma mka temaṅ ṅen mobep beme an ṅenaṅ ingat egalen mkaen tatagalen indamandame ekmak etaṅ tati mebep. Mneti in selak selak mame mka tonṅaṅ, ‘Nâgât wisat mip,’ nâmindeweyet.

⁵ Ma in mka temaṅ ṅen patanṅ zeme am ekṅenaṅ ingalen zet ku nâmti mka weweyelen ku indame keyet Kawawaṅaṅaṅ ekṅengalen mama mimi keboṅ keyet ṅenzinziṅ min nânâyelen zipelukṅin seṅti ke ku gilik zem kobep.”

⁶ Kegok zemdiindome ekṅenaṅ Zisas pemeti mka ṅande ṅen ṅen meti Zisas Kilaisiyelen zezapat dolakṅaṅ diindomti am zawatmak weyaṅ indemâbien.

*Eloñ Zisasiyet zapatnañ nâmti kingage
(Matiyu 14:1-12; Mak 6:14-29)*

7-9 Âpme Galili msalengalen amobotnañ kwitnañ Elot egañ Zisasiyañ menok igagen mme keyet zapatnañ nâmti, “Wa Zân tu zulutindende an gakikiengatnañ gilik zem koti mamañañ tin.” Kegok zeme nânge. Kegok nâme notnañañ, “Golañ zenze an İlaiza ewe sokbemti tapmain,” zewien ma notnañañ, “Golañ zenze an itnañañ ñenañ mamaen gilik zem koti tapmain,” nâwien. Kegok zeme Eloñ nâmti keñ sindem palen tati kapigok zeye, “Zân ek neñ zema bimañ elengewien. Âpme an ke kwiyañ kegok mme neñ zapatnañ tatnâyap?” Kegok zemti Zisas eegalen penañ mge.

*Zisasiyañ am sambe tu meu indaye
(Matiyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Zân 6:1-14)*

10 Âpme nemañañe ekñañañ gilik zem koti kwitnañ kwitnañ mmebien keyet zezapat Zisas msamâbien.

11 Kegok dundume nâme ilinsakwep mepme am sambe penañ ekñañañ mebienen ke nâmâtâti indamâti mebien. Egañ ñep nâmindeme Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnanen mama ke zemkawañ bemindaye ma am zawalinmak notnañ weyañindeye.

12 Kegok tapmnepe me kasup zikatnañ towesâgât mme nemañañe 12 ekñañañ Zisasmagen koti zewien, “Kapi msat tunğupman penañ tatnup keyet geñ am indemane mka temanen ma isikñañen mekoti tu meu ma mka weweyelen aikseip.”

13 Kegok zeme Zisasiyan kapigok diindoye, “In ilin meu aik indait.”

Kegok zeme ekñenan zet dopman kapigok gilik zemti zewien, “Ninmagen nupmaman kumbunan isisikñan 5 ma anğala sonan isisikñan zut etan tatndain.” Kegok zemti egat yanğkewiwien, “Geñ nin am sambe penan kapiyet meu mekwiti kokogalen tazenik?”

14 Âpme am tabienen ke an etan indamakume 5000 kekok beye. (Âpme imbi ma nemba isisikñan ku indamakukunan.)

Âpme Zisasiyan nembananeyet kapigok zeye, “Am ekñengat zeme manğe kwep kwepgat keñan am makume 50 50 kekok totaseip.”

15 Zeme nembananeyan egat zetnan nâmti am ekñen eğan zemindeye keyet katan zeme totabien.

16 Totapme Zisasiyan nupmaman 5 ma anğala zut ke mti zikatnan kululunen ekme mopme Kawawangat, “Wisikñ,” zemti meu ke mutumti nembane indame ekñenan am ekñen kalañkum indawien.

17 Kegok mme ekñenan nimwianți butnan notnan tapmege ke nemba ekñenan makumti beme tise 12 gak zem tage.

*Pitayan Zisasiyet yanğan zemkawan beye
(Matiyu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

18 Âpme kan nğngat Zisasiyan igak dundundu mulup tapmanğeen nembane ekñenan ekmagen mebien. Mepme eğan kapigok indayanğkewiye, “Amnan nâğât kwi manzeip?”

¹⁹ Kegok zeme nembanane ekñenañ kapigok dunduwien, “Notnañanğ gâgât Zân tu zulutindende an manzeip. Ma am notnañanğ gâgât Ilaiza manzeip. Ma am notnañ golanğ zenze an itnañanğ ñenañ mamain gilik zem kolep manzeip.”

²⁰ Kegok zeme Zisasiyanğ nâmti ekñengat zeye, “Âpme in nâgât an kwi manâip?”

Eganğ kekok indayanğkwesime Pitayanğ zeye, “Geñ Kawawañanğ ombemgeme am yomengatnañ indatitiyelen kobanan. An Kilais ilak geñ ke.”

²¹ Kegok zeme Zisasiyanğ am notnañgat zet ke ku zenzeyelen zemkulumindeye.

*Zisasiyanğ gakikiñanğgat zapat diindoye
(Matiyu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)*

²² Zemkulumindemti eganğ ewe tusumti zeye, “Sesewat mka temañgalen an damuñ ma sâpe sâpe bumbuyelen ñeñanğin ma zii zet zikat indanda an ekñenañ nâgât ku nâmtikñanğ mti Angat Nemunañ neñ sindem temañ nambep. Neñ nome gakimti kasup zut delanğ zeme tugat yanğbembenan ewe gilik zem mamaen wabap.”

²³ Ma eganğ ewe ekñengat zet ñen kapigok zeye, “Am ñenañ neñmagen tususâgât mbe beme eganğ ikñanğgat sekñanğ mtoti segalen kwitnañ kwitnañgat ku nâmtikñanğ mti eganğ kasup katanğ sindem temañ Angat Nemunañ neñ tiwap sakam kebonğ timti namâbe.

²⁴ Ma am ñenañ sekñanğgat yayanğ mti Kawawañgalen Zet Zapat Dolakñanğ ku mkawañ bewe beme eganğ mama kanzizit ku tiwe. Yanğut am ñen eganğ sekñanğ nâgât talasiwe beme mama kanzizit mama ke ñep tiwe.

²⁵ Am ñen ek msat kapiyelen milom bilombi sambe ke tim nalak nalak maminepeme ma-mañañ yungume ek keyañ walebe. Msalengalen kwitnañ kwitnañ keyañ zigok mukulem mme mama kanzizit tiwe? Kegok ñep yek.

²⁶ Am ñenañ nâgât ma zezapatn dolakñanggat sakambuk mbe beme Angat Nemunañ neñ kegogak kobawen an ke sakambuk mpewap. Neñ ensel teñmak gilik ze kobap. Ma Bipmnañgalen windenañ ma busatnañañ nasumuñme kobap.

²⁷ Neñ zet penañ zema nâit, am in talip in-magengatnañ notnañ ku gakimti tapmoti ekme Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnanen mama ke sokbesâpm.”

*Zisasiyet señañ asekme sepem ñen beye
(Matiyu 17:1-8; Mak 9:2-8)*

²⁸ Âpme Zisas ek zet kekok zemti tapme sonda kwep delañ zeme dundundu mulup msâgât nem-bañane Pitamak, Zânmak Zemsmak indatimti kalañan dundusâgât mowebien.

²⁹ Moti kan keyet tadundumañgeen ikñañgat zimosetnañañ sepemañ kasupgalen busatnañ nemboñ beye ma kâlâpmañ teepmañañ satnañ leñganañ penañ bemti tage.

³⁰ Keyegak an zulañ ekmak tati zet zenâ zenâ mbien. An zut ke Mosesimak Ilaizamak egelan

³¹ kululuñengatnañ sanja songañjitmak kotati Zisasiyañ Zelusalem mka teman gakiwe keyelen zezapat msamti Kawawañgalen nânâ ekmagen sokbewe keyet zemkawañ bempewun.

³² Pita ma notnane zut ekñenañ meluk teman wembien yangut wati Zisas sanğa songamak tapme an zut ekmak tapmalut ke ekbien.

³³ Ekñenañ ke ekme an zut keyaň yaňbemti Zisas pemeŝâgât tapmmalut Pitayaň Zisasiyet kapigok zeye, “An zikat indanda, kapi dolakñaň penaň tatnup keyepm nâmane mka mzalaň tuk walatne gâgât ñen Mosesiyet ñen ma Ilaizayet ñen.” (Egaň zet ke yañaň ku nâmâtâti zet kegok zeye.)

³⁴ Kegok zeme keyegak zanza sepemaň ñen busatnañmak keyaň ekñengat dukñinaset kwatoti an ekñen tuk kululuňgalen busatnañmak tabien ekñen indasumuñme Zisasiyelen nembañane tuk ekñenaň ke ekti kiňgati sebelañ dindiň mbien.

³⁵ Kegok sokbeme zet ñande ñen zanza keñaset kapigok zeme ekñenaň nâwien, “Kapi nâgât Nemun penaň; nen ombempewan. In egat zetnaň nâmti gawepuwep.”

³⁶ Âpme ekñenaň zet ke nâmti ekme Zisas igak tapme ekbien. Kegok sokbeme nemba tuk ekñenaň kwitnaň kwitnaň sokbeye ke ekti kan keyet am ñengat diindondopiň; keñinan etañ bemti mamtemien.

Zisasiyaň we bekañaň anemba keñangatnaň zempeye

(Matiyu 17:14-23; Mak 9:14-32)

³⁷ Ekñenaň ke tatneti tapme miya balañ peme ekñenaň kalañangatnan topme an imbi sambeyaň meti Zisasmak selen kumaikbien.

³⁸ Âpme keyegak am ekñengat tunguwinangatnaň an ñenaň Zisasiyet kapigok

kwizet teman kumti zeye, “An zikat indanda, ekbak, neŋ gâgât gawekuyap neŋ nemun ma namban sambe ku talip. Nemun kwewetan kapi mukulem mpesenik.”

³⁹ Kegok zemti ewe zeye, “We bekanan egat keŋan metoweti mme egaŋ kaŋkaŋ kumti endilipemti katik katik sim zawak sala kalak kalak mam. Ma we bekanan mse kwep kwepgat pemeŋpmti namba ke kumsagat omba penaŋ mpemti mamezin.

⁴⁰ Âpme neŋ nemandine ekŋenaŋ we bekanan mâbâgat indawekuma ekŋenaŋ mim aleo.”

⁴¹ Egaŋ kegok zeme Zisasiyan am sambe tabien ekŋengat kapigok zeye, “In nâmkiŋpepeŋinpiŋ, ma? In set teŋ ku mamâlip! Neŋ inmagen menok igak igak mma in ewe Kawawaŋgalen windeyet ku nâmkiŋpeip.” Kegok zemti namba keyet bipmanŋat zeye, “Nemundi neŋmagen tetim kot.”

⁴² Kegok zeme nembayan takopmanŋeen we bekanan mme namba keyaŋ msat palen kumti katik katik sim zawak sala kalak kalak mge. Kegok mme Zisasiyan ke ekti we bekanan namba ke pemti mebegalen zempeye. Kegok sokbeme namba keyaŋ alik bemti wati bipmanan tapmanŋeen mege.

⁴³ Kegok sokbeme am sambe ekŋenaŋ Kawawaŋgalen winde teman ke ekti nâmtemtem penaŋ mbien. Ke sokbeme am ekŋenaŋ Zisasiyan mulup mge keyet ewe nâmtemtem tapmme egaŋ nembananeyet kapigok diindoye,

⁴⁴ “Neŋ zet diindosowap kapi in kandadapiŋ! An notnanan neŋ Angat Nemunan natamti amobotnan windemak ekŋengalen belinan nemti

nome gakiwap. Ke amgat nânâyet yek; Kawawanj iknjaŋgat nânâyet kok sokbewe.”

⁴⁵ Kegok zeme nembajane ekjenaŋ zet keyet yaŋaŋ ku nâmâtâbien. Zet yaŋaŋ ke nukjaŋ penaŋ; ku nâmâtâtâgalen Kawawanjaŋ nâmpeye. Ma ekjenaŋ kegogak zet keyet egat yaŋkwesisiyet kiŋgabien.

An kwiyaŋ amobotnaŋ bein?

(Matiyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Âpme nembajane ekjenaŋ ilinak an kwi egaŋ amobotnaŋ bewe keyet mdândâwien.

⁴⁷ Kegok tapme Zisasiyaŋ kejinan indik mâtâti namba isikjaŋ ŋen mti iknjaŋgat ganzenan pemti

⁴⁸ eknjaŋgat kapigok zeye, “An ŋen namba isisikjaŋ nâgât mti zem oloŋen mpewe egaŋ neŋ zem oloŋen mnein sepem keboŋ bein. Ma an ŋen neŋ zem oloŋen mnewe egaŋ kegogak an neme kobanen ke zem oloŋen mpewe. Keyepmti in namba isikjaŋnok tototnaŋ mamambep beme Kawawanjat zikatnan mobotnaŋ bewep.”

An ŋenaŋ ku zemtalat indein ek ingalen nolin bein

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Âpme Zânaŋ Zisasiyet zeye, “An zikat indanda, nin an ŋenaŋ gâgât kwidan kumti we bekanaj mâpeme ekti ninmak kumamaingapmti zemkulumpenn.”

⁵⁰ Kegok zeme Zisasiyaŋ Zân ma nembajane notnaŋ eknjaŋgat pigok diindoye, “An ŋen ingat ku zemtalatindein ek ingat nolin kegok nâmpaip keyepm in zemkulumpepiŋ.”

*Samalia am ekñenañ Zisas ekñengalen mka
temanen ku tatagalen zemkumpulewien
(Zân 7:2-10)*

⁵¹ Zisas ek kululuñen gilik zemti mobogalen kanañ sokñañ beme Zelusalem mkaen mobogalen ikñañ nâmdelañ pemti mege.

⁵² Nâmdelañ pemti an notnañ egañ mebegalen zemindeme busup zet mmebien. Kegok zemindeme meti Samalia msalen mka temanñ ñenmagen met patañ zemti Zisasiyet mka ma kwitnañ kwitnañ aik sasayelen busup zet am ekñen diindowien.

⁵³ Yanğut Samalia am ekñenañ Zuda am ekñenmak ku sekbem maip keyepm ekñenañ ek Zelusalem mka temanen dundundu mulup msât kozin kegok nâwien.

⁵⁴ Zisas ma nembajane ekñenañ Samalia msalen mka teman kokogalen sokñañ kopme an ekñen busup zet mkobien ekñenañ zet nembelen dopmañ diindowienen ke nâmkoti Zisas ma nembajane koindaikti diindonti zemkulumin-dewien. Kegok zeme Zems ma Zânañ eknâmti egelañ Zisasiyet kapigok zewun, “Amobotnañ geñ nâmane kululuñengatnañ teziñ zemalut toti indembuk ma geñ zigok nânik?”

⁵⁵ Kegok zemalu Zisasiyañ egegat gilik zemti musuwawat zet diidoeye.

⁵⁶ Kegok zeme ekñenañ mka temanñ ke pemti mka temanñ ñen mebien.

*Zisasmagen tusumti mebegalen zet
(Matiyu 8:18-22)*

57 Tapmetnepeme an nenan Zisasmagen koti kapigok dunduye, “We, geŋ deset ma deset mesâgât mmane neŋ gamâpmebap.”

58 Kegok zeme Zisasiyaŋ kapigok dunduye, “Neŋ namâti mamayelen nep yaŋgut nukŋaŋ temaŋ penaŋ titiyelen. Zit ekŋen mkaŋinmak ma age ekŋen kegogak mkaŋinmak yaŋgut Angat Nemuŋaŋ neŋ mka ma mundum weweyelen ku wemnain.”

59 Âpme Zisasiyaŋ an nen ekti kapigok dunduye, “Geŋ koti neŋmagen tusum kot.” Zeme an egaŋ Zisas kapigok dunduye, “Amobotnaŋ, nânmemane meti bipm zawalen tazin ya mmalema gakime mzilimtiŋgut gilik ze kobap.”

60 Zeme Zisasiyaŋ egat kapigok dunduye, “Geŋ pemane am ku napmâlip ekŋenaŋ bipdi gakime bewep. Yaŋgut geŋ meti Kawawaŋgalen zemâtâtât katnanen mama keyet zetnaŋ ammagen zemkawaŋ bemebanik.”

61 Sepem kegogak an nenan Zisas kapigok dunduye, “Amobotnaŋ, neŋ geŋmagen tususuyet nâyap yaŋgut geŋ nânemane kukŋaŋgat meti mam bipm ma notnneyet geŋmak mebegalen zet diindomtiŋgut gilik zemti kobap.”

62 Zeme Zisasiyaŋ egat kapigok dunduye, “Am nenan mulup selen winde taben beme egaŋ gilik ze bamseset egepiŋ. Egaŋ selen weyaŋ tep kindiŋaŋ ma nanzaŋ mee notnaŋ zigoset tazin ke ekmâtâti winde benak. Âk egaŋ bam-seset ekdak beme setetek mti tokunak. Sepem kegogak am nenan Kawawaŋgalen Zet Zapat

Dolakñaᅇ mkawaᅇ besât nâin beme ek bamanan gilik zemti kwitnaᅇ kwitnaᅇ msat palengalen ke eknâmtikñaᅇ mimipiᅇ. Egaᅇ kegok mbe beme Kawawaᅇgalen zemâtâtâtgat katnannen maip keᅇan mulup ᅇp ku mbe.”

10

Zisasiyaᅇ nempaᅇane sambe zemindeme mepmâbien

¹ Âpme maneti Zisasiyaᅇ nempa sambe makumti 72 ewe indaombemindemti mulup zet zemindeye. Kegok mti ikñaᅇ bam msat mebegalen nângeen kataᅇ nempa zut zut kegok zemindeme mebien.

² Kegok mti egaᅇ ekᅇngat ewe kapigok tusum zeye, “Kawawaᅇgalen mulup sambe penaᅇ mimiyeleᅇ tazin yaᅇgut mulup am sambe yek. Kwep kwewetaᅇ keyepmti in mulup toᅇnaᅇ dundum same mulup mimi am notnaᅇ aikindeme mulupmanen sakwep mepmâbep.

³ In meti kapigok otnâmbep, neᅇ alak in sip-sip nempaᅇ tam zupmaᅇ ekᅇngat keᅇan zemindema melip keyepm in weyaᅇ eksemti mebep mneti ekᅇnaᅇ indawalebepgat.

⁴ In mesâpmti mânep ma ele temaᅇ milawatmak ma setwewet titipiᅇ mebep. Ma selen am ᅇn aikti zapat belakñaᅇ zenâ zenâ ku mbep. Belak etaᅇ mebep.

⁵ Âpme kan kataᅇ mka ᅇngat keᅇan weweyeleᅇ mosâgât mti kukñaᅇngat mka toᅇnaᅇngat kapigok dunduwep, ‘Keᅇ sewakñaᅇ inmak tabe.’

⁶ Zeme egaŋ mkaŋanen indaikti mobe beme, 'Keŋ sewakŋaŋ geŋmak tazin,' kegek dunduwep. Âk kegek ku mbe beme keŋ sewakŋaŋ ilinmak tapme mebep.

⁷ Âpme mka motabewen keyegak tatat mimi ke tapme tu meu ilin nimti ziboŋ indaip beme in ke mti nimbep. In mulup ekmagen mbep keyepm tu meu ŋep indame nimbep. Ma in mka kukŋaŋgat tabep ke pemti mka ŋen weweyet ku mebep."

⁸ Kegan zemti ewe kapigok tusumti zeye, "Kan katan mka teman ŋengat keŋan mopme amnaŋ ingat zemoloŋen mti kolit zeme meti meu ziboŋ ingat weyayaŋ mbep ke nimbep.

⁹ Kegan mti am zawalinmak mka teman keyet keŋaŋgatnaŋ weyaŋindemti am ekŋengat kapigok diindowep, 'Kawawaŋaŋ ingalen Amobotnaŋin kozinen keyelen kanaŋ mulup anene inmagen kolip keyaŋ zemkawaŋ beinen egalen zemâtâtât katnaŋ mama ilak sokbein.'

¹⁰ Yaŋgut kan katan mka teman ŋengat keŋan mopme ekŋenaŋ ingat zemoloŋen ku mip beme mka temaŋgalen set tuŋgupman tazinen metati amgat kapigok zewep,

¹¹ 'Ingalen kânzunzuŋ ningat setnnanen imann talep ke pâmpâm kumann ilinmagen tozin keyaŋ mkawaŋ beinen Kawawaŋaŋ ingat ŋenzinziŋ min. Yaŋgut in kapigok otnâit Kawawaŋaŋ ingalen Amobotnaŋin inmagen kotati in indik-damuŋ msâpmme in ku nâmtikŋaŋ mti zempeip.'

¹² Neŋ penaŋ zema nâit, eweŋaŋ baenen Sodom mka teman am ekŋenaŋ bekanan mimiŋinaŋgat zet mulup mimi kanen

Kawawaŋaŋ dopmaŋ bekaŋaŋ katikŋaŋ penaŋ indaye. Âpme in mka keyelen Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ inmagen kopme in ku nâmtikŋaŋ mti ektalabien. Keyepmti Kawawaŋaŋ dopmaŋ titiyelen kanen in dopmaŋ bekaŋaŋ penaŋ Sodom am ekŋen sebemindemti in mobotnaŋ penaŋ tiwep.”

¹³ Kegok zemti nempaŋaneyet mka temaŋ zut kapiyet zet diindoye, “Wakae, inmagen bekaŋaŋ penaŋ sokbewe. Kolazin mka temaŋgalen am ma Besaida mka temaŋgalen am inmagen neŋ menok igak igak temaŋ sambe mban ke eweŋaŋ Taia mkaengalen am ma Saidon mkaengalen am ekŋenmagen sokbenak ze, nap sâk tenŋenaŋaŋ ambuluti kâyaŋ sekŋinan mulati yominanŋat nâmti sakambuk mti zemsu zemsu palen talip keyet zikat indanagen yominmagenaŋaŋ gilik zewiek.

¹⁴ Keyepmti neŋ in ewe pigok diindoma nâit, Taia ma Saidon ekŋen am bekaŋaŋ tipman baen mambien ekŋengalen dopmaŋ titiyelen kananen Kawawaŋaŋ yominanŋat tosaŋaŋ mtoti indawe yaŋgut in yominanŋat tosaŋin mmoti penaŋ indawe.

¹⁵ Kapaneam ingalen mka teman neŋ tatat mimi mti menok yaŋaŋ yaŋaŋ mma Kapaneam am in nikmâtâbien yaŋgut in alak pi sekŋin omba penaŋ tapmmolip. Keyepmti neŋ ingat pigok nâyaŋ, In sekŋin omba penaŋ tapmmoliwanŋut Kawawaŋaŋ in indeme teziŋ ŋandaŋen towebep.”

¹⁶ Egaŋ kegok zemti nempaŋane ekŋenŋat kapigok diindoye, “Am ŋenaŋ ingalen zet

nâmti mkipmanj bewe egañ nâlen zet kegogak nâmti mkipmanj bewe. Ma am ñenanj in indik kingatindewe egañ kegogak neñ nakingat newe enenogat in zet zapat dolakñanñ manzeip ke nâlen zezapat bein. Ma ñenanj neñ makingatnein egañ kegogak An neñ zemneme koban ek kegogak makingatpein enenogat nâlen zezapat ma Kawawanğalen zezapat eget sakam kwep bein.”

Nembanane 72 ekñenanj gilik zemkobien

17 Âpme Zisasiyanj nembanane 72 indeme mebien ekñenanj met maneti gilik zemti koti ekñenanj Zisasiyet zezapat oloñen palen kapigok dunduwien, “Amobotnanj, nin gâlen kwidanen we bekananğ amgat keñinan kegogak zemindemann ekñenanj ningalen zet gawepumti kwawabien!”

18 Ekñenanj kegok zeme egañ zet dopmanj kapigok gilik zem zemti zeye, “In kegok mbien ke enenogat Sadanğat windenğanğ tatimtopme egañ kululuğengatnanğ sakamanğ ambeyak busatnanğanğ sakwep peyak mamm kegok windenğanğ katipemti toge ein menok nâgât kwitnnan tapmmeyepm topme ekban.

19 Nâit, in winde indawan ke asinğ am indindi ma lanzi ekñen sela indiwep ma kasa ekñengalen windenğin kume tobe. Kegok mme kwitnanğ ñenanğ ku indawalebe.

20 Yanğut in we bekananğanğ zelin gawepuwien keyet keñ segeyak ku mit. Kawawanğanğ kwilin papiaen kululuğen kumpepenğanğ ma in mama

kanzizit kwesiŋ kwesiŋ mamayelen ke tiwep keyet keŋ segeyak mbep.”

*Zisasiyaŋ keŋ oloŋen nâmti Bipmaŋ
Kawawaŋgat wisikŋ zeye
(Matiyu 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Âpme kan keyet Emetak Teŋaŋ Zisas keŋanen oloŋen mimiyeleŋ mpeme penaŋ mti kapigok zeye, “Bien, kululuŋ ma msatgalen Amobotnaŋ, neŋ gâgât wisikŋ nâmgeyaŋ enenogat am nânânjinpiŋ ekŋenmagen mulupdi ma zezapadi dolakŋaŋ ekŋenmagen mkawaŋ bemane ekmâtâbien keyaŋgut an nânânjin temaŋ ekŋenmagen kwitnaŋ kwitnaŋ enziliwanaŋ. Bipm, geŋ kwitnaŋ kwitnaŋ msokbewanan ke gitangat nânâyet ma nâmtikŋaŋdangat mbanan.

²² Bienaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe kapi betnnaŋ bem neŋge. An ŋenaŋ nâlen yaŋŋ ku manikmâtâzin; Bienaŋ kwep manikmâtâzin. Ma Biengalen yaŋaŋ kegogak an ŋenaŋ ku maekmâtâzin. Nenaŋ kwep maekmâtâlap. Ma neŋ am ombemindema Bipmnaŋgat yaŋaŋ maekmâtâlip.”

²³ Kegok zemti Zisasiyaŋ nembane 72 ekŋenmagen gilik zem zetnaŋ ŋandaŋaŋ mtoti kapigok diindoye, “In oloŋen palen talip enenogat in kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ilin mti ma ke eknâmâtâbien. Neŋ kapigok diindowi,

²⁴ eweŋaŋ baenen golaŋ zenze an ma an teŋ notnaŋ ekŋenaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ mamiyaŋ eksâtgât ma nâgât zetn nâsâgât webe webe mbien yaŋgut ku nikti nâmbien. Naman in alak nen nikti zetn nâmtiŋgut ku nâmâtâlip.”

Samalia an dolakḡaḡ ḡengat bemzenze zet zenzenḡaḡ

(Matiyu 22:34-40; Mak 12:28-34)

²⁵ Âpme kan ḡengat an zii zet nâmâtâtâtnaḡaḡmak ḡenaḡ koti Zisas tetipemti eegalen kot yaḡkwesiye, “An zikat indanda, neḡ kwileki mti mama kanzizitgat zapat bewap?”

²⁶ Kegok zeme Zisasiyaḡ nâmti kapigok dunduye, “Mosesiyelen zii zelen mama kanzizitgat zigok kumpepeḡaḡ? Keyet yaḡaḡ geḡ zigok otnânik?”

²⁷ Yaḡkwesime egaḡ zeye, “Geḡ keḡdi ma nâmamandi ma windendi ma ḡoktikdi ekḡen ke ketalasimti Amobotnaḡ Kawawaḡgat etaḡ gogot mpewanik. Ma zet ḡen ewe kapigok, giḡaḡgat maḡgemben kataḡ am notnaḡgat kogogak gogot mbanik.”

²⁸ Zeme Zisasiyaḡ zet dopmaḡ kapigok gilik zem dunduye, “Geḡ zet teḡ penaḡ zenik. Geḡ kegok mbanik beme mama kanzizit tiwanik.”

²⁹ Yaḡgut zii zet nâmâtâtât an egaḡ am notnaḡgat gogot ku mge keyepmti egaḡ nânâḡaḡ ke Zisasiyaḡ ku nâmâtâtâḡgalen nâmti egaḡ zet ḡen zesât mti zet kukḡaḡgat ke atam pemti zeye, “Nâḡât notn ke an kwi?”

³⁰ Kegok zeme Zisasiyaḡ egat dunduye, “Kan ḡengat Zuda an ḡenaḡ Zelusalem mka temangatnaḡ Zeliko mkaen totogalen totnepeme kambu titi an ekḡenaḡ ek aikti milawatnaḡ kambu timti kume gakikiyelen wembe katnan etaḡ tapme pemti kunzuḡ mebien.

³¹ Kegok sokbeme an zut Zuda maḡgaengatnaḡ sâpe sâpe bumbu an ḡenaḡ Zeliko mka temanen

mebegalen nâmti set egañ togeen ke tatotneti an ke ekti set keiñaset toti mege.

³² Sepem kegogak Kawawangalen sesewat mka temañgalen mulup an set keyegak kotneti an kemagen patañ zemti ekmagen sokñan meti ekmâtâti pemti set keiñaset toti mege.

³³ Âpme Samalia am ekñenanñ Zuda am ekñenmak kasa kasa mamip. Yangut Samalia an ñenanñ set keyegak tapmetneti an ke egeen keñañañ an keyet kemberñ penañ nâye.

³⁴ Keyepmti ekmagen sokñan penañ meti wain ma tep tunañ kelakñanmak kumsowienen ke bepemti sâk butnañ mti kwaikpeye. Kegok mti doñkiñañ dukñan ambepeme mopme aikmeti an ñengalen mkaen mowebun. Ke moweti ekdamuñ mge.

³⁵ Âpme mseñan mka keyet toñañ mânep silwa kasetnañ zut msamti kapigok zempeye, ‘Geñ an kapi weyañ ekdamuñ mbanik. Âpme neñ set kapiyegak gilik zem koti gâlen kwitnañ kwitnañ timane mebe ke neñ koti dopmañ ñep mutwap.’ ”

³⁶ Zisasiyañ zet kegok zemdelañ zemti zii zet zikat indanda an keyet yañkwesiye, “Geñ zigok otnânik, an tuk ekñengat tunguwinangatnañ an kwiyañ an kambu titiyañ kuwien ke notn dolakñañ mpeye?”

³⁷ Kegok yañkwesime zii zet zikat indanda an keyañ kapigok zeye, “An egat kemberñ nâmti mukulem mpeye ke.”

Zeme Zisasiyañ zetnañ dopmañ gilik zeye, “Geñ meti sakam kegogak mbanik.”

Zisasiyan Matamak Malia egetmagen mege

³⁸ Âpme Zisas ma nembanane eknenan tapmetneti mka njande teman njan kopatan zemti Zisasiyan mka teman keyet kenan moweti imbi njan kwitnan Mata egalen mkaen mowege.

³⁹ Ma egat wenenan kwitnan Malia. Egan koti Zisasiyan mot totapmangeen ke koti Amobotnan egat setnan ganzenan totati egan zezapat dolaknan tazemzikat indamangeen ke tatnâmange.

⁴⁰ Âpme Matayan meu weyayan igak tapm olati wenenan gat nâmsokumti keyepm koti Zisasiyet zeye, “Amobotnan, geñ taekdik, wenennan neñ nemti geñmagen kotapme mulup nenak tapm olalap. Zemane koti neñ namukulem mik!”

⁴¹ Zeme Zisasiyan kapigok dunduye, “We, o Mata, geñ kwilekiyet kwitnan kwitnan sambeyet yayan mti nâmnuknan mnik?”

⁴² Maliayan nâgât zetnanganat nâmtiknan min keyan kwitnan kwitnan sambe msalen kapi sebe-mindein. Ke nenan menzem mimiyelen sakam yek.”

11

Dundunduyelen set katnan
(Matiyu 6:9-13; 7:7-11)

¹ Âpme kan nengat Zisasiyan mundum njan metati tadundumange. Ya dundum delan zeme nembanane nenan egat yankwesiye, “Amobotnan, geñ dundundu set katnan njan Zânan nembanane zemzikat indayenok zemzikat ndasenik.”

² Zeme egaŋ diindoye, “In dundundu sakam kapigok dunduwep: Bien, nin gâgât kwidi mmotnuwen kogogak am sambeyan mmobogat dundunup. Geŋ kot nin sambe ndadamuŋ mi.

³ Geŋ alak tu meu nnaŋgat wenŋok niniyet ndasenik.

⁴ Nin am ekŋenaŋ myuŋgum ndandaŋan makatikpenup sepem kegogak geŋ ningalen yomm katikpe. Yomgalen tetimaemaeyan ndatime ku katikndewanik; Windendi ndamane bekananen ku towewanup.”

⁵ Zisasiyan kegok zemti nembraŋane kapigok diindoye, “Inmagengatnaŋ am ŋenaŋ tambusutnan notnaŋ ŋenmagen medak beme meti set tonŋon kumti zenak, ‘Notn, gâlen nupmamaŋ tuk naseniŋaŋ dopmaŋ gawap.

⁶ Nâlen notn ŋen set teepmaŋ koti kotapme neŋ meu eksasayelen ŋen ku tatnain!’

⁷ Geŋ kegok zewek beme nodi keyaŋ mka keŋan tati kapigok zenak, ‘Geŋ nabutetepiŋ, sekekek kekpeya ma neman ma nen ma imbin nsakwep mundumen meluk tawenup. Neŋ wati kwitnaŋ ŋen ku gasap.’

⁸ Yanŋut neŋ kapigok diindowi, geŋ egat notnaŋ ya egaŋ ku wati gamukulem mgenak. Yanŋut geŋ yanŋwesiy giŋgiŋ mbek beme egaŋ ŋep wati nupmamaŋgat zewek ke ŋep mŋanak.

⁹ Âpme neŋ dundundu mimiyeleŋ set kannaŋ ingat bemzenze zet tuk kapigok diindowi: Kawawaŋgat dundum same kwitnaŋ kwitnaŋ indawe. Ma timamat mulup mti penanaŋ aikbep ma ŋanda kasaŋ kume set kwaselemti kwitnaŋ kwitnaŋ indawe.

10 Mandunduiwan kwitnan kwitnan matip. Matimaliwan penanjan maaigip ma njanda kasan makuiwan sekekek kweselemindamti kwitnan kwitnan maindain.”

11 Dundundayelen zet nen ewe kapigok zeye, “Inmagengatnan an nenan nembayet biwin tatnak beme nemunanjan meuyet mti angalayet yanjkwesime nombe kuknanben ku masain.

12 Ma egan sakokolok katnangat yanjkwesime lanzi ku masain.

13 In am bekanan penan ya nemunambanin kwitnan kwitnan dolaknan maindapelanguip. Âpme Biwin kululunen ek An dolaknan penan. Egan kwitnan kwitnan dolaknan biwineyan nempa maindaip ke sebempemti mobotnan penan indaweyeyepm in Kawawangat Emetak Ten ndandayelen dundum same egan Emetak Ten nep indawe.”

Am eknenan Zisas we bekananmak main kegok seknan bemzewien

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Am nen we bekananmak mamti zet ku manzemtan. Ek an kopa ya Zisasiyan we bekanan mapeye. We bekananjan kwawepme an keyan yanjbemti zet zeye. Kegok sokbeme am sambeyan namtemtem mbien

15 yangut am notnanjan zewien, “Zisas ek we bekanan ekngalenen nenan bembenjan kwitnan Beelsebul egan winde same we bekanan taze-mindein.”

16 Kegok zeme am notnanjan Zisas tetipemti eegalen ma egan menok notnan mme Kawawan ekmak penan tazin ke namti egat yanjkwesiwien.

17 Âpme Zisasiyan ekņengat nânâņinan zekukuņay mbiengapm kapigok diindoye, “Am manġe ņenan ilinak kalaņti manġe ņen manġe ņen bemtati maom kwaom mbiek beme ekņenan kwesiņ ku mambiek ma ekņenan mama mimiņinan kileņ bewiek. Sepem kegogak awemiņ ma nemunambaņine ekņenan ilinak kalaņbiek beme ekņengalen mama mimiņinan kileņ benak. Neņmak Sadaņmak kasa kasa mamilup kogogapmti Sadaņay winde name egalen winde kumatotogat winde ku nanak.

18 Eneyet Sadaņgalen manġeyay kalaņti ilinak maom kwaom mbiek beme ekņenan windemak ņep ku tabiek.

19 Âpme neņ Beelsebul egalen windeyeyet we bekaņay mamâtindeyap zeyoyepmti kwiyan nambaņine winde indame we bekaņay mâtindewep, Beelsebul egalen windeyeyet ma Kawawaņgalen windeyeyet mamâlíp? Iliņaņgat nambaņineyay we bekaņay mâlo keyay in zekuku miyo ke mme penaņepiņ bep. Eneyet nambaņinenay yaņayin msokbeyo.

20 Wa ke Beelsebulgalen windenaņ yek. Kawawaņgalen Emetagaņ manapmukulem mme we bekaņay maindamâlap. Kapiyan msokbemindainen Kawawaņgalen zemâtâtâtgat katnaņ mama keyelen winde ke alak inmagen kapi tazin.

21 Âpme an windenaņben ņenan kasayet damuņ msâgât timbiņaņ weyaņti mkaņaņ damuņ mna-gen mkaņaņ dolakņaņ tadak.

22 Yaņgut an windenaņben penaņ ņenan koti

an ke kumsagapmti timbiŋaŋ namukulem msem nâyeyeen ke, 'Kambu titi an ke mtopesap,' nâmti mgeyaŋgut egalen kwitnaŋ kwitnaŋ ke ma milawatnaŋ kambu tiye. Timeti notnane ekŋenmak kalakumti tiwien.*

²³ An ŋenaŋ neŋmak ku mambe beme ek nâgât kasan.

We bekanaŋ gilik zem toti mundumaŋ mobotnanen mege

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ We bekanaŋaŋ an keŋangatnaŋ kwaweti msat tuŋgupman mundum tatagat timati mundum ŋen ku aige. Keyepmti ikŋangat kapigok otnâye, 'Mkan eweŋan pemti koban keyegak gilik zem meti eksap.'

²⁵ Kegok zemti gilik zem meti egeen mka ke belak weyaŋti kaput peme toŋepiŋ tage.

²⁶ Keyepmti met we bekanaŋ notnane 7 ekŋen keyaŋ bekanaŋ penaŋ ek sebempeip ekŋen ke indatime kot keyegak tatat mimi mbien. Kegok sokbeme an ke eweŋan bekananik maŋgewan bekanaŋ penaŋ bemtazin."

Oloŋen mama mamayelen yaŋaŋ

²⁷ Âpme Zisasiyaŋ zet kekok zemdelanaŋ zeme imbi ŋen am maŋge tabien ekŋengat tuŋguwinan tati Zisasiyet kapigok zeye, "Imbi geŋ gambage ma nam gaye egaŋ oloŋen penaŋ mbe!"

²⁸ Kegok zeme Zisasiyaŋ imbi keyet kapigok dunduye, "Geŋ kekok zenik, âpme nen nâyawen

* **11:22:** Zet zapat keyaŋ mkawaŋ beinen Sadanaŋ winderŋamagaŋgut Zisasiyelen windeyaŋ Sadanaŋgalen winde mtopein.

am Kawawangalen zezapat dolakŋaŋ nâmti maŋgawepup ekŋenaŋ oloŋen penaŋ mbep.!”

*Zona egaŋ piliŋ beye
(Matiyu 12:38-42)*

²⁹ Âpme am sambeyaŋ koondakbienen kan keyet Zisasiyaŋ zet ewe tusumti kapigok ekŋengat diindoye, “Am alak kan kapiyet talip in bekaŋaŋ penaŋ ma Kawawangat ku nâmkijpeip! In neŋ menok ŋen mma eegat nâmti manayaŋkwesip. Yaŋgut in menok ŋen ku ekbep. Piliŋ kwewetaŋ Kawawangalen golaŋ zenze an itnaŋaŋ kwitnaŋ Zonamagen sokbeye keboŋ bam ekbep.

³⁰ Ke kapigok golaŋ zenze an Zonayaŋ Ninewe msalen keŋ gilik zenzeyet zeye keyet piliŋ beye sepem kegogak Angat Nemuŋaŋ neŋ am alak talip in kapimagen nen piliŋ beyap. Ninewe ekŋenaŋ keŋ gilik zenzeyelen zet Zonayaŋ medi-indome keŋin gilik zeye. Âpme neŋ inmagen keŋin gilik zenzeyet diindoma keŋin gilik zeme nâmkijpepemak mamayelen nâmti tadiindoyap.

³¹ Âpme itnaŋaŋ baenen imbi mobotnaŋ Siba msalengatnaŋ egaŋ beŋangatnaŋ amobotnaŋ Solomon nânâŋaŋ temaŋ ke eksâgât nâmti koge. Âpme neŋ amobotnaŋ Solomon ek sebempeyap. Yaŋgut neŋ ingat tuŋguwinan pi tati mulup mma in keŋinan ku mkipmaŋ benemti yominaŋgatnaŋ ku gilik zeip. Keyepmti imbi mobotnaŋ Siba msalengatnaŋ eaŋ Kawawangat zikatnan zemindoween, ‘Neŋ beŋangatnaŋ Solomon etaŋ eksât koban âpme in Zisas sokŋaŋ tazinaŋgut in

yaŋaŋ ku ekmâtâlipgapmti keyaŋ ingalen yom temaŋ bein.’

³² Âpme Zonayaŋ zet zapat dolakŋaŋ Ninewe am ekŋen diindoyeen yomengatnan keŋin gilik zem mâpme delaŋ zeye keyet dopmaŋ dolakŋaŋ Kawawaŋaŋ indawe. Ma ekŋenaŋ Kawawaŋgat zikatnan in zemindowep. Enenogat neŋ alak in-magen pi tati Zona mobotnaŋ penaŋ sebempemti tapma in nâlen zet zapatn dolakŋaŋ nâmti ewe yomengatnaŋ ku gilik zeip. Keyepmti dopmaŋ bekanan temaŋ inmagen sokbewe.

*In am ekŋengalen lam keboŋ bemti tabep
(Matiyu 5:15-16; 6:22-23; Mak 4:21-22; Luk 8:4)*

³³ Âpme amnaŋ lam koŋ bemti menzimaŋ dukŋan ku makwalapenup. Nin lam koŋti munduman tatatnanen sosok sapemann tapme mbusatnaŋ beme amnaŋ ekti mka keŋan makwalip.

³⁴ An ŋen ek nâmamaŋaŋ Kawawaŋmagen bemti mamain ek busatnanen mamaingapmti keŋan ma sekŋaŋ busatnanen talip. Mme an ŋen ek nâmamaŋaŋ Kawawaŋmagen ku mam-bein an ke tembusosogen mamain kegok zen-zeyelen. Keyaŋgut, ‘Neŋ ŋep Kawawaŋ mâti mamti naman kwitnaŋ kwitnaŋ msatgalen kogok timambap,’ an keyaŋ kogok zein beme ek tambusosogen penaŋ tazin.

³⁵ Weyaŋ ekmâtâbep. Mti zikalin ekspeme Kawawaŋmagen mebe keyaŋ keŋin sekŋin mme busatnaŋaŋmak bewe. Kogok ku mbep beme tembusosogen keŋin ma sekŋin pesak pewe.

³⁶ Âpme keñinan busatnañ tisâgât indembein ekñenañ zet zapat penañ ke tip ma busatnañ kogogak tip eneyet neñ busatnañ ma zet zapat penañ. Sepem keyet katanñ lamaanñ mka keñan mbusatnañ mambein kekok mbe.”

*Zisasiyañ Palisi zet memendep mimindaye
(Matiyu 23:13-36; Mak 12:38-40)*

³⁷ Âpme Zisasiyañ zet kekok zemdelañ zeme Palisi an ñenañ Zisas egalen mkaen tu meu niniyelen zemmandaye. Kegok zeme mka keñan moweti meu niniyelen mundumen totage.

³⁸ Ke totati betnañ Zuda am ilinañgalen zii zelañ bet zuluti tu meu niniyelen zenzenañ ke ku mâti bet zululupinñ tu meu niñge keyepm Palisi an keyañ ke ekti nâmtetem mge.

³⁹ Kegok otnâme Zisasiyañ egat nânâñañ ekmâtâti kapigok dunduye, “In menzim sekñañ etañ manzulupme keñanen zulupinñ mme meu pâpmañ melesinñ matazin. Ingalen mama mimiñin sepem menzim keboñ. In amgat zikalinan an pembenañnok mamaip yangut keñinan kambu ma sekgalen eiyak kwitnañ kwitnañañ bemisik wen.

⁴⁰ Wakae, inmagen bekanañ penañ sokbewe. In an kileñ penañ. In zigok otnâip? Kawawañañ menzim sekñañset weyañti egañ kekokgak keñañset weyañge, ma?

⁴¹ Yangut menzim ma pelep keñan kwilekiyañ tazin ke timti am tototnañ ekñen indawep. Kegok mme kwitnañ kwitnañ sambe inmagen kwetetepe-mañ bewe.

⁴² Wakae, Palisi inmagen bekanaj penaj sokbewe! In kwilekiki isiknaj sikokok ma sujem sanjo muluwengatnaj ma songom ekjen kebongalen manje 10magengatnaj manje kwep ke Kawawanjat masaip. Yanjut in Kawawanmagen kwetetepmaj mama ku mamaip ma ek gogot ku mampep. Egat ke mti keyet palajan kwitnaj kwitnaj isisiknaj kegogak mbep.

⁴³ Wakae, Palisi inmagen bekanaj penaj sokbewe! In sesewat mkaengalen mundum totatat dolaknaj ilin ombempepejan etaj matotalip. Ma amnaj bem kwiti kwiti munduman indikti indamukume nâme mobotnaj bembeyet manâip.

⁴⁴ Wakae, inmagen bekanaj penaj sokbewe! In sum pilinaj ma elimiaknajpij tapme am sambumbunan tazin ke nânâpij amnaj dukjan mamelip. Ma ingalen kenjin bekanaj penaj ke amnaj sekjinaset ku maegip. Amnaj sum dukjan egapij mamelip sepem kebonj.”

⁴⁵ Âpme an zii zet zikat indanda ekjenmagengatnaj nenaj Zisasiyet kapigok dunduye, “An zikat indanda, gen zet zenik keyan nin kegogak mtotndein!”

⁴⁶ Kegok zeme Zisasiyan zeye, “Wakae, an zii zet zikat indanda inmagen kegogak bekanaj penaj sokbewe! In nuknaj sambe timbemâti am ekjengat dukjinan bemandeme ekjenaj tao-lapme ilin belak kakanemuñ bet bugan kukupin mamaip.

⁴⁷ Wakae, inmagen bekanaj penaj sokbewe! In nanzan teman dukjan meluwan kumpemti

yeŋsokŋineyaŋ golaŋ zenze an indowien ekŋengat suminanen bempewien.

⁴⁸ Ma yeŋsokŋine ekŋenaŋ golaŋ zenze an indokwebien ke nâmti, 'Neŋ,' zeip keyepmti in sumin elimiak pembenan mamiakpeip.

⁴⁹ Âpme Kawawaŋ an nânânaŋ temaŋ egaŋ kapigok zeye, 'Neŋ golaŋ zenze an ma an zet zenze ekŋenmagen indema kopme notnaŋ indome gakiwep ma notnaŋ sisipeŋpeŋ mimiŋdawep.'

⁵⁰ Ingat yeŋsokŋineyaŋ kan Kawawaŋaŋ msat ma kululuŋ weyaŋgeen keyetnan yaŋbemti golaŋ zenze an ekŋen indokwebiengat dopmaŋ alak talip in Kawawaŋaŋ musuwet indesâpm.

⁵¹ Ke yaŋbembenaŋ baenen Keinaŋ meniŋaŋ Abel kume gakiye ma keyetnaŋ mamkwati Zakalaya ek sesewat mka temaŋgalen sisak ma kambuk mka teŋ tuŋguwidan amnaŋ nanzaŋaŋ kume gakiye. Neŋ penaŋ zema nâit, am alak talip in keyet dopmaŋ Kawawaŋaŋ indame puwep!

⁵² Wakae, an zii zet zikat indanda inmagen bekanan penaŋ sokbewe! In Kawawaŋgalen zet penaŋ amnaŋ nânâyet kwatapemti ku mamkawaŋ beip. In zet penaŋ ke ku mkipmaŋ bemti am kegogak zemkulumindeme ekŋenaŋ zet penaŋ ke ku nâmkipeŋwien!"

⁵³ Kegok zemdelan zemti Zisasiyaŋ Palisi an keyelen mkaengatnaŋ toti pem ŋen mege. Âpme kan katan Zisasiyaŋ am zet zapat mandiindome zii zet zikat indanda ma Palisi ekŋenaŋ kot ek mtopepeyelen zet zemti yaŋkwesisi sambe sepem igak igak mayaŋkwesimtemien.

⁵⁴ Ma ekñenañ egat yañañ m ekti tetipemti zet bekañañ ekñengalen zii zelen tazinen ñen mtopeme eknâmti zelen pepeyelen keyet mamtemien.

12

Zisasiyañ nembrañaneyet Palisi ekñengat weyañ eksemambep keyet golañ zet diindoye (Matiyu 10:26-27; Mak 8:14-21)

¹ Âpme am tausen sambe penañ ñep ku makukuyelen koti koondakti kitik kitik tati notnañ notnañ kakalim notnañ kakalim kekok tapmme notnañañ ewe takopmambien kan keyet Zisasiyañ nembrañaneyet golañ zet kapigok diindoye, “In Palisi ekñengalen yis plawa manzim semen keyet weyañ eksemti mambep. Zet keyet yañañ ekñen an zet nambalam zut zenze.

² Âpme in yis nupmamañ keñañ ku egoyangut nupmamañ sememe nâyo yis keñañ beyo. Keyet katan Palisi ekñengalen mama mimi an nambalam zulañ mama keyet penañañ bamgat sokbemkawañ beme yañin ekmâtâbep.

³ Ma Palisi ingalen zet mama mimi enzilim tazin ke bamgat ku enzilim tabe. Sosok sokbeme keyañ yañañin dâsuki ke msokbewe.

Zisasiyañ ku kiñgagagat zet zapat diindoye (Matiyu 10:28-31)

⁴ Notnne, neñ zema nâit, amnañ sekñin etañ kume gakime keñ kayombañin kukuyelen windeyet timabep keyepmti ekñengat ku kiñgabep.

⁵ Neŋ An kwiyet kiŋgabep ke zikat indama egit: In Kawawaŋgat etaŋ kiŋgabep enenogat ek winde tasainen am indome gakimeŋgut teziŋ ŋandenŋen âtâtindeme towebep. Zet ke penaŋ. Egat etaŋ kiŋgabep.

⁶ Âpme in gwasembelebele indikgit ekŋen Kawawaŋaŋ nâmâtâti indikdamuŋ mamm. Gwasembelebele ek belakŋaŋ penaŋ. Ekŋen tosaŋin isikŋaŋ penaŋ titiyelen yaŋgut ekŋenmagengatnaŋ ŋen gakime Kawawaŋaŋ age ŋen gakin manâin!

⁷ Keyaŋgut in gwasembelebele belakŋaŋ penaŋ keboŋ yek. Kawawaŋaŋ nâinen in mobotnaŋ penaŋ beip. Ma in age ekŋen sebemindeip ya kwitnaŋ kwitnaŋ bekaŋaŋ sambe inmagen sokbeme Kawawaŋaŋ ingat nâmâtâzin keyepm kiŋgagaŋiŋ!

*Am ŋenaŋ Zisas mâbâgalen sakambuk ku mbe
(Matiyu 10:32-33; 12:32; Matiyu 10:19-20)*

⁸ Am ŋenaŋ, ‘Neŋ Zisasiyet nâmkiŋpemti ek-magen tusuyap,’ zemti am notnaŋgat zikalinan egaŋ kekok zemkawaŋ bewe beme Angat Nemuaŋaŋ neŋ kekokak Kawawaŋgalen ensel ekŋengat zikalinan an ke, ‘Nenaŋgat zapat penaŋ,’ kokok zewap.

⁹ Yaŋgut am ŋenaŋ am ekŋengat zikalinan nanzemkandabeen Angat Nemuaŋaŋ neŋ kekokak Kawawaŋgalen ensel ekŋengat zikalinan zemkandatpewap.

¹⁰ Âpme an ŋenaŋ zet bekaŋaŋ notnaŋ Angat Nemuaŋaŋ nâgât zeuwen Kawawaŋaŋ yomin katipen yaŋgut am ŋenaŋ Emetak Tenŋalen

windeyet naman Sadaŋgalen winde zeinen Kawawaŋaŋ yomin ke ku katipewe.

¹¹ Ma in sesewat mka isikŋaŋgalen mulup an zelen idendeyelen indateti mobep ma gapman-galen zet mulup mimi mundumen indati mebep ma amobotnaŋ ŋen zet nânâyelen winderŋaŋmak ekmagen indati mepme, ‘Zet zigok zesenu?’ ma ‘Zet kwileki zesenu?’ keyet yayaŋ mimipiŋ.

¹² Kan keyet Kawawaŋgalen Emetak Teŋaŋ zet kwileki zenzeyelen ke mzikat game zet zewanik.”

An kileŋ mânep milawatnaŋmak egat bemzenze zet zenzeŋaŋ

¹³ Zisasiyaŋ zet kekok zemdelan zemti tapme an ŋen maŋge temaŋ kemagengatnaŋaŋ Zisasiyet zet kapigok yaŋkwesiye, “An zikat indanda, datnmak nigat bipmdaŋ gakisât mti msat ma mânep milawat datnmak nilisakwep ndaye. Ya neŋ alak milom bilombi ke nâgât butnaŋ zenzeŋaŋ ke kalopbemti nanayelen nâyapgat datnnaŋgat zemane nasem.”

¹⁴ An keyaŋ kekok yaŋkwesime Zisasiyaŋ dunduye, “Notn, Bien Kawawaŋaŋ neŋ igalen zet weyayaŋgalen ma milawat milom bilombiŋit ke kalalaŋgalen nâmti ku neme koban.”

¹⁵ Zisasiyaŋ zet ewe tusumti am maŋge temaŋ ekŋengat kapigok diindoye, “In milawatmak mamayet eksegat ku mbep. Keyaŋ indamukulem mme mama kanzizit ku tiwep.”

¹⁶ Kegok zemti Zisasiyaŋ bemzenze zet ŋen kapigok diindoye, “An mânep milawatnaŋmak egalen muluwen saŋgo ma meu notnaŋ dolakŋaŋ penaŋ kwage.

17 Kegok sokbeme egañ nânâ mulup mge, ‘Neñ mundum ñen sañgo ma meu notnañ bembeyelen ñen ku tatnain. Neñ zigok mbap?’

18 Kegok otnâmti egañ nânâñañ ñen kapigok aige: ‘Neñ mkan isikñañ sambe kapi asema delañ zeme mkan temañ sambe walati sañgo ma meu notnañ ke timti mka keyet bewap.’

19 Kegok otnâmti ikñañgat kapigok zeye, ‘Neñ an delañ zenzeñañ! Neñ kwitnañ kwitnañ sambe ke nup kan sambe tatnawe. Neñ nanañgat mamann mma eleñ beleñ penañ bein ma oloñen palen tu meu ntabap.’

20 Egañ kegok otnâme Kawawañañ egat zeye, ‘Geñ an kileñ penañ! Geñ tembumbu kapiyet gakisenik. Âpme kwitnañ kwitnañ sambe gitanğat ondekbewananen ke kwiyañ tiwe?’ ”

21 Zisasiyañ zet kegok zemdelañ zemti ewe tusum zeye, “Am milom bilombi ilinañgat etañ maondakbeip am ekñen keboñ ke Kawawañgat zikatnan ekñen am mânep milawalinpiñ bewep.”

Msat palengalen kwitnañ kwitnañgat yayañ ku mbep

(Matiyu 6:25-34)

22 Âpme Zisasiyañ nembrañaneyet kapigok diindoye, “Neñ zet keyet butnañ ewe kapigok zema nâit: In alik tatagalen meuyet ma in sekñañğalen sâk melakanduyet yayañ mimipiñ.

23 Ma sâk melakanduyet ma tu meuyet etañ ku maotnâmambep. Naman in mama kanzizit titiyelen keyet maotnâmambep.

24 In tedukñañ gwaen gwasembelebele indigit. Ekñañañ meuyet yayañ ku mamip. Ekñañañ

mmonde onde ma timondak mka mzalaŋen ku mambeip yaŋgut Kawawaŋ egan meu maaikin-dame manip. Kogogapm Kawawaŋan ingat nâme mobotnaŋ mambein. Ma egan indikdamuŋ mamm keyepm yayaŋ mimipiŋ mamambep.

²⁵ Ma am inmagengatnaŋ kwiyaŋ yayaŋ mti ikŋaŋgat mamaŋan nup kanaŋ butnaŋ nep tusum manak? Am nenaŋ nep yek, keyepm yayaŋ mimipiŋ mamambep.

²⁶ Ma in nup kan butnaŋ tususuyelen isikŋan bukapi nep ku mamip ya in kwilekiyet tu meu ma sâk melakanduyet yayaŋ penaŋ mamip?

²⁷ Âpme in tep belaalik msalen wein ke indigit. Ekŋenaŋ ilinaŋgat saŋgum melakan-duŋin ku maweyaŋip ma mulup ku mamip. Yaŋgut keyet yaŋan neŋ ingat diindoma nâit. Solomon ek mânep milawatnaŋ temaŋmak miak miakŋan dolakŋan yaŋgut tep belaaligat katnaŋ ego egoŋanmak keyet katan Solomonan ku miage.

²⁸ Âpme Kawawaŋan didik ekŋen ikŋan kwapme mamiakindein yaŋgut kan belaknik tati sakwep memuŋ beme tep mambumannzin. Âpme Kawawaŋan in saŋgum melakandu nep ku maindaingapm in yayaŋ mamip? In nâmkinpepeŋinpiŋ, ma?

²⁹ Keyepm in nânâ mulup, ‘Tu meu kwileki nsenup?’ Keyet nâmti yayaŋ mimipiŋ.

³⁰ Ke am Kawawaŋ ku nâmkinpeip ekŋenaŋ nânânin keyet maketalasip. Keyaŋgut Biwin kulu-luŋen egan in kwitnaŋ kwitnaŋ ekŋen keyet olalip ke nep nâmindein.

³¹ Keyepmti in naman keŋin sekŋin ketalasime

Kawawaŋgalen zemâtâtât katnaŋ mama kandaŋan tabep ma Kawawaŋgalen zetnaŋ kandaŋan mepmenŋut keyet palaŋanen tu meu sanŋum melakandu indawe.”

Mama mimien kwitnaŋ kwitnaŋ dolakŋaŋ ondek bembeyelen

(Matiyu 6:19-21)

³² Zisasiyaŋ zet ewe kapigok tusum diindoye, “Nâmkinŋepemak manŋe isikŋaŋ, in Biwin kululuŋengatnaŋ egalen zemâtâtâtŋat katnaŋ mama ke ikŋaŋmak damuŋ mbep keyepm kinŋagapin mambep.

³³ Ma in milom bilombinŋin taindain ke beme amnaŋ kwitime mânep ke timti am kwiyaŋ olalip ekŋen indawep. Ma in kwitnaŋ kwitnaŋ dolakŋaŋ keboŋ mammambep beme keyaŋ Kawawaŋaŋ oloŋen mpewep. Mama mimi dolakŋaŋ keyet dopmaŋ ikŋaŋ kululuŋen gwaen indame kambu titi an ekŋenaŋ ku tiwep ma kwawaŋ ku nimbe.

³⁴ In kwitnaŋ ŋengat keŋin penaŋ maindembein beme ingat keŋin sekŋin nâmamaŋin peme keyet palen mamepmatim tazin.”

In Amobotnaŋŋat damuŋ weyaŋ tabep

(Matiyu 24:37–25:30)

³⁵ Zisasiyaŋ zet keŋok zemti ewe kapigok tusumti diindoye, “In sanŋumin zamti melakanduŋin munduŋti lam koŋti peme tazime kwitnaŋ kwitnaŋ weyaŋ mulup mme delaŋ zeme Amobotnaŋŋat damuŋ tabep

³⁶ sakam keŋogak amobotnaŋinaŋ awembinŋ be mbeyelen mundumengatnaŋ gilik zem kobe kan

keyet mulup amņane ekņenaņ egat damuņ mti weyayaņ mulup mbep. Kan egaņ kobeen kwizet kume mulup amņane ekņenaņ sekekek sakwep kwaseleme keņan mowebe.

³⁷ Kan keyet mulup amņane ekņenaņ ikņaņ zemindeme katanā māti meluk wewepiņ egat damuņ kaik tapmambep kogok tapmti ilinaņgat oloņen penaņ mbep. Neņ diindoma nāti, amobotnaņ keyaņ saņgum melakanduņaņ gulum yaloņti ņen tim miakti ekņengat zemindeme meu niniyelen munduman totapme egaņ meu seņti indawe.

³⁸ Âpme amobotnaņinaņ tambusutnaņ ma msasayen koindikme mulup amņane ekņenaņ meluk wewepiņ tapmambep beme ilinaņgat kegek mbep keyet oloņen mbep.

³⁹ Yaņgut in nāmâtâlit. Mka toņaņaņ kambu titiyaņ kan zukņaņ kobe ke nânak beme egaņ mkaņaņ ekdamuņ mme kambu titiyaņ mkaņaņ kwaselemti kambu ku tinak.

⁴⁰ In sakam kegogak weyayaņ mulup mtabep enenogat Angat Nemuņaņ nen in kan ku nâme neņ memendepmak kobap.”

⁴¹ Zisasiyaņ zet kegek zeme Pitayaņ kapigok yaņkwesiye, “Amobotnaņ, geņ bemzenze zet zenagen ke ningat etaņ ma am sambe kapiyet temakwep nâmti zenak?”

⁴² Pitayaņ kegek zeme Amobotnaņaņ zeye, “Neņ bemzenze zet ņen an damuņ nânâņaņ temaņgat zesowap ke kapigok, an ņen amobotnaņaņgalen mkaņaņ ekdamuņ mti mulup amņane meu indandayelen kan ke amobotnaņ ikņaņ ombempeye kan keyet maindamtan.

⁴³ Kegok tapmnepe me amobotnaŋ keyaŋ gilik zem kobeen an mulup mamtan keyelen mulupman koekme dolakŋaŋ beme an damuŋ keyaŋ oloŋen penaŋ mpemti tosaŋaŋ temaŋ sawe.

⁴⁴ Neŋ diindoma nâit, amobotnaŋaŋ mulup damuŋaŋ ke kwitnaŋ kwitnaŋ sambe amobotnaŋ iŋŋaŋgalen ekdamuŋ mimiyelen zempewe.

⁴⁵ Yaŋgut an damuŋ keyaŋ iŋŋaŋ kapigok zenak, ‘Amobotnaŋaŋ sakwep ku kobe,’ kekok zemti mulup animbi ndomti meu ma tu kaliŋaŋ nimti keŋaŋ yuŋgu yuŋgu kwadak.

⁴⁶ Kegok sokbeme kan ŋengat an damuŋ keyaŋ amobotnaŋaŋaŋ kobeen ke ku nâmâtâge. Amobotnaŋaŋaŋ koekti an damuŋ ke sindiwaŋ omba penaŋ witikdak enenogat amobotnaŋaŋ mulup zet saye keyet kataŋ ku mge. Keyepmti wati met am bekaŋaŋ mimi ekŋengalen mundum bekaŋanen ke peme ilinsakwep tabep.

⁴⁷ Âpme an damuŋ keyaŋ amobotnaŋgalen nânâŋaŋ nâmâtâge yaŋgut egaŋ weyeyaŋ mulup ku mti esemteŋ penaŋ ku mâpme amobotnaŋaŋaŋ koekti sindiwaŋ omba penaŋ witikbe.

⁴⁸ Yaŋgut an damuŋ ŋen mulup amobotnaŋgalen nânâŋaŋ mulup sakam zigok mimiyeleŋ ke ku nâmâtâti egaŋ mulup mme bekaŋaŋ bewe ya amobotnaŋaŋaŋ koekbeen omba penaŋ ku witikbe. An ŋen ek mânep milawatnaŋ ma nânâŋaŋ omba talasim sasaŋaŋ beme egaŋ penaŋaŋ ombaegak aikme ŋep bewe ma mulupman kogak windembeŋ mbe.”

*Zisasiyaŋ am manje kalaŋindewe
(Matiyu 10:34-36)*

49 Zisasiyan zet ewe kapigok tusum zeye, “Neñ msalen am ingalen nâmkîñpepe mkatikñañ bem-beyelen koban. Ma ingalen nâmkîñpepe ikñañ ke mma temañ bemti teziñ keboñ omba penañ ziwe.

50 Âpme neñ nukñañ temañ ma sindem omba penañ tiwap keyet nâmnukñañ palen mmeti tima delañ zewe.

51 In nâgâegañ an kasa kume totogalen koge ke manâip, ma? Yek, neñ keyet penañ zema nâit, neñ am kalalañgalen koban.

52 Kan kapiyet yañbemti am mka kwepgat makukuñin 5 ya kalañti an tugañ nembet ma an zulañ nembet nembet tati kasa kasa mbep.

53 Sakam kegoak biwineyañ nemuñine ekñenmak kasa kasa mbep. Ma naniñañ apmañgat mamañmak naniñañ nemuñangat imbiñañmak kasa kasa mbe. Âe yañañ kapigogat, ekñenmagen notnañañ nâgât nâmkîñpeme notnañañ ku nâmkîñpewep keyepm set sakam kekok sokbewe.”

*Kulekiki tasokbein keyet yañañ ku nâmâtâbien
(Matiyu 16:2-3)*

54 Âpme Zisasiyan am mañge temañ ekñengat kapigok diindoye, “In kasup towewetnaset zanza sop kume in sakwep penañ, ‘Map tosâpm,’ manzeip. In kekok zeme penañ masokbein.

55 Ma tâgâyañ baeset keyetnañ kwapme beme in, ‘Kasup tasâpm,’ manzeip. In kekok zeme penañ masokbein.

56 In an zet nambalam zutmak zenze! In kululuñ ma msat egegalen sakamañ ekti eknâm

mamip keyaᅅgut kwitnaᅅ kwitnaᅅ alak tasok-bein kapiyelen yaᅅaᅅ ku maeknâmatâlip.”

⁵⁷ Zisasiyaᅅ zet ewe kapigok tusum zeye, “Neᅅ nâyawen inmagen zet weyayaᅅaᅅ set katnaᅅ kapiyaᅅ ku tazin.

⁵⁸ Ke kapigok weyaᅅ bep, inmagengatnaᅅ an ᅅen zet muluwen aik mebep beme ewe zet mulup mimi mkaen mebepiᅅ tati igalen mânepgalen zet ke weyaᅅbalup. Mneti geᅅ zet nânâ an ekmagen gaik mepme egaᅅ an dakutum ekᅅengat belin-an geme an dakutum ekᅅenaᅅ mka katikᅅaᅅ kekgewep.

⁵⁹ Neᅅ zema nâmbak, geᅅ mka katikᅅaᅅ towewepiᅅ ewe belakᅅaᅅ tati mânep dopmaᅅ sambe indamane delaᅅ zewe mneti mka katikᅅaᅅ kwesiᅅ kwesiᅅ mamayelen gewepgat.”

13

Am keᅅin ku gilik zewep ekᅅen bam walebep

¹ Zisasiyaᅅ zet keᅅok zemdelaᅅ zeme kan keyet am notnaᅅ Pailelaᅅ zemindeme Galili am notnaᅅ Kawawaᅅgat sâpe sâpe tabumambienen Pailet-galen kasa kuku an ekᅅenaᅅ indome gakiwien keyelen zezapat Zisasiyet msawien.

² Keᅅok zeme Zisasiyaᅅ ekᅅengat zeye, “Galili am ekᅅen set katnaᅅ keᅅok mme indowien ekᅅen keyelen yominaᅅ mkawaᅅ benen Galili am notnaᅅ yomin seabemindeip, ma?

³ Yek penaᅅ! Neᅅ zema nâit, in yomengatnaᅅ ku gilik zewep beme ekᅅenaᅅ gakiwien in sakam keᅅok gakiwep.”

⁴ Kegok zeme Zisasiyan zet ewe tusumti kapigok zeye, “Am 18 Siloam mkaengatnan eknen keyan mka teepman kandanjan tapme mka keyan etumti indakwatame gakiwien. In nâiwen keyan mkawan beinen ekngalenen bekanan mimiñinan Zelusalem am sambe ekngalenen bekanan mimiñin sebemindein, ma?

⁵ Yek penan! Neñ zema nâit, in yomengatnan ku gilik zewep beme in sambe sakam eknenan gakiwienok in gakime delan zewe.”

*Tep kwitnan pik katnan elilikpin mamm keyelen bemzenze zet
(Aizaya 5:1-7; Matiyu 21:18-20)*

⁶ Âpme Zisasiyan bemzenze zet kapigok di-indoye, “An ñenan tep pik wain mulupmanen ondempye. Ya egan tep pik katnangot meegeyan penanepin beye.

⁷ Keyepmti egan mulup angat kapigok zeye, ‘Nânik, neñ nup kan tuk pi tep pik katnangot tepmanen mekoti ekbanan ñen ku elige. Keyepmti geñ anpemane melak enenogat tep kapiyan msat kelaknan saik mamm.’

⁸ Kegok zeme mulup an keyan kapigok zeye, ‘Damun, nup kan kwep ñen pemane belak tapme neñ tep yanjan msat tokwat utumti sakokolok tipman timatopme omguluk gilik mti ekbap.

⁹ Kegok mma katnan elikzin ma ze ekbap. Elikbe beme dolaknan penan. Âk yek bewe beme neñ ñep anjbap.’ ”

Zisasiyan imbi wesin ñen Sabat tagonjo kanen weyanpeye

10 Âpme Sabat tagonjo kan njangat Zisasiyan sesewat mkaen am Zet Zapat Dolaknan Penan zemzikat indaye.

11 Kegok tapmme imbi nen kejan ke tage ek we bekananmak. We bekanan keyan nup kan 18 ekmak mamkwapme egan zawat mkwage. Ma bisetnanan kusum topme egan dendan esemten ku matatagalen.

12 Kogok mame Zisasiyan imbi ke ekti kwizet kume kopme egan egat kapigok dunduye, “Imbi, gen zawadi mâlap!”

13 Kegok zemti egan betnanan imbi keyet bisetnan atame keyegak bisetnanan esemten beme imbi keyan Kawawanjat sesewage.

14 Kegok sokbeme sesewat mkaengalen amobotnanan Zisasiyan kwitnan kwitnan ke Sabat tagonjo kangat mge keyepm egan njenzin mge. Mmambe egan am sambe tapmambien eknjangat kapigok diindoye, “Kasup mulup 6 keyet mulup mamambep keyepmti kan ekjen keyet koti am weyanjindende mulup mamambep wa Sabat tagonjo kangat yek!”

15 Egan kegok zeme Amobotnanan egalen zetnan nembet gilik zeye, “In an zet nambalam zut zenze! In Sabat tagonjo kangat makau apmanin ma donkinin tegen kwalet indemti mkaninangatnan indatimti tu meu indaipgalen mundumen meti tu meu indame manip.”

16 Kegok zemti zeye, “Imbi kapi Abalaamgalen aliknan ya we bekananan ekmak nup kan 18 mkipman penan bemtage. Ya ek njep Sadangalen winde Sabat tagonjo kanen njep mâpepeyelen.”

¹⁷ Egalen zet dopmaṅaṅ kasaṅane ekṅen mme sakambuk penaṅ tiwien. Keyegak am sambe tabien ekṅenaṅ menok sokbeye ke ekti oloṅen penaṅ mbien.

*Mastat katnaṅ keyelen bemzenze zet
(Matiyu 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Âpme Zisasiyaṅ bemzenze zet ṅen kapigok zemti diindoye, “Kawawaṅgalen zemâtâtât katnaṅmamayet yaṅaṅ ke mastat katnaṅ keboṅ. Ma neṅ mastat katnaṅ keyet palen bemzema nâseip.

¹⁹ Ke sepemaṅ mastat tep katnaṅ isikṅaṅ penaṅ amnaṅ mti muluwen ondeme kwati tep temaṅ sinaṅ betnaṅaṅ mme age ekṅenaṅ mkaṅjin tep betnaṅ dukṅan walabien keyet sakam.”*

*Yis keyelen bemzenze zet
(Matiyu 13:33)*

²⁰ Kegok zemti ewe kapigok tusum zeye, “Kawawaṅgalen zemâtâtâtgat katnanen mama ke yis keboṅ. Ma neṅ yis keyet palen bemzema nâseip.

²¹ Ke yis plawa melesenṅaṅ isikṅaṅ bugan imbi ṅenaṅ plawa omba kemak lelime keṅan kaindeyegak tasemem kwatneti temaṅ sosok makwazin keboṅ.†

* **13:19:** Zet kapiyet yaṅaṅ kapigok: Kawawaṅgalen zezapat dolakṅaṅaṅ am sepem igak igak msat sambemagen mekopme am ekṅen keyaṅ mme nâmkijpepeṅinmak tabep. † **13:21:** Bemzenze zut ekṅetgat yaṅaṅjit kwep eget kwitnaṅ kwitnaṅ isikṅaṅ penaṅ yangut muluwit mamuluwen windenjinben penaṅ. Keyet katanṅ Kawawaṅgalen zemâtâtâtgat katnaṅ mama ke An kwepmagen yaṅbein keyaṅ palakṅaṅ bemti am sambemagen mekobe.

*Setokwakwat isikŋaŋ
(Matiyu 7:13-14, 21-23)*

²² Zisasiyaŋ Zelusalem mka temanen mebegalen meti mka ŋande isikŋaŋ ma mka ŋande teman keyelen am Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋ zemzikat indaye.

²³ Kegok tapmepme an ŋenaŋ egat kapigok yaŋkweŋsiye, “Amobotnaŋ, geŋ zigok nânik, am kwep kwewaŋ mama kanzizit tiwep ma?”

Kegok zeme Zisasiyaŋ am sambeyet diindoye,
²⁴⁻²⁵ “In setokwakwat isikŋaŋ mama kanzizit titiyelen keyet keŋan mobogalen mulup windeŋaŋbeŋ mbep. In kegok ku mbep beme mka toŋaŋaŋ wati sekekindewe. Neŋ diindoma nâit, am sambe keŋan ke mobogalen mbep keyaŋgut ŋep ku mobep. Kegok sokbeme in zupman tati mka toŋaŋgat kwizet kumti zewep, ‘Amobotnaŋ, set kwaselemane kwatne!’ zewewaŋ egaŋ zewe, ‘In deyetnaŋ kolip? Neŋ ingat ku nâmindeyaŋ!’

²⁶ Egaŋ kegok zeme in egalen zet dopmaŋ kapigok gilik zewep, ‘Nin tu meu geŋmak ningalen mkaen nimbenn ma geŋ ningalen mka temanen Kawawaŋgalen zezapat dolakŋaŋ mzikat ndawanan.’

²⁷ In kegok zeme egaŋ ewe zewe, ‘In deyetnaŋ kolip ke neŋ ku nâmindeyaŋ. In am mama mimi bekaŋaŋ mamipgat in sebeit!’

²⁸ Kegok sokbeme in kululuŋen Kawawaŋgalen mundumen Abalaam ma Aisak ma Zekop ma golaŋ zenze an dolakŋaŋ ekŋen indikme Kawawaŋaŋ zemindeme in zupman tati sindemgat si zemsu zemsu mti zelin aŋgalikbep!

29 Âpme am sambe kasup kwakwatnaset ma towewetnaset ma baeset ma gwaeset nâmkijpepeñinmagañ keñan mowebepe. Ekñen keyañ Kawawañgalen mundumen totati Kawawañ ikañmak tu meu nimwiyañbepe.

30 Mme am ñen kwitnañpiñ tototnañ mamti Kawawañgat manâmkijpein egañ bamgat Kawawañgat zikatnan kwitnañmak bewe. Ma am ñenañ kwitnañ mmoti windañmak mamti Kawawañgat ku nâmkijpein egañ bamgat Kawawañgat zikatnan kwitnañpiñ bewe.”

*Zisasiyañ Zelusalem amgat kembeñ mge
(Matiyu 23:37-39; Luk 19:41-44)*

31 Âpme kan keyegak Palisi an notnañ Zisamagen koti zewien, “Wae, amobotnañ Elolañ gosâgât zepgam geñ kapi pemi mesenik.”

32 Ekñenañ kekok zeme Zisasiyañ diindoye, “In tam kukñañbeñ keyet kapigok met dunduseip, ‘Neñ alak ma sañenen we bekañ amagen zemindewap ma am weyañindewap. Ya âgânen mulupm mdelañ zemti mebañ.’

33 Egañ zet kekok zemdelañ zemti am tabien ekñengat kapigok diindoye, ‘Neñ alak ma sañen ma âgânen Zelusalem mka teman mebañ.’ Golañ zenze an ñen msat belakñañ kume gakikiyelen ke ñep yek. Ek Zelusalem etañ mepme kume gakikiyelen.

34 O Zelusalem am, in golañ zenze an ekñen maindome gaki. Ma in Kawawañgalen zet busup an indeme makolip ke nanzañ maindome gaki. Kan sambe neñ betnañ in Zelusalem am sambe indabembululungalen

manâypap sakam sakokolok mamanan
nembajane time pâpman kandan manje
mambemendein kekok.

³⁵ Keyepmti neŋ zema nâit, ingalen sese-
wat mka teman ke Kawawanŋ katipeme ili-
nanŋat belinan tapmosâpm. Âpme neŋ diindowi,
Zelusalem am, in neŋ ewe ku nikbep ya maneti
kan delaŋ zenzeen keyet in kapigok zewep,
'Kawawanŋ Nemunan ombempeme kozin keyet
nin oloŋen penaŋ mnup.' (Sam 118:26)
Kegok zemenŋut neŋ kobap."

14

Zisasiyan an zawatnanmak weyanpeye

¹ Âpme Sabat tagonŋo kanen ŋengat Zisasiyan
Palisi amobotnan ŋengalen mkaen moti tu meu
nimbien. Kegok mme Palisi notnanan Zisasiyet
zikat giŋgiŋ tapmmambien.

² Kegok tapmme an setnan betnan sememenan
ŋenan Zisasmagen kopme

³ egaŋ ekti zii zet zikat indanda an ma Palisi
an ekŋengat kapigok indayanŋkweŋsiye, "In zigok
nâip, ningalen zii zelan am Sabat tagonŋo kanen
ŋep weyanindendeyelen ma yek?"

⁴ Kegok indayanŋkweŋsiye ekŋenan zetpiŋ diliŋ
zemtabien. Kegok sokbeme Zisasiyan an ke bet-
nanan atamweyanŋti zempeme mege.

⁵ Kegok mti egaŋ ekŋengat indayanŋkweŋsiye,
"Inmagangatnan an ŋengat nemunan mene ma
makau apmanan pusak teepman penaŋ keŋan
baenen tuyaŋ tatatan keyet keŋan Sabat tagonŋo

kangat towedak beme zigok mnak? Egan nemunjan mene ma makaunan ke keyegak mandame kwadak, ma yek?”

⁶ Egan kekok zeme ekjanan ke namti sakambuk mtati zet dopman gilik zenzepin dilin zentabien.

Am nenan ikjanat sekjan mtoti mamayelen

⁷ Tapme meu niniyelen mundumen tati Zisasiyan indikme am notnan zemindamandawien ekjen keyan koti mundum amobotnangalen ombempewienen totabien. Kekok sokbeme Zisasiyan ekti bemzenze zet nen kapigok diindoye,

⁸ “An nenan gen awembin bembeyelen tu meu niniyelen zengamandanak beme gen meti amobotnangalen mundumen sokjan an imbi wawagalen tadak ekmak nep ku totabek, mneti mundum egat ganzenan ke amobotnan gen sebem gein nengat ombem penak.

⁹ An imbi wawagalen keyan genmak an nenmak idamandanak ya egan genmagen koti zenak, ‘Notn, gen mundum totadigen kapi an nen kapiyet ombempeye keyepm gen watati ek pe-mané totalak.’ Kekok zeme gen sakambuk penan mti bam baenen metabek.

¹⁰ Ma naman gen an imbi wawagalen keyan zengamandame gen meti mundum bam baen totabanik. Gen kekok mmane an gen ganze-mandawe keyan kot gikti zewe, ‘Notn, gen koti mundum nenmak sokjan kukjanat gwaen totat.’ Kekok zeme mebanik keyan mkawan benen gen mobotnan am sambeyet zikalinan kwabanik.

¹¹ Am nenan ikjanat sekjan tapmozin bewe Kawawanjan an ke mtopewe ak am nenan

iknangat seknang tapmtozin beme Kawawanang an ke mmopewe.”

¹² Kegok zemti Zisasiyng Palisi an ek zemandaye egat kapigok dunduye, “Kan nengat meundi dolaknang nen bumti nodi ma gitangat nodi penang ma gitangat sip butnang ma an mkanandanjit kwep nen manep milawatnangmak eknen ke ku zem indamandawanik enenogat gen meuzem indamandamti tu meuzem indawanik keyepm eknenang dopman zengamandamti gawep. Gen sakam kekok mnik beme dopman dilak ke tatinik.

¹³ Apme naman tu meundi bumuluanti am towewenang ma am setnang betnang seleuungang ma am wesing ma am zikat beng eknen ke zemindamandawanik.

¹⁴ Gen kekok mbanigen Kawawanang gâgât nâme dolaknang penang bewe enenogat eknenang gâlen tu meuzem dopman nep ku mutuwep. Kan am teng eknenang sumengatnang wabep kan keyet Kawawanang dopman mutungawe.”

*An nenang tu meuzem niniyelen am zemindamandaye keyelen bemzenze zet
(Matiyu 22:1-14)*

¹⁵ Apme an nen Zisas ekmak tu meuzem tatnambien engan Zisasiyng zet zeye ke namti kapigok zeye, “Am Kawawang mundum maekdamung mnem kululungen ke ondekti ekmak tu meuzem teman nimwianbep am eknen keyang olojen penang mbep.”

¹⁶ Engan kekok zeme Zisasiyng dunduye, “An nenang tu meuzem teman bum ondekti am sambe zemindamandaye.

17 Kan tu meu teman bumululungalen kwapme egañ mulup anañ zempeme am notnañ zemindamandawienen ke zeme kokogalen kapigok zempeye. Geñ meti kapigok zeseni, 'Kwitnañ kwitnañ sambe weyeyañ mulup mme delañ zepgat in kolit.'

18 Mulup an keyañ meti ekñengat kegok zeme ekñenañ zapat ke nâmti yanbempti zet tinjo yalañ yalañ zet zewien.

An kukñañgat egañ kapigok zeye, 'Neñ msat butnañ ñen kwitiman ya ke meti eksâbap. Keyepm nâmnemane neñ ñep ku kosap.'

19 Ma an ñenañ ewe kegogak zeye, 'Neñ makau apmañ 10 kwitiman ya alak ekñen ke mulup indandayelen m ek m ek mimiyeleñ weyayañ mulup miyap. Keyepm nâmnemane neñ ñep ku kosap.'

20 An ñenañ ewe sakam kegogak zeye, 'Neñ alakñati imbi wapman ya yanñ keyepmti neñ ñep ku kosap.'

21 Kegok zemâpme mulup an keyañ zet sambe ke timti met an damuñañ dunduye.

Kegok zeme amobotnañañ ñenzinziñ penañ mti mulup anañgat kapigok dunduye, 'Geñ sakwep penañ mka ñande temañgalen set isisikñanen ma set temanen meti ekmane am toweweyañ ma am sebelin seleuñañ ma am selin wesin ma am zikalin beñañ indatimane nâlen mkaen koseip.'

22 Kegok zeme mulup anañ meti egañ zeyenok mme delañ zeme koti zeye, 'Amobotnañ, neñ geñ zemnenaknok mma delañ zep keyañgut mka keñañ amnañ ewe ku gak zep.'

²³ Kegok zeme amobotnanaŋ mulup ananŋat zeye, ‘Geŋ mka ŋande temaŋ ke pemti set temanen ma isikŋanen meti ekmane amnaŋ wianŋme indatimane nâlen mkaen koti gak zeseip.’

²⁴ Kegok zemti ewe kapigok tusum zeye, ‘Neŋ in nâlen mkaen kolip ingat zema nâit, am ekŋen kukŋanŋat zem indamandama ekŋenaŋ ku kobien ekŋen keyaŋ nâlen tu meu tikŋaŋ ku nim nâwep, yek penaŋ.’ ”

Zisas mâbâgalen mama mimi sewakŋaŋ penaŋ yek

(Matiyu 10:37-39)

²⁵ Âpme Zisasiyaŋ Palisi an keyelen mka keŋangatnaŋ zupman toti mepme am maŋge temaŋaŋ ekmak mebien. Ke kopme egaŋ gilik zem indikti diindoye,

²⁶ “An ŋenaŋ neŋ napmâti nâgât nemban kwasât nâwe beme keŋaŋaŋ nâgât omba penaŋ gogot mti mambipmaŋ ma imbiŋaŋ ma nemunambaŋane ma ikŋanŋat ip notnane sip kwep ma ikŋanŋat nâme tobe. Âk egaŋ kegok ku mbe beme egaŋ nâgât nemban ku tabe.

²⁷ Ma naman an ŋenaŋ nâgât nemban tasât nâwe beme egaŋ neŋ napmâti ikŋanŋat nukŋaŋaŋ pumti egaŋ gakikiyelen weyeyaŋ mulup mbe enenogat egaŋ nâgât manâmkinŋein.”

²⁸ Kegok zemti zeye, “An inmagengatnaŋ ŋenaŋ mka teepmaŋ amnaŋ tati an kasayet dombembeyet walasât nânak beme egaŋ, ‘Mânep zigok

time mebe?’ ma ‘Kwitnaŋ kwitnaŋ zibonŋ kwiti-wap?’ ke nâmâtâti kwitimti mka ke ŋep walapme delaŋ zenak.

²⁹ Âpme an keyaŋ kekok ke ku mnak beme mka teepmaŋ ke walat delaŋ zenzepiŋ mka ke timbi-laŋge etaŋ mpeme tatnak. Egaŋ kekok mpeme am notnaŋaŋ mka ke ekti egat zet mtopepen zet zemti ek yeŋti kapigok zewiek,

³⁰ ‘An kapi mkaŋaŋ yaŋbeye ya egaŋ ewe ku mdelaŋ zein!’

³¹ Sepem kekok amobotnaŋ ŋen kasa kuku anaŋ ten tausen (10,000) etaŋ ya egaŋ amobotnaŋ ŋengalen kasa kuku anaŋ twenti tausen (20,000) ekŋenmak auuyelen nânak beme egaŋ weyaŋ nâmâtâti amobotnaŋ ŋen keyelen windenaŋ kume totogalen ma yek keyelen nâmbiliwetnak.

³² Kekok sokbeme egaŋ otnânaŋaŋ ŋep ku auuyelen benak enenogat amobotnaŋ ŋen keyelen kasa kukuŋane windeninbenŋ penaŋ. Keyepm egaŋ an notnaŋ indeme sabenaŋ keyegak tapme amobotnaŋ ke meaikti ku auuyelen yaŋkwesimti egaŋ milawat kwilekiyet nâmtikŋaŋ min keyet yaŋkwesiwiek.

³³ Sakam kekok am ŋenaŋ nâgât nemban ma neŋ napmâsât nâwe beme egaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ sambe bamkumpewe.”

*In am ekŋengalen dalaŋ kebonŋ bemti tabep
(Matiyu 5:13; Mak 9:50)*

³⁴ Âpme Zisasiyaŋ zet ewe kapigok tusum zeye, “Dalaŋ ek dolakŋaŋ ma tikŋaŋ penaŋ. Âk

dalaŋaŋ tikŋaŋ delaŋ zenak beme nin tikŋaŋ ke mulupmaŋ mti ŋep ku aikbenek.

³⁵ Dalaŋ sakamaŋ keboŋ keyaŋ muluwen sikokok ma meu ŋep ku mukulem mme dolakŋaŋ kwakwagalen keyepm belak peme mebegalen. An ŋen zet nânâyelen tikŋaŋaŋ tazinaŋ zet kapi ŋep opeimti nâsem.”

15

Sipsip galaŋ zenzeŋaŋgalen bemzenze zet (Matiyu 18:12-14)

¹ Âpme kan ŋengat an mânep takis titi ma am yomtoŋ ekŋenaŋ Zisasmagen sokŋan egalen zet nâsâgât kobien.

² Kegok sokbeme Palisi ma zii zet zikat indanda an notnaŋ yaŋbemti sekaŋgaŋ zet zemti kapigok zewien, “An kapi a yomtoŋ ekŋenmak notn notn mti meu mka kwep manip!”

³ Ekŋenaŋ kegok zeme Zisasiyaŋ bemzenze zet ŋen kapigok diindoye,

⁴ “An inmagatnaŋ ŋen sipsipmaŋ 100 tasanak ya kwep ŋen galaŋ zenak beme egaŋ zigok penaŋ mnak? Kegok sokbenak beme egaŋ sipsip 99 ekŋen meuŋin maniniŋanen munduman indeme tapme egaŋ kwep keyet timat metneti aikdak.

⁵ Egaŋ aikdagen kan keyet oloŋen penaŋ mti ŋandenaŋ oletetep peme weme

⁶ mkaŋan pum kotnak. Kegok mti egaŋ notnane ma am egalen mkamagen sokŋan talip ekŋengat zeme koondakme diindonak, ‘Neŋ sip-sipm galaŋ zeme timalawaŋ aikti oloŋen penaŋ

miyap keyepm koondakme tu meu bumuluṅṅti nne!”

⁷ Zisasiyaṅ kekok zemti ewe kapigok tusum zeye, “Neṅ in zema nâit, sakam kekok msalengalen an yomtonṅ ṅenaṅ yomengatnaṅ keṅaṅ gilik zemti neṅmagen matusunen kululuṅṅen ekṅenaṅ oloṅen penaṅ mamip. Kekok sokbeme am 99 ekṅenaṅ yominangatnaṅ ku gilik zeip ekṅengat manâiwen ekṅen an kweteteṅmaṅ penaṅ.”

Mânep galaṅ zenzeṅgaṅalen bemzenze zet

⁸ Kekok zemti ewe tusum zeye, “Imbi ṅen tambu kwep tu meu kwitim niniyelen silwa mânep kanziṅaṅ 5 tasanak ya ṅen galaṅ zenzeṅgaṅ benagen egaṅ zigok mnaṅ? Egaṅ lamaanṅ koṅṅti mka keṅan kaputi weyaṅ timat metneti mânepmaṅ ke aik mti

⁹ kan keyet oloṅen penaṅ mti notnane ma am egalen mkamagen sokṅaṅ talip ekṅengat zeme koondakme diindonak, ‘Ekṅen, mânepm galaṅ zeme matimalawaṅ aikti oloṅen penaṅ miyap keyepm koondakme tu meu bumuluṅṅti nne!’

¹⁰ Neṅ diindoma nâit, sakam kekok Kawawaṅgalen enselṅane kululuṅṅen ekṅenaṅ a yomtonṅ ṅenaṅ mama mimiṅaṅ bekaṅaṅ bamkumpemti neṅmagen matusunen ensel ekṅenaṅ oloṅen penaṅ mamip.”

Anemba zomolim ṅenaṅ mambipmaṅ idemege keyelen bemzenze zet

¹¹ Kekok zemdelan zemti ewe kapigok tusum zeye, “An ṅen nemuṅane zomolim melezut mat-apmambuk.

12 Ya nemuṅaṅ muṅaṅ bipmaṅmagen koti kapigok zenak, ‘Bien, msat ma milom bilombi bam nanayelen nâwanan ke ilak alak kapi na!’ Kegok zeme biwidaṅ msat ma milom bilombi kalaṅti nemulatnene idaye.

13 Kegok sokbeme kasup mulup mimi notnaṅ delaṅ zeme nemuṅaṅ muṅaṅ msat ma milom bilombiṅaṅ beme amnaṅ kwitime egaṅ msat ke pemti mânepmaṅ timti pem ṅen beṅaṅ penaṅ mege. Ke mepmamti mânepmaṅ sambe mama mimi bekananen time mepme delaṅ zeye.

14 Kan mânepmaṅaṅ delaṅ zeyeen meuyet kambeṅ temaṅ msat kataṅ sokbeye. Kegok sokbeme ek kwitnaṅ ṅen ku tasaye.

15 Keyepm egaṅ met an msat keyelen an ṅengalen mulup mge. Âpme an keyaṅ peme met egalen bo mkaen bo damuṅ mge.

16 Egaṅ meuyet penaṅ gakisât mti boyelen meuṅaṅ ke niniyelen nâye yangut bo damuṅ keyaṅ ku nâmpeme niṅge.

17 Kegok sokbeme kan egaṅ nânâ dolakṅaṅ aigeen ikṅaṅgat kapigok zeye, ‘Bipmnaṅgalen mulup am sambe meu maniwianṅip ya neṅ pi tati meuyet gakisowap!

18 Keyepm neṅ wati bipmmagen meti kapigok zewap, “Bien, neṅ Kawawaṅgat zikatnan ma gâgât zikadan yom mban.

19 Ya ‘Geṅ nâgât nemun,’ ṅep ewe ku zenzeyelen. Geṅ nemane gâgât mulup andi etaṅ tabi.”’

20 Kegok nâmti wati bipmaṅmagen mege.

Egaṅ ewe bipmaṅgalen mkaen mebeṅiṅ beṅaṅ tapmepme bipmaṅaṅ ekti keṅaṅaṅ nemuṅaṅgat

kemben penan nâmti winde bem meti nemunan kot ambeti zem olojen mpemti egan gilik ze koge keyelen olojen penan mge.

²¹ Kegok mti nemunan bipmanjat zeye, 'Bien, neñ Kawawanjat zikatnan ma gâgât zikadan yom mban. "Geñ nâgât nemun," zen-zeyelen ñep yek.'

²²⁻²⁴ Nemunan kegok zeme bipmanjat mulup an sambeyet kwizet kume kopme diindoye, 'An ekñen, nemun kapi neñ nemti mepmame wa gakiye zem mban yangulak alak pi ninmak alik tazin keyepm in sakwep penan met kâlâp teepman dolakñan penan ke mkoti mundunpeit ma besan isikñan mkoti betnan dukñanen wepeit ma set mundundun mkoti setnanen mundunpeme tapme makau nemanan gandenan mepmti kume gakime tu meu bumulunji olioli teman mti nsenup!' Egan kegok zemindeme zetnan gawepumti tu meu weyan beme nimti olojen mbien.

²⁵ Kegok sokbeme kan keyet nemunan yuyan muluwen tage. Ya egan mulup mdelan zemti mkaen kokogalen sokñan koti nâme ekñengalen olioli silik ma gwasim kwisak nâye.

²⁶ Egan kwisak ke nâmti mulup anan ñen ekti kwizet kume kopme yankwesiye, 'Wae, an notn, da kwileki tapmip?'

²⁷ Kegok zeme mulup ananan dunduye, 'Mundi gilik zem kopme bipdan makau nemanan gandan kumti bup enenogat mundan kasayet belinan mobopiñ esemten tati gilik ze kolep keyepm olioli tapmip.'

28 Kegok zeme nemuṇaṇ yuyaṇ ṇenzinziṇ penaṇ mti mka keyet keṇan mobogalen ku nâmtikṇaṇ mge keyepmti bipmaṇaṇ zupman kwatoti egat keṇan mtoti mka keṇan mobogalen wekuye.

29 Bipmaṇaṇ kekok zeme nemuṇaṇaṇ bipmaṅgat zeye, ‘Bien, ekbak, neṇ nup kan sambe pi mulup katikṇaṇ mulup andinok gâgât mkwaban ma neṇ gâlen zet ṇen ku makuluyap. Geṇ kwileki penaṇ mnawanan? Geṇ meme nembraṇaṇ gandenāṇ bugan ṇen ku namane notnne ekṇenmak bumuluṅti ku nimbenn, yek penaṇ!’

30 Kegok zemti ewe zeye, ‘Ya nemundi muṇ kapiyaṇ gâlen msat ma milom bilombi beme anaṇ kwitime mânep timeti sek kileṇ imbi indame delaṇ zeme gilik zem mkaen kolewen geṇ makau nembraṇaṇ gandenāṇ egat kumti bunak!’

31 Egaṇ kekok zeme bipmaṇaṇ dunduye, ‘Ayu, nemun, geṇ neṇmak kwesiṇ matakwadik ya nâlen kwitnaṇ kwitnaṇ sambe kapi gâlen etaṇ.

32 Nodi kapi nin ndemti mepmame wa gakiye zem mbenn yangulak alak pi ninmak alik tazin keyepmti nin tu meu bumuluṅti olioli temaṇ msenup.’ ”

16

Mânep milawat damuṇ an ṇoktikṇaṇ temaṇ keyelen bemzenze zet

1 Âpme Zisasiyaṇ nembraṇane ekṇengat zet kapigok diindoye, “An mânep milawatnaṇ temaṇmak ṇen maṅge. Egaṇ an ṇen mulup damuṇ peye ya maneti am notnaṇaṇ mulup

damuŋ keyaŋ mânep kambu mip kekok zemti an mulup toŋaŋmagen zem kuwien.

² Kegok zeme an mulup toŋaŋ keyaŋ mulup damuŋ ke zemandaye, ‘Geŋmagen zet nâya ke kwilekiyelen? Geŋ meti nâlen kwitnaŋ kwitnaŋ sambe ke kabemane topme nen kotna enenogat geŋ nâlen mulup damuŋ ewe ku tatagalen.’

³ Kegok zeme mulup damuŋ keyaŋ ikŋaŋgat kapigok zeye, ‘An mulup toŋaŋ muluwen zemnen ya neŋ zigok penaŋ mbap? Neŋ an pembenan msat enzunaŋ walalatgalen winde ku tatnain ma neŋ amgat mânepgat wekukuyet sakambuk penaŋ miyap.

⁴ Oo neŋ kwileki mbap ke alakŋati nâyap. An mulup toŋaŋ zemneme notnne sambe ekŋenan nikedamuŋ mbep.’

⁵ Keyepmti am an mulup toŋaŋgalen mânep butnaŋ belak tiwien ekŋen inda zemandame egalen mkaen koondakbien. Kegok sokbeme kwep kukŋaŋgat koge keyet yaŋkwesiye, ‘Geŋ mânep amobotnaŋmagen zigok tiwanan?’

⁶ Yaŋkwesime egaŋ zeye, ‘Neŋ kelakŋaŋ tunjaŋ nukŋaŋaŋ 800galen tiwan.’

Kegok zeme an damuŋ keyaŋ zeye, ‘Ele, kelakŋaŋ tunjaŋ belak mbanan keyelen papia kapi tewen humane zime alakŋaŋ kapi mti kelakŋaŋ butnaŋ 400 etaŋ kumpe.’

⁷ Kegok mti an damuŋ keyaŋ an ŋengat yaŋkwesiye, ‘Geŋ an mulup toŋaŋgalen mânep belak zigok tiwanan?’

Kegok zeme an keyaŋ zeye, ‘Neŋ wit katnaŋ bek 400 kwep kwep nukŋaŋaŋ 50 kilo kekok tiwan.’

Kegok zeme an damuḡ keyaḡ zeye, ‘Ele, wit katnaḡ belak mbanan keyelen papia kapi tewen bumane zime alakḡaḡ kapi mti bek 300 etaḡ kumpe.’

⁸ Kegok mme an damuḡ keyelen an mulup toḡaḡ an damuḡ keyaḡ iḡḡaḡgat kambuḡaḡ aḡgalalaḡgalen zet nâmatâtâtnaḡmak zeye keyet nâmti nâme moge. Enenogat am msalen Kawawaḡgat ku manâmḡiḡpeip eḡḡenaḡ mama mimiḡiḡn bekaḡaḡ mimenzililiyelen nânâḡiḡn pembenāḡ matatindame am Kawawaḡgat manâmḡiḡpeip eḡḡen sebem indeip.”

⁹ Zisasiyaḡ nembraḡane zet ewe kapigok tusum zeye, “In nâwienen neḡ sakam keḡok ku mimiye-len zemindewan, yek penaḡ. Neḡ notn notn tetimaeyaḡ kwititiyelen ku zemindewan. Ma teti-mae keyaḡ nânâ dolakḡaḡ game mama kanzizit ke mti kwesiḡ kwesiḡ mambanik? Yek penaḡ!

¹⁰ An ḡenaḡ kwitnaḡ kwitnaḡ isikḡaḡgat dâsuki ku zewe beme eḡaḡ keḡogak kwitnaḡ kwitnaḡ temaḡgat dâsuki ku zewe. Ma an ḡenaḡ kwitnaḡ kwitnaḡ isikḡaḡgat dâsuki zewe beme temaḡgat keḡogak dâsuki zewe.

¹¹ In msatgalen kwitnaḡ kwitnaḡ weyaḡti dolakḡaḡ ku ekdamuḡ mbep beme Kawawaḡgalen mulup ḡep ku nâmindeme ekdamuḡ mbep.

¹² Ma in nolin ḡengalen kwitnaḡ kwitnaḡ weyaḡti dolakḡaḡ ku ekdamuḡ mbep beme kulu-luḡengalen kwitnaḡ kwitnaḡ Kawawaḡaḡ in ḡep ku nâmindeme ekdamuḡ mbep.

¹³ Mulup an ḡenaḡ mulup damuḡ zutgat

kandanidan nɛp ku mamayelen. Egan kekok mnak beme nɛngat sekanɛn mpemti nɛngat gogot mnak. In kekokak Kawawaŋalen mulup ma mânep milawatmak mama eget temakwep idapepebemi ku mimidadayelen.”

*Nemba isisikɛnɛn Zisasmagen indatimkobien
(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁴ Âpme Zisasiyan zet kekok zeme Palisi ekɛnenɛn zet ke nâmâtâti ekɛnenɛn mânepgat nâmtikɛnɛn mamip keyepmti Zisasiyet zetnɛngat wisat mbien.

¹⁵ Ekɛnenɛn kekok mme Zisasiyan indik mâtâti zeye, “In amgat zikalinan ilinɛngat nâme mobotnaɛn penan mambein yanɛgut Kawawaŋan ingat keɛn maekmâtâzin. Amnan in kwilekiyet nâme mobotnaɛn mambein ke Kawawaŋat zikatnan okbi okbi mambein.”

¹⁶ Zisasiyan zet ewe tusum zeye, “Itnaɛnɛn baen Mosesiyelen zii zelen ma golan zenze an notnaɛn meluwan mbien amnan ke mâpmane peme kan Zân tu zulutindende an egan koge. Kan keyet Zânɛn Kawawaŋalen zemâtâtât katnanen mama keyelen zezapat dolakɛnɛn mkawan beme amnan zezapat dolakɛnɛn keyet nâmtikɛnɛn penan mti mâbien.

¹⁷ Kululuɛn ma msat ke Kawawaŋan elen belen penan asekbeye keyanɛgut Kawawaŋan ikɛnɛnɛnɛn zet ke ku asekbeye.”

¹⁸ Zisasiyan zet ewe kapigok tusum zeye, “An nɛnɛn imbiɛnɛn asekpemti imbi nɛn wabe beme egan awembiɛn mama ke kalaɛnti yom tiwe. Ma an nɛnɛn imbi apman asekpeneɛn wabe beme an

keyañ awembiñ kalalañ mti egañ Kawawañgat zikatnan yom tiwe.”

An mânep milawatnañmak ma Lasalus egegalen zet zapat

¹⁹ Âpme Zisasiyañ zet ewe kapigok tusum zeye, “An mânep milawatnañmak ñen mañge. Egañ kâlâp teepmañ dolakñañ penañ tosañañ temañ mamunduñ mamtan ma kan katan egalen tatat mimiñañ dolakñañ penañ matakwatan.

²⁰ Âpme an ñen pewewenañ penañ kwitnañ Lasalus egañ Kawawañgat gogot penañ mamtan. Ma ek sekñañ ilindiñ liñgilañ pesak pepeñañ ke wakoti an mânep milawatnañmak ke egalen kimbat setokwakwalen peme mawemtan.

²¹ Ke matapme, ‘An mânep milawatnañmak egalen meu butnañ temepme makumtinti kot name nsap,’ kekok otnâmti matatan. Ma tam ekñañañ koti egalen liñgitnañ mambesemtemien.

²² Kegok sokbeme Lasalus ek gakime Kawawañgalen ensel ekñañañ kopmti Abalaamak kululuñen gwaen mopewien. Kegok mme an mânep milawatnañmak keyañ kekokak gakime sumen mebewien.

²³ Kegok sokbeme an keyañ teziñ ñandañen metoti sindem temañ tiye. Kegok mti ekme mopme Lasalus ya Abalaamgat ganzenan beñan tabalut idige.

²⁴ Ke tapmalut egañ idikti kwizet kapigok kume moge, ‘Bipm Abalaam, geñ nâgât kemben nâmti Lasalus zempemane tu bugan betnañañ olekti nambalam mnan olekme kipmañ kapiyañ

ombem tolak enenogat tewen kapi tati sindem omba penaŋ tiyap!’

²⁵ Egaŋ kekok zeyeyanŋut Abalaamaŋ dunduye, ‘Nemun, geŋ kapi otnâmbak, geŋ msat palen baenen mamandi dolakŋaŋ penaŋ mam-banan âpme Lasalus ek an peme wewenŋaŋ penaŋ maŋge. Yanŋut egaŋ pienen nenmak oloŋen tapme geŋ teziŋ ŋandaŋen sindem tatinik.

²⁶ Âpme ŋen kapi, ningat tunŋupmnan ma gâgât tunŋupdan ŋandaŋ temaŋ penaŋ tazin keyepmti an ŋenaŋ piengatnaŋ geŋmagen kainde kwak-wagalen nâin beme ŋep ku kwadak. Ma ŋenaŋ geŋmagengatnaŋ ninmagen pien ŋep ku kwakwagalen.’

²⁷ Abalaam kekok zeme an mânep milawatnaŋmak keyaŋ kapigok zeye, ‘Bien, neŋ gâgât gawekuyap, geŋ Lasalus pemane nâlen bipmanŋalen mkaen melak.

²⁸ Mkaen ke notnne 5 ekŋenmagen meti mama mimiŋin bekaŋaŋ mamip keyet golaŋin timti diindome ekŋenaŋ mundum bekaŋaŋ sindemaŋmak neŋ talap kapi ku kobep.’

²⁹ Kekok zeme Abalaamaŋ dunduye, ‘Mosesiyelen zii zet ma golaŋ zenze an notnaŋgalen golaŋ zet kumpepeŋaŋ ke maiŋti nânâyelen. Zet keyaŋ ekŋengat golaŋin titiyelen.’

³⁰ Kekok zeme an mânep milawatnaŋmagaŋ kapigok zeye, ‘Bipm Abalaam, zet keyaŋ ekŋen ku mkawaŋ bem indendeyelen yanŋut an ŋenaŋ gakikiengatnaŋ wati Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ mkawaŋ bewe beme keyaŋ mme keŋin yominaŋgatnaŋ gilik zewep.’

³¹ Egan̄ kegok zeyeyan̄gut Abalaaman̄ dun-
duye, ‘Âpme ekñenan̄ Mosesiyelen zii zet ma
golan̄ zenze an ekñengalen zet wisat mbiek beme
ekñenan̄ an gakikiengatnan̄ wadak egalen zet ku
nâmti mâbiek.’ ”

17

*Yom katikpepeyelen set katnan̄
(Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)*

¹ Âpme Zisasiyan̄ zet kegok zemdelañ zemti
nemban̄ane ekñengat kapigok diindoye, “Am
yomen zet kelakñan̄ mti tetipepeyelen keyañ in-
magen takwasâpm keyan̄gut wakae, am ñenan̄
yomen tetimae mbe keyañ sindem omba penañ
tisâpm!

² An ñenan̄ namba isikñan̄nok ekñen kapim-
agengatnan̄ ñen tetipeme yom mbe beme an
walepewe ek ke nanzan̄ siput temañ penañ bi-
manen andopemti âtâpeme nembu keñan̄ toweti
gakiwe keyañ dolakñan̄ bein ma musuwewet
keyañ nukñan̄ ku bein. Mneti ekñenan̄ kegok
ku mme egan̄ belak tapmetneti Kawawañgalen
zemdelañ zenze kanen dopman̄ nukñan̄ bekanan̄
penañ tiwe.

³ In weyan̄ ekmâtâbep!

Âpme nodi ñen nâmkĩñpepenañmagan̄ yom
kwitnan̄ ñen mbe beme zet weyeyan̄ katnan̄ meti
weyan̄pewanik. Kegok mmane yoman̄ zemkawan̄
bein beme yoman̄ pemane mebe.

⁴ Âpme nodi keyañ geñmagen kasup kwepgat
yom sek zigok min beme egan̄ geñmagen sek mbe

keyet katnañ koti nâmsokukuñañ ke zemkawan bemgeme geñ egalen yomañ katipewanik.”

Nâmkinpepe msokbembeyelen yañañ set katnañ

⁵ Âpme Zisasiyañ zet kekok zemdelañ zeme nembrañane ekñañañ egat kapigok zewien, “Geñ mukulem mindemane ningalen nâmkinpepen katikñañ bak.”

⁶ Ekñañañ kekok zeme Amobotnañañ zeye, “Kapis alik katnañ ek isikñañ penañ keyaŋgut egañ msat keñaŋatnañ windañañ bemti sosok patañ pemti sinañañ mme matimbunup. Ya ingalen nâmkinpepenin sakam keboñ benak beme in tep kaindeyet zewiek, ‘Geñ giti señti gitiyegak, nembu tuŋgupman metabanik.’ Kegok zempeme egañ ingat zelin gawepumti kekok mnak. Ya ingalen nâmkinpepenin sakam keboñ benak beme in Kawawaŋgalen mulupmañ ñep mme penañañ sokbenak.”

Kawawaŋgalen mulup an ekñañañ ammagengatnañ zemesewatgat zikat ku mbep

⁷⁻⁸ Âpme Zisasiyañ zet ewe tusum zeye, “Inmagengatnañ ñengat imbiñañ muluwengatnañ mulupmañ mdelañ zemti tep yâgâp mti mkaen koti yaloŋpemti tu meu bume nimbiek keyet apmañañ mânep sawe?

⁹ Yek, kekok ñep ku mnak. Egañ ikñaŋgat mulup imbiyañ mimiyelen zempepenañ keyet katnañ mip.”

¹⁰ Zisasiyañ kekok zemti ewe tusum zeye, “Inmagen sakam keboñ keyaŋ bein. In Kawawaŋgalen mulup mti am ekñañañ ingat

wisikŋ zenzeyet ku wekuwep eneyet mulup e in mimiyeŋ zemindendeŋaŋ. ‘Nin mulup an etaŋ kwizapatnpiŋ. Nin mulup zemndendeŋaŋ etaŋ katnan mâti mbenn.’”

Zisasiyaŋ an 10 liŋgit satnaŋinmak weyaŋindeye

¹¹ Âpme Zisasiyaŋ Zelusalem mka teman mebe-galen Galili msalen koti Samalia msalen kot patan zenzeyelen koge.

¹² Keyetnaŋ koti mka ŋande isikŋaŋ kopatan zeme an liŋgilin satnaŋmak 10 ekŋenaŋ beŋaŋ tati

¹³ kwizet kapigok kuwien, “Zisas! Amobotnaŋ! Ningat kembeŋ nâmnde!”

¹⁴ Kegok zeme Zisasiyaŋ indikti zeye, “In sâpe sâpe bumbu an ekŋenmagen mepme ekŋenaŋ ingat sekŋin wiliŋgisem.” Kegok zemindeme ekŋenaŋ selen tapmetnepeme sek liŋgilin ŋeluye.

¹⁵ Kegok sokbeme ekŋenmagatnaŋ an ŋenaŋ sekŋaŋ wiliŋgiyeyaŋ sekŋaŋ liŋgit satnaŋ ŋelume gilik ze Ziasmagen koti Kawawaŋgat kwitnaŋ mwati kwizet kumsesewage.

¹⁶ Kegok mmeti Ziasmagen patan zemti egat setnanen msalen baenen pedondo mti egat wisikŋ zeye. (Âpme an ke Zuda am mangeen ku sokbembeŋaŋ ek Samalia msalengatnaŋ.)

¹⁷ An keyaŋ kegok mme Zisasiyaŋ ke ekti kapigok zeye, “Neŋ nâyawen an 10 ekŋenaŋ ŋep beyo ya ekŋenaŋ neŋmagen koti Kawawaŋgat wisikŋ ŋep zenzeyelen yaŋgut 9 ekŋenaŋ belak mepme an kapi Zuda ekŋengalen mangeengatnaŋ yek yaŋgut ek etaŋaŋ Kawawaŋgat wisikŋ neŋmagen kozein.”

18 Kegok zemti zeye, “Ekñenan Kawawaŋgat sesewawatgalen neñmagen ku kolo keyaŋgut an msatnañ pemñengatnañ kapiyañ etañ kolep.”

19 Zisasiyañ kekok zemti an keyet kapigok dunduye, “Geñ nâgât nâmkinpenik keyepm geñ ñep benigat wati met.”

Kawawaŋgalen zemâtâtât katnañ mamayañ kotazin

(Matiyu 24:23-28, 37-41; Luk 19:11-12)

20 Âpme Palisi notnañan Zisasiyet yañkwesiwien, “Kan kwilekiyet Kawawaŋan an peme koti egalen zemâtâtât katnanen mamayet zeye keyañ kobe?”

Ekñenan kekok yañkwesime Zisasiyañ kapigok diindoye, “Kawawaŋgalen an kobe ke amnañ ku eknâmâtâtâgalen set katnañ kekok kobe.

21 Ma am ñenan kapigok ku zewe, ‘Pien tazingat egit!’ ma ‘Daen tazingat meegit!’ Kegok ku zewe. Enenogat Kawawañ an peme kokogalen zeye ke ingat tunjuwinan tazin.”

22 Zisasiyañ kekok zemti nembrañane ekñengat diindoye, “Âpme Angat Nemuñanğalen kanañ kopme in kasup kwep eegalen nâmtikñañ penañ mbep keyaŋgulak in ek ku ekbep.

23 Ma am notnañan ingat kapigok zewep, ‘Egit, ek danen tazin!’ ma ‘Ek pien tazin!’ Kegok zeme in ke meegapiñ.

24 Angat Nemuñan neñ kokotnañgalen kanen sakam ambeyegañ kululuñ nembetgatnañ nembet busatnañ temañ peyak mme am sambeyan maegip sakam keboñ kopma in nikti nâmâtâbep.

25 Yanjut kuknangat am alak talip kapiyan sekanan nâmnemti ku nâmtiknan mnemti nomti sindem ombanawep.

26-27 Âpme set katnan an kwitnan Noa egalen kanen sokbeyeen amnan mamtemienok tu meu nimwianji awembiñ bemâti Kawawangat ku otnâwien. Sakam kekok tapmambienen Noayan wanga teman keñan mowepme tungwam temanñ kwati animbi ekñen ma kwilekiki sambe indamziliye. Angat Nemunan neñ kokotnangalen kanen sepem kekok sokbewe.

28 Ma set katnan kekok an kwitnan Lot egalen kanen sokbeye keboñ. An imbi sambeyan tu meu nimwianbien ma aem kwaem mbien ma timonzewien ma mka walabien. Kekok mti Kawawangat ku otnâmbien.

29 Kan Lot an egañ Sodom mka teman pempti mepme teziñmak nanzañ salpa kululunengatnan mapnok toti animbi indawalepme gakiwien.

30 Sakam kekok Angat Nemunan neñ sosok kwakwagalen kanen sokbewe.

31 Âpme kan keyet am nenan mkanan tambanguman tapmambe ya keyan sokbeme milawatnan mka keñan ku akum tinak. Ma sepem kekok am nenan muluwen tapmanak ya keyan sokbeme egañ milawatnangat nâmti mkaen ku medak. Mneti ek pemepme olatnagat.

32 Sakam Lotgat imbiñanñ bamanen gilik zem ekti gakiye keyet otnâit!

33 Âpme an nenan seknangat yayan mti seknan ku ketalasiwe beme egañ mama kanzizit ke ku tiwe. Ma an nenan seknan nâgât nâmti talasiwe

beme egaŋ mama kanzizit ke ŋep tiwe.

³⁴ Neŋ diindoma nâit, kan Angat Nemunaŋ neŋ kokotnnaŋgalen kanan keyet an zulaŋ tambuyet mka keŋan kweggat meluk tawemambaluwaŋ kwep ŋen aikmepme ŋen peme tabe.

³⁵ Ma imbi zulaŋ saŋgo sâŋsâŋ tapmambaluwaŋ kwep ŋen teti meti ŋen peme tabe.

³⁶ [Ma an zulaŋ muluwen mulup tapmambaluwaŋ kwep ŋen teti meti ŋen peme tabe.]

³⁷ Zisasiyaŋ zet kekok zemdelan zeme nembanaŋe ekŋenaŋ egat yaŋkwesiwien, “Amobotnaŋ, zenigen ke msat deset sokbewe?”

Ekŋenaŋ kekok yaŋkwesime Zisasiyaŋ diindoye, “Ke in nâip kan tep katnaŋ saŋgamaŋ penaŋ elikme age sambeyaŋ maondagip. Sekam kekok kwitnaŋ kwitnaŋ ke ilinmagen sokbeme ekti nâmkawaŋ bewep.”

18

Imbi ŋenmak an zet nânâ ŋenmak egegalen bemzenze zet

¹ Âpme Zisasiyaŋ bemzenze zet kapi nembanaŋeyaŋ kan katan dundume Kawawaŋaŋ nânâyelen mzikat indaye ma ekŋenaŋ nâmnukŋaŋ ku mimiyelen kapigok diindoye,

² “An zet nânâ ŋen mka teman ŋengat matatan. Egaŋ Kawawaŋgalen zetnaŋ ku gawepuye ma amgat nâme ku moge.

³ Âpme mka temaŋ keyegak imbi kwambet ŋen ke matatan. Egaŋ an zet nânâ kemagen kan sambe mekoti zeye, ‘Kasan ŋenaŋ zelen nepgat geŋ namukulem mi!’

⁴ Imbiyaŋ kekok zeme an keyaŋ kan teepmaŋ penaŋ ku mukulem mimiyeleŋ nâye yaŋgut baŋgat iŋŋaŋgat kapigok zeye, ‘Ke penaŋ, neŋ Kawawaŋgalen zetnaŋ ku maŋgawepuyap ma aŋgat nâma ku mamozin.

⁵ Yaŋgut imbi kwambet kapiyaŋ kan katan mekoti nukŋaŋ nanayelen min keyepm mukulem mma kasaŋaŋ mtopewe. Mneti kekok ku mma mekoti tapmnanepeme sekaŋgaŋ ma egat zimoseŋaŋ eegat wisat miyap!’ ”

⁶ Amobotnaŋ Zisasiyaŋ kekok zemti ewe kapigok tusum zeye, “An zet nânâ bekaŋaŋ keyaŋ imbi kwambet ke ŋep mukulem mpeye.

⁷ In nâwien Kawawaŋgat tambu msa mandundum samti keŋinaŋ masuip ke egaŋ kasaŋine zemindomti in maindamukulem min. Ma egaŋ sakwep maindamukulem min.

⁸ Neŋ in diindoma nâit, Kawawaŋaŋ iŋnaŋgat pembeŋaŋgat mti sakwep penaŋ indamukulem mamin. Am nâgât manâmkiŋpeip ma dundum naip ekŋenaŋ keŋin mkipmaŋ bemtapme kan kobawen ke koti indikbap.”

Palisimak mânep takis titi an egetgalen bemzenze zet

⁹ Âpme Zisasiyaŋ kekokak bemzenze zet kapi am ilinaŋgat nâme kweteteŋmaŋ beme am sambe ekŋengat nâme bekaŋaŋ beme maindiktalalip ekŋen keyet diindoye,

¹⁰ “Ke kapigok, an zulaŋ sesewat mka temaŋ keŋaŋ dundusât mowebun. Neŋ ek Palisi ma ŋen ek mânep takis titi an.

11 Ke moweti Palisi an keyañ am notnañ tabien ekñen keyañ eegalen nâmti kawañan sosok dendañ tati kapigok dunduye, ‘Kawawañ, neñ gâgât wisikñ zeyap. Am notnañan kwitnañ kwitnañ guwak matimaip ma zet dâsuki manzeip ma set kileñ mamaip. Neñ am ekñen keboñ yek. Kawawañ neñ gâgât wisikñ zeyap neñ takis mânep titi an kanda nembon yek.

12 Neñ sonda katañ kasup zut gâgâpm meu zemkulumpemti dundundu etañ mamiyap. Neñ meu ma mânep milawat matiyap ekñen keboñgalen manje 10magengatnañ manje kwep ke gâgât mangeyap.’

13 Egañ kekok mme mânep takis titi an egañ Palisi an ekmagen sokñan ku tage. Beñan tati zikatnañan ñep ku ekme mobogalen nâye ma egañ bekanan mimiñangat nâmti sakambuk penan nâmti ñokñan kusum toweti Kawawañgat kapigok dunduye, ‘Kawawañ, neñ yomton ke nâmti dundugayap keyepm kember nâmne!’”

14 Zisasiyan bemzenze zet kekok zemdelañ zemti kapigok tusum zeye, “Neñ diindoma nâit, takis mânep titi an keyañ sesewat mka teman pemtoti mkanan mege. Ma Kawawañgat zikatnan an keyañ kwetetepman kwage. Âpme Palisi an keyañ kwetetepman ku kwage. Am ñenan ikñangat yomañgat nâme pepesut beme Kawawañgat sakambuk palen ku mandunduin ek ke Kawawañan yomañ ku katipewe. Âpme naman am ñenan yomañgat nâme nukñan beme sakambuk palen mandunduin ek ke Kawawañan yomañ makatipein.”

*Zisasmak nemba isisik ekñengalen zezapat
(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Âpme an imbi sambeyan nembajin okakñan Zisasmagen indakopme egañ betnañan sekñin tenngunguyelen nâmti kobien. Kegok mme nembajane ekñenan ke ekti ekñenan Zisasmagen ku kokogalen zemkulumindewien.

¹⁶ Nembajane ekñenan kekok mme Zisasiyan nemba okak maman bipmaneyet kwizet kekok kumti nembajane ekñengat diindoye, “In nemba mam biwine zemkulumindendepiñ. In peme neñmagen kolut. Enenogat am ekñen nemba isikñan tototnañ kebon ekñenan Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnanen mama ke tusuwep.

¹⁷ Neñ penañ sukwep diindowi, in sekñin ku mtoti ma yomin ku bamkumpemti nemunamba isikñan ekñengat sepem ku mambep beme in Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnanen mama ku tusuwep.”

*An mânep milawatnañmak ñengalen zapat
(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Âpme an damuñ ñenan Zisasmagen koti yañkwesiye, “An zikat indanda dolakñan, neñ mulup dolakñan ñen zibon mti mama kanzizitgat zapat bewap?”

¹⁹ Egañ kekok zeme Zisasiyan dunduye, “Geñ nâgât, ‘An zikat indanda dolakñan zenik.’ Zet keyet yañan ñep nâmdelañ zenik? Kawawañ kwewañ dolakñan.

²⁰ Geñ Mosesiyelen zii zet kapigok tazin ke nânik. Ke kapigok kumpepenañ, ‘Geñ awembin

kalalan ku mbanik ma kasa kasa kumti am ku kumane gakiwe ma kambu ku mbanik ma zet dâsuki ku zewanik ma mambipdineyet kandanidan meti zet nânâ katnan mambanik.’ ”

²¹ Zisasiyan kegok zeme an damuñ keyañ zeye, “An zikat indanda, kwitnañ kwitnañ zenik ke nemba isikñanenak baenen yanbempti gawepumkwabanañ ewe mañgawepuyap.”

²² Kegok zeme Zisasiyan zet ke nâmti egat pigok dunduye, “Geñ mulup ñen ewe mimiyeleñ tagain. Geñ gilik zem mkandan meti milawadi sambe tazin ke bemane kwitime mânep timtati am bekopsat indamtingut neñmagen kopmane meselup. Kegok mbanigen maneti dopman dolakñañ kululuñen gwaen tiwanik.”

²³ Kegok zeme an ek mânep milawatnañ temañ penañ tasayeyepm zet ke nâmti mânep milawatnañgat keñañ penañ beye.

²⁴ An keyañ kegok mme Zisasiyan ke ekti zeye, “Am mânep milawalin temañ ekñañ msalen kapi am nâmkñpepeñinmak Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnan maip ekñañmak tususuyelen olalatnañmak mbep!”

²⁵ Zisasiyan zet kegok zemti ewe kapigok tusum zeye, “Bo temañañ buñi aimboñañ isikñanen ñep ku modak. Yek penañ. Sepem kegoak am mânep milawalinmagañ Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnan maip ekñañmak tususuyelen nâmnukñañ penañ mamip.”

²⁶ Kegok zeme am tabien ekñañañ zet ke nâmti egat yankwesiwien, “Kegok beme kwiyañ mama kanzizit ñep tiwe?”

²⁷ Ekñenanñ kekok zeme Zisasiyanñ zeye, “Mânep milawalanñ set bekekme am Kawawañgalen zemâtâtâtgat katnan maip ke ku tusuwep yangut Kawawañanñ am ekñen keyet keñin mim eleñ beleñ beme mama kanzizit ke ñep tiwep.”

²⁸ Kekok zeme Pitayanñ pigok zeye, “Wae, Amobotnanñ, nânik, nin kwitnanñ kwitnanñ sambe pemann tapme geñ gapmâbenn keyepm maneti keyet dopmanñ Kawawañanñ kwileki penanñ ndawe?”

²⁹ Kekok yanñwesime Zisasiyanñ kapigok diindoye, “Neñ penanñ sukwep kapigok zema nâit, am ñenanñ nâgât ma zet zapat dolakñanñgapmti mkanñanñ ma imbi nembanñane ma dapmeninñane ma ipmamnotnane ma mambipmane mee pi katipemâbe beme

³⁰ Kawawañanñ egat dopmanñ omba penanñ msalen pien sawe ma maneti bam kululunñen mama kanzizit ke sawe.”

Zisas ek ewe ikñanñgat gakikiyet zapatnanñ nembanñaneyet diindoye

(Matiyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Âpme Zisas ek nembanñane 12 zem indaman-damti kayakñaset toweti kapigok diindoye, “An ekñen nâip, nin alak Zelusalem mka temanen tapmotnup. Golanñ zenze an ekñenanñ tipman baen Angat Nemunñanñ egat zewienen ke penanñ mkawañbesâpm.

³² Âpme Zuda am ekñengalen amobotnanñ Zelusalem mka temanen mambien ekñenanñ Loma gapman ekñengalen amobotnanñine Zelusalem mambien ekñengat belinan mopma

kasa kukunineyan soknan tati pep zet mnamti zawagan waseknewep.

³³ Kegok mti sindiwan nawitikti nome gakiwap. Yanjut kasup tuk delan peme gakikiengatnan wati mamaen mobap.”

³⁴ Egan kegok zeme nembane eknenan zet keyet yanjan namkandabien. Zisasiyan zet keyet yanjan ku mkawan bemindemti zet keyet eknenmagen enzilim tage keyepm eknenan yanjan ku namatâbien.

Zisasiyan Zeliko mka temanen an zikat bejan weyanpeye

(Matiyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Âpme Zisas ek metneti Zeliko mka teman soknanik mege. Ke mepme set ganzenan an zikatnan bejan nen totati manep milawatgat mawekumtan.

³⁶ Âpme an keyan am manje teman ekjengat sepalak kwisaknin ma zezet bambanin namti, “Wae, zigogat kwisak teman amnan tapmmukup,” am indayankwesime

³⁷ am eknenan egat zewien, “Zisas Nasalet mka temanengatnan kozin.”

³⁸ Kegok zeme egan namti kwizet teman kumti zeye, “Zisas, gen Dewitgalen aliknanan, nâgât kember mi!”

³⁹ Kegok mme an nenan bemti mobien eknenan kwizet peme tatagalen zemkulumpewien. Yanjut egan zelin ku namti ewe tusumti kwizet omba kumti zeye, “Gen Dewitgat aliknan, nâgât kember mi!”

⁴⁰ Kegok kume Zisasiyañ nâmti ewe ku meti selen keyegak tati zeye, “In an ke neñmagen tetim kolit.” Zeme an zikatnañ beñañ Zisasmagen tetim kopme yañkwesimti zeye,

⁴¹ “Wae, neñ geñmagen kwileki penañ mgañgayelen nâmti tazenik?”

Kegok zeme an zikatnañ beñañañ zeye, “Amobotnañ, neñ zikatn ewe eegalen nâyap.”

⁴² Egañ kekok zeme Zisasiyañ kapigok dunduye, “Zikadi belak zem ekbak! Nâmkinpependaŋgapm zikadañ dolakñañ bein.”

⁴³ Zisasiyañ kekok zeme an keyañ zikatnañ keyegak ege. Kegok mme Zisas mâpmeti Kawawañ sesewatsaye. Ma am sambe menok ke ekbienañ ekñañañ kekok Kawawañ sesewatpewien.

19

Zakiasiyelen zet zapat

¹ Âpme Zisas ma nembrañane ma am sambe Zeliko mka teman kot patañ zemti Zeliko mka tunğupmaset moweti mebien.

² Âpme mka keyegak mânep takis titiyelen amobotnañ ñen milombi lombiñañ sambe ke matatan kwitnañ Zakias.

³ Ya Zisasiyañ selen tapmepme egañ, “Zisas an kwi penañ?” nâmti eegalen mege. Egañ kekok mme am sambeyañ bembuluñme ek an danañgapm Zisas ku ekti,

⁴ “Set kapireset kosem,” ke nâmti kukñañgat meti tep kwitnañ sikamo keyet dukñañ Zisas eksât nâmti mowege.

⁵ Âpme Zisasiyan tep keyet yanaj soknan kokogalen koti ekme mopme Zakias ekti zeye, “Zakias, geŋ sakwep kwatot; neŋ alak gâlen mkaen geŋmak metaselup.”

⁶ Egan kekok zeme Zakiasian tep dukŋangatnaŋ sakwep kwatoti zemoloŋen mpemti keŋan oloŋen penaŋ beme Zisas aikti egalen mkaen mebun.

⁷ Zakiasian kekok mme am sambe ke ekbienan zet yupmet yupkot mti zewien, “Zisas ek ayomton egalen amkup mezin!” zewien.

⁸ Egelan ke meti mka keŋan moti totati tagoun. Kekok mme Zakiasian dendaŋ watati Amobotnaŋgat kapigok dunduye, “Amobotnaŋ, geŋ nâmbak! Neŋ milombi lombin butnaŋ kalaŋti am bekopsat indamti am notnaŋmagen tetimae mti mânewin tiwan ke sek zulak zulak dopmaŋ tusum indasap.”

⁹ Egan kekok zeme Zisasiyan dunduye, “Alak mka kapiyet toŋan geŋmak imbindi nembandine in Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋan nâmti yomin bamkumpemti Kawawaŋgalen nemunamba kwalip.

¹⁰ Ma Angat Nemunaŋ neŋ am Zakias ek nembon Kawawaŋgat ku manâmkinpemti yom mamip ekŋen indamukulem msâgât ma yomin katipepeyelen keyet toban.”

Mânep kasetnaŋ golmak keyelen bemzenze zet (Matiyu 25:14-30)

¹¹ Âpme am maŋge temaŋan Zisasiyelen zet nâmdelaŋ zeme egan bemzenze zet ŋen zesât nâye. Kan keyet ekŋen Zelusalem mkaen

sokṅaṅ koti ekṅenaṅ otnâwienen Kawawaṅgalen zemâtâtâtgat katnan mama alak sakwep sosok sokbesâpm ke otnâme Zisasiyaṅ keṅinan indikmâtâti

¹² bemzenze zet ṅen kapigok zeye, “An kwizapatnaṅmak ṅen maṅge yaṅ egaṅ msat beṅaṅen mepme keyelen amobotnaṅaṅ msatnaṅgalen amobotnaṅ kwakwagalen ombempeme gilik zemi msatnaṅ yaṅaṅ kokogalen weyaṅ weyaṅ mge.

¹³ Kan egaṅ mebegalen tati mulup anṅane 10 ekṅengat zeme kotondakme mânep kanziṅaṅ golmak ke kwep kwep indamti kapigok diindoye, ‘An ekṅen nâit, mânep kapiyaṅ mulup notnaṅ same mânep tâgâṅaṅ butnaṅ mandamindame neṅ koti ekbaṅ.’

¹⁴ Kegok zemindemti mepme am mkaṅaṅ ṅande kwep ekṅenaṅ sekaṅaṅ nâmpewien keyepm an zet zenze notnaṅ indeme ekmagen meti kapigok zewien, ‘Nin geṅ amobotnaṅ tatagat ku ndembeme wisat mgenup.’

¹⁵ Ekṅenaṅ kegok zewien yaṅgut amobotnaṅ ke msat keyelen amobotnaṅ amnaṅ ombempeme gilik zem msatnaṅ yaṅaṅ koge. Kotati mulup anene 10 ekṅen keyet zeme kopme mânep indaye keyet yaṅaṅ nânâyelen indamandaye.

¹⁶ Kegok mti mulup an ṅen kukṅaṅgat koti amobotnaṅgat dunduye, ‘Amobotnaṅ, geṅ mânep golmak kwep nawanan ya ke mulupman sama mânep tâgâṅaṅ 10 mandawan.’

¹⁷ Egaṅ kegok zeme amobotnaṅaṅaṅ dunduye, ‘Geṅ mulup nempa dolakṅaṅ penañ keyepm geṅ

mulup dolakᵑaᵑ penaᵑ mbanan! Geᵑ kwitnaᵑ kwitnaᵑ isikᵑaᵑ weyaᵑ dolakᵑaᵑ ekdamuᵑ mbanan keyepm neᵑ mka ᵑande temaᵑ 10 geᵑ gema indikdamuᵑ mbanik.'

¹⁸ Sakam kegoᵑak mulup an ᵑenaᵑ amobotnaᵑmagen koti zeye, 'Amobotnaᵑ, geᵑ mānep golmak kwep nawanan ya ke mulupmaᵑ sama tāgāᵑaᵑ 5 aikban.'

¹⁹ Kegoᵑ zeme amobotnaᵑaᵑaᵑ dunduye, 'Geᵑ mka ᵑande 5 gema indikdamuᵑ mbanik.'

²⁰ Kegoᵑ sokbeme mulup an ᵑenaᵑ koti zeye, 'Amobotnaᵑ, gālen mānepdi golmak kwep ke pine. Neᵑ saᵑgum paᵑaᵑaᵑ kwaikti belak mambema tazin.

²¹ Geᵑ an keᵑdi kaliᵑaᵑ keyepm neᵑ gāgāt kiᵑᵑati mānep golmak belak mambema tazin.' Kegoᵑ zemti egaᵑ ewe tusum zeye, 'Geᵑ mānep amnaᵑ bembenaᵑ ke geᵑ matinik ma suᵑem saᵑgo amnaᵑ tim onzenzaᵑaᵑ ke geᵑ kegoᵑak matinik.'

²² Egaᵑ kegoᵑ zeme amobotnaᵑaᵑaᵑ dunduye, 'Geᵑ mulup an bekaᵑaᵑ penaᵑ. Giᵑaᵑᵑat zedi tazenik keyet neᵑ zemgosowap! Geᵑ nāgāt yaᵑᵑ nānik. Neᵑ an keᵑ kaliᵑaᵑ ma am notnaᵑaᵑ milawat bembenaᵑ matiyap ma suᵑem saᵑgo timonzenzaᵑaᵑ ke matiniyap.

²³ Ya kegoᵑ benak beme kwilekiyet mti nālen mānepm mānep mkaᵑaᵑ ku bewanan? Kegoᵑ mbanan ze neᵑ mānep tāgāᵑaᵑ notnaᵑ mandam nanak.'

²⁴ Amobotnaᵑaᵑ kegoᵑ zemti am notnaᵑ ke tabiengat zeye, 'In mānep kwep golaᵑ mimiᵑaᵑ

ekmagen tasain ke mti an mânep 10 tasain an ke sait.’

²⁵ Egan kegok zeme ekñenan zewien, ‘Amobotnan, ek mânep golmak 10 tasain. Kulekiyepmti mânep kwep kapi eksasenup?’

²⁶ Ekñenan kegok zeme amobotnanan zeye, ‘Neñ diindoma nâit an ñen kwitnan kwitnan notnan tasame mulupman masain beme kwitnan kwitnan notnan ewe tusumti same ekmagen polak polak wemsawe. Âk an ñen kwitnan kwitnan ñen isikñan tasawe beme ewe kwitnan kwitnan isikñan penan bugan tasain ke kogak menzempewep.’

²⁷ Kegok zemti ewe kapigok tusum zeye, ‘Neñ amobotnan msat ñengalen takwapma am nâgât zekuku mti nâgât ku nâmtikñan mbien ekñen ke indatim kot nâgât zikatnnañ indome gakit!’ ”

*Zisasiyan Zelusalem mka teman keñan moge
(Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Zân 12:12-19)*

²⁸ Âpme Zisasiyan bemzenze zet kegok zemdelan zemti egan ñenan mepme nembane ma am sambe ekñenan Zelusalem mowewegalen mâti mowebien.

²⁹ Moweti Betpage ma Betani mka ñande teman mobogalen moti kalan ñen kwitnan Olip Kalan ke motati nembane zut kukñangat ideme mebegalen

³⁰ bunam zet kapigok zemideye, “An zut, Betani mka ñanden sokñan kanda meti keñan moweseluwen donki nembanan tegen opempepenan amnan ku mim mamanan ke ekti kaluti neñmagen pien tetim koselup.

³¹ It kekok mmalut tonanjan kapigok idayankwesisem, 'It kwilekiyet donki teknan takwalelup?' zeme it kapigok dunduselup, 'Amobotnanjanjan kapiyan mulupman sasayelen zemndep,' kekok zeselup."

³² Kekok zemideme egelan meti mkaen patan zemalut kwitnan kwitnan Zisasiyan kabem idaye keyet katnan sokbeye.

³³ Kan keyet ke metati donki nen ekti tegan takwalepmalut donki keyet tonanjan koti idayankwesiye, "It kwilekiyet donki teknan takwalelup, e?"

³⁴ Egan kekok idayankwesime egelan zewun, "An nodi, Amobotnan kapiyan mulupman sasem." Egelan zet dopman kekok zemti

³⁵ donki nembananjan piwan Zisasmagen teti meti tâgâ melakandu teepman gulumti donki palanan yangempemti Zisas mukulem mti donki palanan ambepeme moge.

³⁶ Âpme kan Zisasiyan donki duknan motati megeen am sambe penananjan tâgâ melakandu teepman gulumti donkiyan set megeen yangempeme mege.

³⁷ Kekok sokbeme Zisas ma am eknenanjan Zelusalem mka temanjan soknan koti set isiknanjan Olip Muluwen towezinen ke patanjan zewien. Ke koti am sambe Zisas mâti kobien eknen keyanjan yangbemti Zisasiyan menok temanjan mzikat indaye keyet Kawawanjan wisikjan zemti kwizet palen zemesesewati kapigok kuwien,

³⁸ " 'Kawawanjan Nemunanjan Amobotnanjan ombempeme kozin keyet nin olonjan penanjan mnup;' (Sam 118:26)

Ekñen sambe kululunən talip ekñenəñ sesewat-peit ma nin Kawawañ kululunən gwaen penañ tazin egat kwitnañ mmot pene!”

³⁹ Kegok sokbeme Palisi an notnañ am ekñengat tunjuwinan ke tati Zisas ekti kapigok yañkwesiwien, “An zikat indanda, geñ mañgendine ekñen kapi zemkulumindemane kwizetpiñ buzak talit!”

⁴⁰ Ekñenəñ kegok zeme Zisasiyañ diindoye, “Notnne, neñ zema nâit, ekñenəñ kwizet kukupin mseip beme nanañ ekñenəñ Kawawañgat kwitnañ zemsesewatseip.”

Zisasiyañ Zelusalem mka walebe keyet nâmti si suye

(Luk 13:34-35)

⁴¹ Ke meti Zelusalem mka temañmagen sokñan kwati Zisasiyañ Zelusalem ekti egañ keñañ bekañañ beme sumti

⁴² kapigok zeye, “Zelusalem am, neñ nâyawen in kwileki mti keñ sewakñañ aiikgalen ke in ku nâip alak keñ sewakñañ aiikgalen kan delañ zein.

⁴³ Âpme bamgat kasañineyañ inmagen kot nembet nembet indabembulunți sepaloñ teepmañañ ingalen kimbaleñ tim onzemti keyet dukñañset moti nembet nembet kwatobep.

⁴⁴ Ke kwatoti mka temañ kapi kasañineyañ walebep ma am keñañ matalip ekñenəñ kegogak walebep. Ma mka nanañañ walalatnañ ma kimbat ma sesewat mka temañ nanañañ walalatnañ ekñen keyañ mundumin katipemti lala bubuk totemebep enenogat alak Kawawañañ An

in yomengatnaŋ gilik zemindatitiyet zempeme kozin ke in ku mkipmaŋ beip!”

*Zisasiyaŋ sesewat mka temaŋ keŋan moge
(Matiyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Zân 2:13-22)*

⁴⁵ Âpme Zisasiyaŋ kekok zemdelaŋ zemti Zelusalem mka temaŋ keŋan ke moti sesewat mka temaŋ keŋan moweti ekme amnaŋ keŋan ke aem kwaem tapmme yaŋbemti indamâti zeye,

⁴⁶ “Kawawaŋgalen Zet Itnaŋanen pigok zeme meluwaŋ mimiŋaŋ,
‘Nâlen sesewat mkan ke amnaŋ dundundu mulup ke mbep.’

(Aizaya 56:7)

Yaŋgut in naman mme,

‘An kambu titiyelen enzilili mka kwazin!’ ” *(Zelegaia 7:11)*

⁴⁷ Kekok mdelaŋ zemti msasa kataŋ sesewat mka temaŋ keŋan am zezapat dolakŋaŋ mzikat indaye. Kekok tapmme sâpe sâpe bumbu an ekŋengalen an ŋeŋaŋ bembe ekŋen ma an zii zet zikat indanda ekŋen ma sesewat mka temaŋgalen an damuŋ ekŋenaŋ Zisas kume gakikiyelen setgat timabien.

⁴⁸ Ekŋenaŋ kekok mimiyet nâwien keyaŋgulak am sambe ekŋenaŋ egalen mzikat indandaŋaŋgat nâmtikŋaŋ penaŋ mti ekŋenaŋ egalen zet sambe ke nânâyelen etaŋ nâwien keyepm kekok ku mbien.

20

*Zisas mulupmaŋgalen windeyet yaŋkwesiwien
(Matiyu 21:23-27; Mak 11:27-33)*

1 Âpme kasup ñengat Zisasiyañ sesewat mka temañ keñan tati am Kawawañgalen Zet Zapat Dolakñañ tazikat indamañge. Egañ kekok tapmme sâpe sâpe bumbu an ekñengalen ñeñañ bembe an ma zii zet zikat indanda an ma sesewat mka temañgalen an damuñ ekñeñañ ekmagen koti

2 kapigok yañkwesiwien, “Wae, geñ winde deyetnañ ma kwiyañ nâmgame amnañ sesewat mka keñan bem kwiti kwiti tapmme indamâbanan?”

3 Ekñeñañ kekok yañkwesime Zisasiyañ pigok zeye, “An ekñen, neñ yañkwesisi kwep penañ indayañkwesiwi. Ele, notnne, zeme nâmbi,

4 Zân tu zulutindende an ek am tu zulutindendeyelen kwiyañ nâmpeye? Kawawañañ nâmpeye ma amnañ nâmpewien?”

5 Egañ kekok zeme ekñeñañ ilinak zenâ zenâ mti zewien, “Nin egat zigok zesenuñ? ‘Kawawañmagengatnañ,’ zesenuñ beme egañ zet dopmañ pigok zesem, ‘Yañ kok ke kwilekiyet mti Zângalen tu zululut mulupmañ ke ku nâmkinpewien?’

6 Yañgut nin, ‘Ammagen,’ zesenuñ beme am sambeyañ nanzañañ ndome gakisenuñ. Enenogat ekñeñañ nâiwen Zân ek golañ zenze an dolakñañ kekok nâip.”

7 Kegok zemti ekñeñañ Zisasiyet dunduwien, “Wae, deyetnañ ke nin ku nânuñ.”

8 Kegok zeme Zisasiyañ diindoye, “Ele, neñ kekok winde deyetnañ timti kwitnañ kwitnañ tapmiyañ ke ku zema nâseip.”

Wain mulup an kej katik ekjengalen bemzenze zet

(Matiyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Âpme Zisasiyan zet kapigok tusum zemti bemzenze zet n'en am ekjenmagen zemkawan bemindeye, "An n'enan wain aliknan mulup-manen ondemti an notnan ekjenan ekdamun mti iknanngat notnan sasayelen zemindemti msat pemjen meti kwesin manje.

¹⁰ Ke mepmame kan wain katnanan elikti nep bem weme an mulup tonan mulup an n'en zempeme wain katnan egat wenanok muluwen ke titiyelen mege. Kegok zempeme mege yangut an ekjen mulup damun mamtemien ekjen keyan mulup an ke omba penan kumti kwitnan n'en sasapin mme belak mege.

¹¹ Kegok sokbeme an mulup tonan ewe mulup an n'en zempeme muluwen ke mege yangut mulup damun mamtemien ekjenan kumsage penan mti zet sakambuk igak igak msamti belak kwitnan n'en sasapin zempeme mege.

¹² Kegok sokbeme mulup tonanan mulup namba n'en ewe zempeme keyegak mege. Yangut mulup damun ekjenan kumsage penan mti zempeme kimbat zupman toge.

¹³ An kemagen kegok sokbeme mulup tonan keyan iknanngat zeye, 'Nen zigok penan mbawe? Oo, alakjati nâyap. Nen nananngat nemun penan gogot mamiap ke zempema muluwen ke mebe. Kegok mbawen ekjenan eksemti wain katnan nep same kobe!'

¹⁴ Egan iknanngat kegok zemti iknanngat nemunan ke peme mege. Ke meti muluwen koko-

galen sokņan kopme mulup damuņ mamtemien ekņen mulup toņan ikņanġat nemuņan ke ekti ilinak zenâ zenâ mti zewien, 'Ikņanġat nemuņan kwitnaņ kwitnaņ sambe kapi toņan bewe keyepm nin kuman gakime kwitnaņ kwitnaņ sambe kapi nin toņan bewanup.' Kegok zewien.

¹⁵ Ekņenaņ kegok zenâ zenâ tapmme mulup toņanġat nemuņan keyaņ paselengatnaņ keņan moti ekņenmagen sokņan mepme ekņenaņ ambeti paselen watoti kume gakiye." Zisasiyaņ kegok zemti am indayaņkwesiye, "In zigok nâip, wain mulup toņanaņ an keņ katik ekņen kemaņgen zigok mimindewe?"

¹⁶ Egaņ kegok zemti ewe kapigok tusum zeye, "Mulup toņan keyaņ kasa kuku an ekņenmak koti an keņ katik ekņen indome gakime wain mulup ke an notnaņ belakņaņ indame ekņenaņ ekdamuņ mti wain katnaņ notnaņ ikņanġat sasayet nâmti indaye."

Egaņ kegok zeme am tabien ekņenaņ ke nâmti zewien, "Yaņġut an keņ katik ekņen keyaņ kok ke ņep ku mbiek!"

¹⁷ Ekņenaņ kegok zeme Zisasiyaņ ekņen indikti kapigok diindoye, "Kawawaņgalen Zet Itnaņanen zet papiaen kapigok kumpepeņaņ, 'Mka walalat an ekņenaņ tepum ņen ekme bekaņaņ beme wisat mti peme weņġe. Yaņ tepum kewan tepum miņaņ beye.' (*Sam 118:22*)

Zet kapiyet yaņaņ zigok?"

¹⁸ Zemti ewe tusum zeye,

"Tepum ke amnaņ, "Sambuņaņ," zewien yaņġut tepum ke kaliņaņ. Ya amnaņ tepum keyet

duknañ tokutuin beme tepum tapen tapme am ke gakiwep. Ya tepum keyañ am keyet palen tokutun beme am keyañ kegogak gakiwe.’ *(Aizaya 8:14-15)*

Keyepm neñ tepum kenok beyap.”

¹⁹ Egañ kekok zeme zii zet zikat indanda ma sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñañ bembe ekñañañ Zisas keyegak atamti mka katikñañ pepeyelen nâwien enenogat bemzenze zet keyañ ekñen indaampuye. Ekñañañ kekok mimiyeleñ nâwien keyañgut am mañge temañ ekñañañ nanzañañ ndoseip ke nâmti kingabien.

*Takis mânep bembeyet Zisas yañañ m ekbien
(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)*

²⁰ Kekok nâmti ekñañañ Zisas weyañ maeknâmtiemien. Ekñañañ kekok tapmti an dâsukiton notnañ mânewañ indakwitimti zemindeme an pembenañnok Zisasmagen zikat kambu eegalen ma egañ zet zemyuñgume zii zet zikat indanda ma sâpe sâpe bumbu an ñeñañ bembe ekñenmagen gilik zem koti zemkume ekñañañ Loma gapmangalen amobotnañmagen zemkumti winde tasain ma zemdelañ zenze ekmak tazingapm zemindeme mebien. Yañgut an zikat kambu eek ekñen ke an bekañañ.

²¹ An zikat kambu eek ekñen keyañ meti Zisasiyet yañkwesiwien, “An zikat indanda, nin nânuwen gâlen zedi ma mzikat indandandi es- emteñ penañ mamkawañ benik. Nin nânuwen am kwilinmak ma am kwilinpin ekñenmagen Kawawañgalen Zet Zapat Dolakñañ sakam kwep mamkawañ bemindenik. Yañgut geñ zet penañ

Kawawanmagengatnañ amnañ mama mimi zigok tatagalen ke mammkawan bem indenik.

²² Ekñenañ kekok zemti ewe tusum zewien, ‘Ele zemane nâne. Ningalen zii zelañ zeinen nin mânep takis Loma gapman sasayelen ma yek?’ ”

²³ Ekñenañ kekok zeme Zisasiyañ ekñengalen tetimaenjin ke ekmâtâti kapigok diindoye,

²⁴ “Ele, notnne, in mânep kanziñañ ñen taindain beme name ekbi. Mânep palen an zimosetnañ ma kwitnañ kwiyyelen kumpepeñañ?”

Kegok indayañkwesime ekñenañ zewien, “Loma gapmangalen amobotnañ kwitnañ Sisa egat weñañmak kwitnañañ tazin.”

²⁵ Ekñenañ kekok zeme Zisasiyañ zeye, “Ele, kwitnañ kwitnañ amobotnañ Sisayet weñañ tatatnañ beme ek sawep ma am in Kawawan ikañgalañ bet muluwañ keyepmti in ikañgat zapat mait.”

²⁶ Kegok diindoye keyepm kan egañ ammak tapme ekñenañ ekmagen tetimae mti zemkukuyelen ñen ku mbien enenogat egañ ekñengalen yañkwesisi dopmañ zeye keyet nâmtemtem mti zetpin buzak tabien.

Sadusi ekñenañ am gakikiengatnañ gilik zem wawat keyet Zisasi yañkwesiwien

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Âpme Sadusi an notnañ Zisasmagen kobien. An ekñen keyañ maotnâmtemienan am gakikiñañañ ku belek zemwabep. Kogogapmti ekñenañ koti Zisasiyañ yañkwesiwien,

²⁸ “An zikat indanda, Mosesiyañ meluwañ papien kapigok kuye,

‘An ñenanñ imbiñanñ wadak ya maneti an keyanñ nembañapiñ gakinak beme notnanñ isikñanñ imbi kwambet ke wati notnanñ temañgalen kwitnanñ mwawagalen nembambedak.’ ” *(Zii Zet 25:5)*

²⁹ Kegok zemti ewe tusum zewien, “Kan ñen an ñengat nemulatnene 7 mamkwabien. Ya yuñinanñ imbi wati nemunambañapiñ belak gakiye.

³⁰ Yuñinanñ gakime muñanñanñ imbi kwambet ke wage.

³¹ Ya muñinmagen sakam kegogak sokbeme an gwalañ imbi kwambet ke wage. Sakam kegogak ekñen sambemagen ilindiñ sokbeme nemunambañapiñ gakiwien.

³² Ekñenmagen kegok sokbeme bam penañ imbi keyañ gakiye.

³³ Kegok sokbeme an 7 ekñenanñ imbi ke mkipmanñ bewien keyepm kan am gakikiñanñ belek zem mamayen wabep kan keyet imbi ke an kwiyet imbiñanñ penañ bewe?”

³⁴ Ekñenanñ kegok zeme Zisasiyanñ diindoye, “An ma imbi alak takwalip kapiyanñ awembiñ mambeip

³⁵ yangut an ma imbi ekñenanñ kululungat zapat matalip ekñenanñ ñep gakikiengatnanñ belek zem wati kululuñen mobep. An imbi ekñen keyanñ kululuñen gwaen awembiñ ku mambeip.

³⁶ Ma ekñenanñ enselnok mamti ewe ku gakiwep. Ekñen Kawawañgalen nembamatalip enenogat ekñenanñ gakikiengatnanñ belek zem wabien.

³⁷ Âpme ingalen yañkwesisi penañ am gakikiñanñgatnanñ wawat keyet yañanñ nâsât

nâmti mkoloen yaŋaŋ kapigok. Mosesiyaŋ am gakikiŋaŋaŋ mambelek zemwati mama kanzizit matip keyelen yaŋaŋ msokbembeyelen Kawawaŋaŋ didik kunduman tep tazime keyet Moses sokbemsame Mosesiyaŋ Kawawaŋat kapigok zeyeyet meluwaŋ mge ke mainŋti ku manâmâtâlîp? Mosesiyaŋ Kawawaŋat kapigok zeye,

‘Geŋ alak kapiyet Abalaamgalen Kawawaŋ ma Aisakgalen Kawawaŋ ma Zekopgalen Kawawaŋ tadnik.’ *(Kisim Bek 3:6)*

³⁸ Wae, ek am gakikiŋaŋgalen Kawawaŋ yek. Ek am iŋaŋ mama kanzizitgat zapat ombemind-eye ekŋengalen Kawawaŋ maŋgeyaŋ tapmain. Am gakiwien ekŋen ewe alik mamaip enenogat Kawawaŋaŋ nâmindeinen ekŋen alik iŋaŋ nembon tapmaip.”

³⁹ Egaŋ kegek zeme zii zet zikat indanda an ekŋenaŋ zewien, “An zikat indanda, geŋ yaŋkwesisiyet dopmaŋ dolakŋaŋ penaŋ zenik!”

⁴⁰ Kegen ke sokbeme Zisasiyet yaŋkwesisi ŋen yaŋkwesisiyet kiŋgagatnaŋmak mbien.

Kilais ek Dewitgat alikŋaŋ ma eget Amobotnaŋ (Matiyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Âpme Zisasiyaŋ am ekŋengat diindoye, “Am inmagengatnaŋ ŋoktik dâsuki ŋen tageen kapigok, Kilais ek Dewitgat inŋokŋaŋaŋ etaŋ manzeip.

⁴² Dewilaŋ Kilaisiyet zet kapi kulekiyet mti papia kwitnaŋ Sam keyet keŋan kapigok kuye, ‘Amobotnaŋ Kawawaŋaŋ nâlen Amobotnaŋat pigok zeye: geŋ betn penaset kwatotati tapmopmane

⁴³ kasandine mtoidewap.’ *(Sam 110:1)*

⁴⁴ Dewilaŋ Kilaisiyet ‘Amobotnaŋŋ’ zeye ke zigoset mti in ‘Dewitgat alikŋaŋ etaŋ tadak?’ Ke penaŋ Kilais neŋ sokbewan yaŋgut neŋ Kawawaŋgat Nemunaŋ penaŋ kogogapm Dewilaŋ zet zapat itnaŋaŋen kuyeen ke nâgât ‘Amobotnaŋŋ,’ zeye eneyet neŋ Kawawaŋaŋ zemnemetot amgat yomgat dopmaŋ gakikiyet toban.”

*Zisasiyaŋ an zii zet zikat indanda ekŋengat
mama mimi kumâbâgat zeye
(Matiyu 23:1-36; Mak 12:38-40)*

⁴⁵ Âpme am sambeyaŋ wak bemti Zisasiyelen zet tatnâme egaŋ nembraŋaneyet kapigok diindoye,

⁴⁶ “In zii zet zikat indanda an ekŋengalen ŋoktik mgasik ke ku mâti mbep. Ekŋenaŋ melakandu teepmaŋ gwaen biminaŋgatnan baen selinan tot lapit mepme mamti ilinaŋgat nâme mobotnaŋ beme selen ma tambaŋgumen mame amnaŋ sekŋin moindendeyet etaŋ manâip. Ekŋenaŋ sesewat mkaen amobotnaŋgalen mundumen ŋeŋaŋ gwaenen etaŋ mametalip. Ma ondedak temanen ekŋenaŋ meu ma soŋgom temaŋ indame niniyelen etaŋ manâip.

⁴⁷ Ma ekŋenaŋ imbi kwambetgalen mânep milawat ma mkaŋin mee pi menzem timti indamâpme kilen mepme dundundu teepmaŋaŋ myuŋguŋguŋin beke mamimatanepepe amnaŋ ŋep ku eegalen mambein keyepm kan delaŋ zenze kanen Kawawaŋaŋ zem indomti tosaŋin bekaŋaŋ penaŋ mmoti indawe!”

21

*Imbi kwambet nenan tewalan mânep beye
(Mak 12:41-44)*

¹ Âpme Zisasiyan sesewat mka teman kejan mânep pelep mambeip keyet sokjanik tati ekme am mânep milawalinmak notnan ekjenan tewalan mânewin teman pelewen tapeme topwemanje.

² Ma egan kegogak ekme imbi kwambet bekopsat nenan koti mânep naman isisikjan zut piwan peme pelewen towege.

³ Kegok mme Zisasiyan ekti nembananeyet zeme kopme pigok diindoye, “An ekjen, nen penan sukwep zema nait. Imbi kwambet bekopsat kapiyan mânep pelewen bep keyan an imbi sambe notnanan tewalan beyo bee seabemindein.

⁴ Am mânep milawatmak notnan ekjenan mânewin omba penan tatindainangut butnan bugan timti kot pelewen time towelep. Yangut imbi kwambet bekopsat keyan mânepman bugan elak kopeme pelewen towepme delan zein. Mkananen daenen butnan nen ewe ku tasain, yek penan.”

*Zisasiyan Zelusalem sesewat mka beke kumasekbep keyet zapanan diindoye
(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Âpme Zisasmak nembanane ekjenan sesewat mka temanangatnan toti mepmambe nembanane notnanan sesewat mka teman galen nanzan teman kwetetepman ma am Kawawangat taolet mânep teman bewien keyelen miak miakjan dolakjan penan ke ektemtem mti zewien.

⁶ Ekņenanġ keġok zeme Zisasiyaġ diindoye, “In kwitnaġ kwitnaġ ekti zeip ke kan ŋengat kasa kuku ekņenanġ kumasekme nanzaġ keyaġ mundumin katipemti lala bubuk totemebep.”

Sisipenpenġ sokbewe keyet Zisasiyaġ zemkawaġ beye

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Egaġ keġok zeme ekņenanġ kapigok zewien, “An zikat indanda, zenagen ke pe zukņan sokbewe? Ma kwilekiyaġ mkawaġ beme kan keyaġ kwasâpm ke nâwanup?”

⁸ Ekņenanġ keġok zeme Zisasiyaġ zeye, “An sambeyaġ nâlen kwilen koti, ‘Neġ Kilais!’ zewep ma, ‘Kan delaġ zenze ilak kozin.’ Keġok zeme in zelin gawepumti indamâbâpiġ. In weyaġ ekmâtâbep mneti indayunġuwepġat.

⁹ Ma in msat temaġ ŋengalen kasa kuku an ekņenanġ msat temaġ ŋengalen kasa kukumak aume nâmti in keyet kiġgagaġiġ. Enenogat kwitnaġ kwitnaġ keboġ keyaġ kukņanġat sokbewe wa ke kan delaġ zenze yek.”

¹⁰ Keġok zemti egaġ ewe tusum zeye, “Msat temaġ ŋenmak msat temaġ ŋenmak meaum kweaum mbalup.

¹¹ Ma mâkinaġ temaġ penaġ kwabe ma meuyet kamberġ sokbewe ma nukņanġ ekņen keboġ ke msat kataġ sokbewe. Ma kwitnaġ kwitnaġ kiġgagatnaġmak sokbeme amnaġ ke ekti kiġgabep. Ma kululuġen piġiġ mamanamaġ sokbeme amnaġ ekti kiġgabep.

¹² Kan kwitnaġ kwitnaġ keyaġ sokbembepiġ mme inmagen sisipenpenġ temaġ nâġât mti

mimindawep ma in notnaŋ an damuŋ ekŋengat zikalinan sesewat mkaen indatim mepme ekŋenaŋ zem indomti mka katikŋaŋ indewep. Ma in notnaŋ msalinaŋgalen amobotnaŋ temaŋ ma amobotnaŋ egat kandaŋan matalip ekŋengat zikalinan zemindowep. Nennmak matusuip keyepm nukŋaŋ kekok inmagen sokbewe.

¹³ In kekok mbewen set katnaŋ dolakŋaŋ Kawawaŋgalen zezapatnaŋ zemkawaŋ bembeyelen sokbewe.

¹⁴ In zelen ewe mebepiŋ tati, ‘Zet zigok zewanup,’ keyet yayaŋ mti nâmnukŋaŋ mimipiŋ

¹⁵ enenogat nen zet zenzeyelen nânâ dolakŋaŋ indama zet zenzeyeen kanen kasaŋine ekŋenaŋ in ku mtotindowep.

¹⁶ Ma notnaŋ in mambiwin ma noline ma sip butnaŋ ekŋenaŋ msalinaŋgalen amobotnaŋ ekŋengat belinan beme mka katikŋaŋ indewep. Ma in notnaŋ indome gakiwep.

¹⁷ Ma in neŋ napmât maip keyepm am sambeyaŋ ingat sekaŋgaŋ nâmindewep.

¹⁸ Yangut neŋ indikdamuŋ mbap keyepm an ŋenaŋ ku indowe ma kegogak ŋokzuwin ŋen ku towembe.

¹⁹ In kekok mimindame in nâmkiŋpepeen kaliŋaŋ tabewen in mama kanzizit ke ŋep tiwep.”

Zelusalem mka temaŋ walebe keyet Zisasiyaŋ zemkawaŋ beye

(Matiyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Âpme Zisasiyaŋ kapigok tusum zeye, “In ekme kan kasa kuku an ekŋenaŋ Zelusalem mka

teman̄ kot bembuluŋme in nâwep, ‘Oweŋ, walelelak sokŋan sokbesâpm,’ ke otnâwep.

²¹ Kegok sokbeween am Zudia msalen talip ekŋenaŋ kunzuŋti kalaŋ dukŋan mowebep. Ma am ŋenaŋ mka teman̄ keŋan tapmambe egaŋ ke pemti pem ŋen mebe. Ma am ŋenaŋ mka teman̄ ganzenan talip ekŋenaŋ mka teman̄ keŋan ku mobep.

²² Kan keyet Kawawaŋaŋ Zuda am yominaŋgat dopmaŋ bekaŋaŋ penaŋ indawe. Ke Kawawaŋgalen Zet Itnaŋanen meluwaŋ kumpepeŋaŋ keyet katnaŋ sokbewe.

²³ Keyaŋ sokbeween imbi keŋmak ma imbi nempa okakŋaŋmak kan keyet ekŋenaŋ kunzunzuŋgat nâmnukŋaŋ penaŋ mme ekŋenmagen kwitnaŋ kwitnaŋ bekaŋaŋ penaŋ sokbewe. Enenogat nukŋaŋ teman̄ penaŋ msalen kapi sokbewe ma Kawawaŋaŋ Zuda am ekŋen kemagen ŋenzinziŋ penaŋ nâmba.

²⁴ Ma am notnaŋ kasaŋineyaŋ wanamaŋ indaŋme gakiwep ma notnaŋ msat beŋan beŋan indatim mepme keŋ titi mulup kaliŋaŋ mbep. Ma am Zuda maŋge ku sokbembeŋaŋ ekŋenaŋ Zelusalem mka teman̄ keŋan timkwati kwitnaŋ kwitnaŋ kumasekti kekok mme ekŋengalen kan delaŋ zeme peme tabe.”

*Angat Nemunaŋaŋ kokotnaŋgalen kan
(Matiyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Âpme Zisasiyaŋ zet ewe kapigok tusum zeye, “Kan keyet pilin̄ mamanan̄aŋ sepem igak igak

kasup ma eyonŋa ma wenzim ekŋenmagen sokbewe. Ma am msat sambe katanŋ ekŋenanŋ kwitnanŋ ke sokbeme kandadat mulup mbep ma nembu temanŋ kwisakŋanŋ ma nembu mananŋ temanŋ takutume kwisakŋanŋ nomti kiŋgagat omba penanŋ mbep.

²⁶ Ma wenzim ma kwitnanŋ kwitnanŋ sambe ekŋen keyanŋ mundumin matokwaliwen puluk pilik pempti mundum belakŋan tokwabep keyepm am sambeyanŋ kwitnanŋ kwitnanŋ sokbesâpm keyet nâmti kiŋgagat omba penanŋ aikbep.

²⁷ Kegok sokbeme Angat Nemunanŋ neŋ zanza palen winde temanmak ma sanŋa sonŋa busatnanŋ temanŋ keŋan kopma nimbep.

²⁸ Âpme kan keyanŋ yanbempti sokbeween in denanŋ tati zikalin kululunŋ ekme mobe enenogat Kawawanŋanŋ in indatitiyelen kan ilak bududuk bein. Kegok otnâwep.”

*Tep balam balamegeset nânâ aiikgalen
(Matiyu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Âpme Zisasiyan bemzenze zet ŋen kapigok zeye, “In balam balam tep ekŋengat otnâit.

³⁰ Kan tep balam balam katnanŋ yanbempti kwapme manzeip, ‘O, ilak mtete yanbesâpm’.

³¹ Sakam tep katnanŋ kwabe kegogak kwitnanŋ kwitnanŋ mamanananŋ ekŋen keyanŋ sokbeme nâwep, ‘Ilak Kilaisiyelen zemâtâtât katnan mama kananŋ sokŋan bein,’ otnâwep.

³² Neŋ penanŋ sukwep diindoma nâit am alak talip kapi ilindiŋ ku gakimâpme kwilekiki sambe kapi sokbesâpm.

33 Âpme msat ma kululuŋ asekmalut delan zesâpm yaŋgut nâlen zetn delan zenzenepiŋ mat-apmambe.”

Kan delan zenze sakwep kosâpm keyepm weyaŋ ekmâtâbep

(Matiyu 24:34-51; Mak 13:30-37)

34 Âpme Zisasiyaŋ zet ewe tusum zeye, “Weyaŋ ekmâtâbep! Mneti in amandanda ma tu kalijaŋ ma segalen kwitnaŋ kwitnaŋgat ŋoktikŋin temaŋ ekŋen keyet nâmkatik bemti tapmne peme kan delan zenze sakwep kobeyet weyaŋ eksemi mambep.

35 Ke sakamaŋ lelembeyaŋ kwap sakwep makuin keboŋ msat sambe am ekŋenmagen sokbewe.

36 In weyaŋ ekmâtâti Kawawaŋgat dundupen tapme winde indame kwitnaŋ kwitnaŋ nukŋaŋ keyaŋ inmagen gwaŋkumepme in windeben tabep. In kekok mbewen Angat Nemuŋaŋ nâgât zikatnan ŋep tabep.”

37 Âpme kasupgat Zisasiyaŋ Zelusalem mka temanen tati egaŋ Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ sesewat mka temaŋ keŋan am mamzikat indamtan. Egaŋ kekok tapmme tambume egaŋ Olip Kalaŋan meti mawemtan.

38 Kekok mamme msat msame am sambeyaŋ sesewat mka temaŋ tambuŋan penaŋ Zisasiyaŋ Kawawaŋgalen Zet Zapat Dolakŋaŋ Penaŋ mkawaŋ beme nânâyelen makotemien.

22

Zudasian amobotnan eknenmagen Zisas zemkukuyet zetik mge

(Matiyu 26:1-16; Mak 14:1-11; Zân 11:45-53)

¹ Âpme Nupmaman Yispiñ Niniyelen Kendo kwitnan ñen Anġalan Kendo soknan sokbeye.

² Ke sokbeme sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñan ma zii zet zikat indanda an eknenan Zisas kume gakikiyet nâwien. Yanġut amnan ndoseip nâmti kiñgati Zisas kukuyelen setgat timabien.

³ Kegok tapmme Zuda kwitnan ñen Iskaliot Sadanan egat keñan towege. Ek Zisasiyet nem-bañane 12 eknenmagengatnan.

⁴ Kegok sokbeme egañ sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñan ma sesewat mka temañgalen tipdaktum ekñengalen amobotnan eknenmak met Zisas set katnan zigoset atamti ekñengat belinan bembeyelen zemâtâtindaye.

⁵ Kegok zeme amobotnan eknen keyan egalen zetnanġat oloñen penan mti ek mânewan kwiti-tiyelen zetik mbien.

⁶ Kegok mme Zudas egañ ekñengalen zetik keyet ñep zeye. Ñep zemti egañ Zisas set ñen aikti ekñengat belinan bembeyet kan amnan ku mambembuluntemien keyet nâye.

Zisasiyan tu meu Anġalalan Kendoyet weyañġat zemindeme weyañbien

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Zân 13:21-30)

⁷ Âpme Nupmaman Yispiñ Niniyelen Kendo keyañ sokbeme kan keyet sipsip nembañan kumbumti nupmaman yispiñ kemak niniyelen kwitnanan Angalan Kendo keyañ sokbeye.

⁸ Ke sokbeme Zisasiyan Pita ma Zân egelan met weyayan mulup mimiyelele zemâtâtidaye ke kapigok, “It meti Angalan Kendo meu nintasenupgat weyan mulup mselup.”

⁹ Egan kekok zeme nembañane egelan yan kwesiwun, “Wae, Amobotnan, nit tu meu pe mka deset weyan selup?”

¹⁰ Egelan kekok yan kwesimalut Zisasiyan didoye, “It nait, it mka teman kanan moweseluwen an nen menzim teman tumak keyañ idaiksem. Idaikme it ek matu mka egan mepme keyegak mat moweselup.

¹¹ Ke moti mka tonangat kapigok dunduselup, ‘An zikat indandayan gagat yan kwesip: Mka kanan nembanne Angalan Kendoyelen tu meu nsenup ke deset tazin?’ Kekok zeselup.

¹² It kekok zemalut egan mka tedukan mot zikat idasem. Keyet kanan mundum totatat ma menzim pelep ma meu bumbu munduman ma kwitnan kwitnan notnan keyet kanan tapme it tu meu weyayan mulup mselup. It nalup?”

¹³ Zemideme egelan meti kwitnan kwitnan Zisasiyan zemideye keyet katan sokbeme egelan Angalan Kendoyelen tu meu weyan bun.

*Zisasiyan nembañane tambunalem indaye
(Matiyu 26:20-30; Mak 14:17-26; 1 Kolin 11:23-25)*

14 Âpme tambunalem niniyelen kan sokbeme Zisas ma nembraane eknenan mundum totatalen totabien.

15 Ke totati egan ekngat diindoye, “Neñ Angalalan Kendo kapiyelen tu meu inmak niniyelen ewenan baenen nâmtiknan penan mban ya alak tatnup bamgat an notnanan sindem omba penan naseip!

16 Neñ diindoma nâit, neñ Angalalan Kendoyelen meu ewe sek nen ku nimbap yan maneti am yomengatnan timkwat indema nâmkipepe aikme mulup keyan delan zeme kan keyet kululunen gwaen tu meu ke nsakwep nimbanup.”

17 Egan ke zemti okop wain tumak mti Kawawangat wisikn zemti ekngat zeye, “In kapi mti ilinak nit.”

18 Kegok zemti zeye, “Neñ penan sukwep zema nâit, neñ wain tu ke ninipin maneti bamgat Kawawangalen zemâtâtâtgat katnan mama kululunen gwaen tati wain alaknan ke nsakwep nbanup.”

19 Sakam kegogak egan nupmaman nen mti Kawawangat wisikn zemutumti nembraane indamti zeye, “In mti nit. Kapi nanangat sek sesumbannok ke ingat indayap. Ke ingat indama nimti nâgât otnânâyelen nâmti indayap.”

20 Kan eknenan tu meu nim delan zeme sakam kegogak okop iknan ke mti zeye, “Okop wain tumak kapi tususu alaknan inmak Kawawangmak. Sipmnan tusum indeyap. Sipm tewen nâme sipmnan tobe ke in yominaangatnan indatim kwakwagat nâmti kegok mbap.

21 Yanğut, nembanne, in egit! An ñenaj zemnowe ke ninmak meu nini munduman kapi to-tazin!

22 Angat Nemunaj neñ Kawawanaj zemâtâtâtñaj set katñaj ke mâti gakiwap. Yanğut an neñ zem noseñ an kemagen bekanaj penaj sokbewe!”

23 Zisasiyaj kekok zeme nembanane ekñenaj ilinak zenâ zenâ mti zewien, “An ekñen, an pe kwiyanj kogok mbe?” Kekok zewien.

An kwiyanj amobotñaj bein?

(Matiyu 20:25-28; Mak 10:42-45)

24 Âpme Zisasiyet nembanane ekñenaj ilinak an kwiyanj mobotñaj bein zemti zet mmot mtot mti mdândâwien.

25 Kekok tapmme Zisasiyaj nâmti diindoye, “Msalengalen amobotñaj ekñen amñin indikdamuj mimiyelen winde taindain. Ma an damuj ekñen amñaj, ‘Añgalen noline,’ kwilin makuip.

26 Yanğut inmagen keboñ keyañ ku sokbewe. Yek penaj. Âpme naman ingat tunğuwinan amobotñaj an kwiyanj tabeen ikñangaj sekñan mtoti am kwilinpiñ ekñengaj kandanjan mambe.

27 An kwi ek amobotñaj? An mundum to-tatalen totati meu tatñin ke ma meu menzimen taseñzin an ke? Ke penaj, an mundum to-tatalen totati meu tatñ an ke amobotñaj. Yanğut neñ kekokgak ingalen amobotñajin neñ nanangaj sekñ mtoti tapmamti taindamukulem miyap.

28 Âpme kan nukñaj sepem igak igak neñmagen sokbeyeen in neñ ku katinewien.

29 Bipm kululunən egaŋ am indikdamuŋ mimiyeleŋ zetik mneyeyepm ma neŋ kegogak in indazetik mimindeyaŋ

30 in neŋmak kululunən gwaen mundum totatalen totati tu meu nsakwep nimbanup ma in mundum elimayakŋaŋmak keyet dukŋaŋ totati Israeŋ am maŋge 12 indikdamuŋ mbep.”

Pitayaŋ Zisas bankumpewe keyelen Zisasiyaŋ zemkawaŋ beye

(Matiyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Zân 13:36-38)

31 Âpme Zisasiyaŋ ewe tusum zeye, “Saimon, Saimon, geŋ nâmbak, Sadaŋaŋ ingalen nâmkipepeŋin mimindikme mkatikŋaŋ bep ma tuwat tuwat talip keyelen Kawawaŋaŋ nâmpap.

32 Yaŋgut Saimon, neŋ Kawawaŋaŋ gapmukulem mme nâmkipependaŋ kalinŋaŋ tatagalen dunduya. Ya geŋ yomdi ke nâmkawaŋ bewanigen keŋdi gilik zeme nâlen zetn tapmâtigulak nodine neŋ manamâtmaip ekŋengalen nâmkipepe bandim mimindewanik.”

33 Egaŋ kegok zeme Pitayaŋ kapigok dunduye, “Amobotnaŋ, neŋ geŋmak mka kalinŋaŋ meti geŋmak gakikiyeleŋ weyeyaŋ mulup miyaŋ!”

34 Egaŋ kegok zeme Zisasiyaŋ dunduye, “Pita, neŋ gâgât zema nâmbak, alak tambuyet sakokolok apmaŋ kwitnaŋ kukupiŋ mme geŋ nâgât sek tuk zemkandaseniŋ.”

Kan nukŋaŋ pupuyeleŋ sokbesâpm

³⁵ Âpme Zisas nembañaneyet kapigok diindoye, “Neñ indema msat notnañ Kawawañgalen zezapat dolakñañ mkawañ bembeyelen mebieneñ kan keyet in mânep eleñañ ma ele milawat wawat ma set wewet ke ku ti mebien kan keyet in kwitnañ kwitnañ notnañgat olalat mbien ma yek?”

Egañ kekok indayañkwesime ekñañañ zewien, “Yek penañ, ku olabenn.”

³⁶ Ekñañañ kekok zeme Zisasiyañ zeye, “Yañgut alak an mânep eleñañmak ma ele milawat wawat ke tiseip. Ma an ñen wanam teepmañañ yek egañ kâlâp tâgâyelen munduñ main ke beme kwitime wanamañ teepmañ kwitiwe.

³⁷ Ma neñ diindoma nâit: Kawawañgalen zezapat itnañañ kapigok zenzeñañ, ‘Ek zelen zem kuwep sakam aindondo am ma an kambutiti ekñen maindeipnok!’ Âpme kwitnañ kwitnañ sambe golan zenze an ekñañañ nâgât kukuñañ ke sosok sokbemkawañ tabein.”

³⁸ Egañ kekok zeme ekñañañ zewien, “Amobotnañ, ndikbak, nin wanam zut tatndain.”

Zeme egañ zeye, “Neñ wanam kwititiyet zeya ewan wanam penañ kwititiyet ku zeya. Nukñañ bam sokbesâpm keyet amnañ zigok weyeen mulup mimiyet nâmti zeya. Keyet wanamgat zapat ñen ewe zenzepiñ. Ele, metne.”

*Zisasiyañ Olip Kalañañ dundundu mulup mge
(Matiyu 26:36-46; Mak 14:32-42; Zân 18:1)*

³⁹ Âpme Zisasiyañ mka temañ ke pemti Olip Kalañañ mametan kekok mepme nembañane ekñañañ mâti mebien.

⁴⁰ Ke meti ekñenañ ke patañ zemti egañ ekñengat zeye, “In kapi tati tadundumaseip mneti Sadañañ ingat yañin mimindikme towe-seipgat.”

⁴¹ Kegok zemindemti ekñen katim indemti anañ nanzañ mapemezín keyet katañ metati pedondomti kapigok dunduye,

⁴² “Bien, gitañgat nânâyet nâlen nukñañ kapi mâtâpesenik. Yañgut geñ nâlen nânân mâbâpiñ; geñ gitañgat nânândi mâsenik.”

⁴³ Kegok tadundume Kawawañgalen enselañ kululuñengatnañ ek winde sasayelen koge.

⁴⁴ Kegok sokbeme Zisasiyañ gakikiyelen kan bududuk sokbeye keyepm nâmnukñañ mti ewe tusum omba windenañben penañ dunduye ma pusinañañ señañengatnañ sakam sipnok petak petak msalen toge.

⁴⁵ Nemañaneyañ kwitnañ kwitnañ sokbesâpm keyet nâmnukñañ penañ mti ma tambu tetak takwabiengapm melugañ indome wem kopa bewien. Egañ dundu delañ zemti dendañ wati nemañanemagen meti indikme tawemambien.

⁴⁶ Indabutemti ekñengat zeye, “In meluk wewepiñ. Kaik watati dundundu mulup mit. Mneti amnañ koti ingat nâmkîñpepeninañgat yañañ mimindikseipgat.”

Zudasiañ Zisas kasayet belinan beye

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Zân 18:3-11)

⁴⁷ Zisasiyañ zet ewe tusumti tazeme an mañge temañañ kobien. Âpme ekñenmagangatnañ an Zudas ek Zisasiyet nemañane 12

ekņenmagengatņā egāņ kukņāņgat indatim koti Zisasmagen mebien.

⁴⁸ Ke kopme Zisasiyaņ yaņkwesiye, “Zudas, geņ nuknuk mnesenik keyaņ mkawaņ beinen Angat Nemuaņā neņ amgat belinan nesenik, ma?”

⁴⁹ Âpme Zisasiyet nembraņane ekņenaņ kwitnaņ kwitnaņ sokbesâpm ke ek kawaņ bemti egat zewien, “Amobotnaņ, geņ nâmdemane nin wanamaņ ekņen indaņsenup?”

⁵⁰ Kegok zemti ekņenmagengatņā ņenaņ sâpe sâpe bumbu an ņeņāņ egalen mulup an ņen wanamaņ wakņāņ penaset sâmpeme enzaņ galaņ galaņ mge.

⁵¹ Kegok sokbeme Zisasiyaņ ekti zeye, “Muluwaņ bekaņā ke katipe!” Kegok zemti an keyet wakņāņ anzam tage ke taņgume ņep beye.

⁵² Kegok sokbeme sâpe sâpe bumbu an ņeņāņ ma sesewat mka temaņgalen an dakutum ma sesewat mka temaņgalen an damuņ ekņenaņ Zisas atasâgât kobien ekņen keyet zeye, “In wanam ņilikņāņ ma wenzomak natatayelen kolo keyaņgut neņ an kambu tititoņ yek.

⁵³ Neņ inmak kasup kataņ Kawawaņgalen sesewat mka temaņ keņāņ matateman ke in ku natawien. Ya alak ingalen kan neņ natatayelen beme Sadaņāņ mulup bekaņāņ mamnen sosok sokbein.”

Pitayaņ Zisas yaņpeye

(Matiyu 26:57-58; Mak 14:53-54, 66-72; Zân 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Zisasiyaņ kekok zeme ekņenaņ atamti tetimet sâpe sâpe bumbu an ekņengalen an ņeņāņ egalen

mka keŋan wapmobien. Âpme Pitayan igak bam sukwep takopmanje.

⁵⁵ Ke koti ekme an notnanan zet nânâ mka tungupman tep mmenzime totatmambienen Pitayan kot ekŋenmagen totage.

⁵⁶ Ke kototapme mulup imbi ŋenan tewen ke totapme ekti weyan zikat memun ektati zeye, “An kapi kegogak Zisasmak mamtan!”

⁵⁷ Imbiyan kegok zeme Pitayan yanŋi zeye, “Imbi nânik, neŋ an ke ku nâmpeyap!”

⁵⁸ Ya belaknik ke tati an ŋenan Pita weyan ekmâtâti zeye, “Geŋ kegogak Zisasiyelen manjeen mamanik!”

Kegok zeyeyanŋut Pitayan ewe yanŋi zeye, “Notn, geŋ zenigen ke penan sukwep an ke neŋ ku nâyap!”

⁵⁹ Ke tapmâti aua kwep kegok delan zeme an ŋenan ekti zet windenŋben yanŋkwesimti zeye, “Kapi penan, an kapi kegogak Zisasmak tapme ekban ma ek kegogak Galili msalengatnan!”

⁶⁰ Kegok zeme Pitayan zeye, “Notn nânik, geŋ an zenigen ke neŋ ku nâmâtâlap!”

Egan kegok tazeme keyegak sakokolok apmanan kwitnan kuye.

⁶¹ Kegok kume Amobotnanan gilik zemti Pita eksem tage. Amobotnanan kegok mme Pitayan egalen zet ewenan dunduye ke nâmkawan beyeen kapigok, “Geŋ alak sakokolok apman kwitnan kukupin tapme geŋ nâgât ku nâmpeyap sek tuk zesenik.”

⁶² Pitayan zet ŋande ke otnâmti zupman kwatoti si omba penan suye.

*Zisasiyet pep zet msamti witikbien
(Matiyu 26:67-68; Mak 14:55-65; Zân 18:19-24)*

⁶³ Âpme an ekñen Zisas ekdamuñ mbien ekñen keyañ pep zet msamti witikbien.

⁶⁴ Kegok mti sanğum pañañañ zikatnañ kwaik penti yañkwesiwien, “Geñ golañ zenze an manzenikgat an kwiyañ goin geñ ke zemanenâne!”

⁶⁵ Kegok msamti zet bekanañ totot tototnañ sambe msawien.

⁶⁶ Msat msame sesewat mka temañgalen an damuñ ma sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñañ ma zii zet zikat indanda ekñenañ Zisas wati an damuñ sambeyañ ondebienen ke aik meti yañkwesiwien,

⁶⁷ “Geñ zema nâne, geñ Kilais, Kawawañ an ikñañ ombemgeñgeñañ ma an kwi?”

Kegok yañkwesime egañ diindoye, “Neñ keyet yañañ ingat zesap beme in ku nâmkinjpesaip.

⁶⁸ Ma neñ yañkwesisi ñen indayañkwesisap beme in keyet yañañ ku dinoseip.

⁶⁹ Yanğut kwitnañ kwitnañ sokbesâpm kapiyet bamen Angat Nemunañ neñ mundum bet penaset Kawawañañ an ikñañmak tatagalen nâme matazin mundum ke windeyelen mundum ke nename totabap.”

⁷⁰ Egañ kekok zeme ekñen sambeyañ yañkwesiwien, “Keyepm geñ Kawawañgat Nemunañ, ma?”

Ekñenañ kekok yañkwesime egañ diindoye, “Ilin zemkawañ bep kelak neñ kapimak.”

⁷¹ Egañ kekok zeme ekñenañ zewien, “Nin yegak zetnañ zem kukuyelen kelak nâmâtâtnup

keyepm an ñen egalen zet bandim mimiyele ku aiksenup.”

23

*Zisas amobotnañ kwitnañ Pailletmagen teti me-
bien*

(*Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Zân 18:28-38*)

¹ Âpme amobotnañ sambe ekñenañ zet ñande ke nâmwati Zisas aikti amobotnañ Pailletmagen mebien.

² Ke metati egat zet dâsuki ekñenañ Pailletgat zikatnan ombem zewien, “An kapiyañ ningalen amm ekñengat amobotnañ Sisamagen mânep takis ku kwititiyele zemkulumindeye ma egañ ikñañgat ‘Amobotnañ Kilais’ zeye.”

³ Ekñenañ kekok zeme amobotnañ Paillean Zisasiyet yañkwesiye, “Geñ Zuda mañgeyelen Amobotnañ ma?”

Zeme Zisasiyañ egalen zet dopmañ gilik zeye, “Giti ke zenik kemak.”

⁴ Kegok zeme amobotnañ Paillean sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñañ ma am mañge tabien ekñengat zeye, “Neñ an kapi zem kukuyelen zet dolakñañ penañ ñen ku aigap.”

⁵ Egañ kekok zeme ekñenañ zet omba moti zewien, “An kapiyañ Galili msat katan yañbemti am keñin mwapme gapmanmak kasa kukuyelen zempeme Zelusalem mka teman zemkwezín. Ma Zudia msalen katan sakam kekok tasokbein.”

*Zisas amobotnañ kwitnañ Elotmagen teti me-
bien*

⁶ Âpme amobotnañ Paillelañ zet ke nâmti am ekñen indayañkwesiye, “An kapi Galili msalengatnañ, ma?”

⁷ Egañ otñâyeeen Galili msat ke amobotnañ Elo-lañ maekdamuñ min nâmti Zisas peme amobotnañ Elotmagen teti mebien. Elo-lañ kan keyet Zelusalem mka temanen kotage.

⁸ Ya Zisas amobotnañ Elotmagen tetimebien kan teepmañ Elo-lañ Zisasiyelen zet zapat sambe ke nâmti ek eegalen maotnâmtan keyepm Zisas eegalen oloñen penañ mge. Egañ otñâyeyen Zisas egañ menok ñen mme eegalen nâye.

⁹ Keyepmti amobotnañ Elo-lañ Zisas yañkwesisi omba penañ yañkwesiye yañgut Zisasiyañ egalen zet dopmañ ñen ku zeye.

¹⁰ Kegok sokbeme sâpe sâpe bumbuyelen an ñeñañ ma zii zet zikat indanda ekñenañ amobotnañ Elotmagen sokñañ koti Zisas zemkukuyelen zet winderñañben zewien.

¹¹ Kegok zeme amobotnañ Elot ma egalen an kasa kuku ekñenañ Zisas pep zet msamti zet mtopepe zet zemti kâlâp teepmañ dolakñañ penañ same mundumge sepem amobotnañ ekñenañ mamunduñip keboñ mundumpemti tetimti amobotnañ Pailletmagen gilik ze mebien.

¹² Tipman baenen amobotnañ Elotmak amobotnañ Paillet egetmagen kasa kasa takwage ya kan keyet egelañ notn notn pembenañ mbun.

*Paillelañ Zisas gakikiyelen zemdelañ zeye
(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Zân 18:39-19:16)*

13 Ke aikti kopme amobotnaŋ Paillelaŋ sâpe sâpe bumbuyelen an ŋeŋaŋ ma sesewat mka temaŋgalen an damaŋ ma an imbi sambe zeme ondekme

14 kapigok indayaŋkwesiye, “In an kapiyaŋ animbi keŋin tapm yuŋgun kekok zemti in neŋmagen aiiikolo yaŋgut neŋ ingat zikalinan an kapiyet yaŋaŋ mim egeyaŋ egalen bekaŋaŋ mimiŋaŋ in zem kuyoyen ke ŋen ku aigap.

15 Ma kekokgak amobotnaŋ Elolaŋ egalen bekaŋaŋ mimiŋaŋ ku aikti peme ninmagen kozin. Ma an kapi nin kumann gakikiyelen bekaŋaŋ mimiŋaŋ ŋen ku mge.

16 Keyepmti neŋ zema kasa kuku an ekŋenaŋ witikme belak zem pema mesem.”

17 [Âpme Anŋalalaŋ Kendoyet kataŋ amobotnaŋ Paillelaŋ an kwep Zuda ekŋenmagengatnaŋ mka katikŋaŋ tatatnaŋ ekŋen manzemindeme belak kwawetemien.]

18-19 Âpme an ŋenaŋ kwitnaŋ Balabas ek am keŋin walapme Loma gapmanmak an kasa kasa Zelusalem mka temaŋ keŋan ke mti an ŋen kume gakime mka katikŋaŋ pewien. Paillelaŋ Zisas peme belak mebegalen nâm zemeŋgut an imbi sambeyaŋ kwizet kumti zewien, “Kume gakik. Balabas belak peme mesem!”

20 Âpme amobotnaŋ Paillelaŋ Zisas belak peme mesât nâmti am ekŋengat yaŋkwesisi kwizet pale-set kuye.

21 Kekok kuye yaŋgut ekŋenaŋ kwizet dopmaŋ kapigok kuwien, “Tewen kume gakik! Tewen kume gakik!” kwizet kekok kuwien.

22 Kegok kume egan sek nen ewe indayan kwesime sek tuk beme kapigok zeye, “An kapiyan kwileki myunguye? Nen egan gakisem kapiyelen myungununan nen ku aigap! Keyepm witikti belak pemann mesem.”

23 Egan kegok zeyeyangut eknenan kwizet ewe gingin kumti Zisas tewen kume gakikiyelen zewien. Kwizet kegok takume amobotnan Pailelan zelin gawepumti

24 eknenan nâwienen keyet katan Zisas zemdelan zempeye.

25 Pailelan kegok mti an eknenan belak mka katiknan kwaselen peme kwawewegalen an ke wekume belak zempeme kwawege. An ke gapmanmak kasa kasa mti an nen kume gakime mka katiknan pewien. Kegok mti Zisas ekngat belinan beme eknenan ilin nâwien keyet katan mbien.

Zisas tewen kume gakiye

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Zân 19:17-27)

26 Âpme eknenan kegok mti Zisasiyan gakikinangalen tepman iknan pume mepmambe an nen kwitnan Saimon Silini msalengatnan an ke Zelusalem mka teman keyelen kimbat zupman tapmange ya egan Zelusalem kimbat kenan mowepme kasa kuku an eknenan aikti apitilime Zisasiyelen gakikinangalen tep ke pumti Zisasiyet bamanen mege.

27 Eknenan kegok mme an imbi sambeyan Zisas mâbien ekngat tunguwinangatnan imbi notnan si zesum zesum egat tapm mepmambien.

²⁸ Ekñenañ kekok tapm mepme Zisasiyañ gi-lik zem indikti zeye, “Zelusalem imbi, nâgât susupin! Neñ nâyawen dolakñañ ilinañgat ma nembanineyet suit.

²⁹ Enenogat kan nukñañ temañañ sokbeme amnañ zewep, ‘Imbi ekñen nembanjpinñ ma imbi nempa okak ku maambelip ma imbi nempa okak nam ku maindap ekñen keyañ oloñen penañ mbep.’

³⁰ Ma kan keyegak amnañ kingati

‘Kalañgat pigok zewep, “In epeemti ndakwatait!”
ma sepem kekokak kalañ isikñañgat
zewep, “Nin añañalan nde!” zewep!’
(*Aizaya 2:19-20*)

³¹ Âpme an yomepinñ ekmagen kwitnañ kwitnañ bekañañ ekmagen sokbein beme am yomtonñ ekñenmagen bekañañ penañ sokbewe!”

³² Ma keyegak kasa kuku ekñenañ an zut idatim mebien. An zut ke an kambu titi ya Zisasmak idome gakikiyelen idati mebien.

³³ Ke meti kalañ kwitnañ Nokanzinñ Kalañ ke patañ zemti Zisas tewen kumasasok pemti mwat onzempewien. Ma Zisas betnañ penaset ma alomset an kambu titi zut ke tewen gakikiyelen idewien.

³⁴ Ekñenañ kekok mme Zisasiyañ zeye, “Bien, ekñenañ kwitnañ kwitnañ tapmip ke ku nâmâtâlíp keyepm ekñengat yomin katipe!” Egañ kekok zeme kasa kuku an ñeñañinañ sâk melakandunañ nanzañ bet guluk gilik mti kwiyañ penañ tisem ke nâmti mbien.

³⁵ Kegok sokbeme an imbi sambeyan dendan tati taekme keyegak Zuda ekñengalen amobotnan ekñenan Zisasiyet pep zet msamti zewien, “Egan am notnan maindamukulem mimindein ya ek Kilais, Kawawayan ikñan ombempepenan beme ikñangtat sekñan ñep mukulem mpesem!”

³⁶ Sakam kekok kasa kuku an ekñenan msamti ekmagen sokñan koti wain tosanan isikñan ke same niniyelen ke nâmti mbien.

³⁷ Kegok mti zewien, “Geñ Zuda amgalen Amobotnan beme gitangtat sekdi mukulem mi!”

³⁸ Âpme meluwan ñen kapigok kumpewien,
 “AN KAPI ZUDA AM EKÑENGALEN
 AMOBOTNAN.”

³⁹ Kegok sokbeme an kambu titi zut egetmangangatnan ñenan Zisasiyet pep zet msamti zeye, “Geñ Kilais, Kawawan an ikñan ombemgengeñan beme gitangtat sekdi mukulem mti nit kekok ndamukulem mi!”

⁴⁰ Ñenan kekok zeme ñenan zet ke nâmti ñenzinñ msamti zeye, “Geñ Kawawangtat kingadik ma yek? Nin tuk kapi nsakwep gakikiyelen zemdelan zemndeyo.

⁴¹ Nit bekananngangat dopman gakisâpmilup ke ñep yangut an kapi ek myunngunñan ñen ku tazin, yek penan.”

⁴² An keyan kekok zemti Zisasiyet zeye, “Geñ Amobotnan kobanigen nâgât nâmnewanik!”

⁴³ Egan kekok zeme Zisasiyan dunduye, “Ñen penan sukwep zeyap, alak geñ neñmak kululunen tassenik.”

*Zisasiyan gakiye**(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Zân 19:28-30)*

⁴⁴ Âpme 12 kilok kasup sutnañ bembeyelen sokñañ beme msat tambumbuyan pesak peme tapmeti 3 kilok gasiyet beye.

⁴⁵ Kegok sokbeme sañgum temañ Zelusalem sesewat mka temañ keñañ maopem peme topmatatan ke tuñgupman edelet balalañ zemtoti butnañ butnañ beye.

⁴⁶ Kegok sokbeme Zisasiyan kwizet temañ kumti zeye, “Bien, nâmamann gâlen belen beyap!” Kegok zemti gakiye.

⁴⁷ Kegok sokbeme kasa kukuyelen an ñeñañ egañ kwitnañ kwitnañ ke eknâmti Kawawañgat sesewati zeye, “Penañ sukwep, an kapi an kwetetepmañ penañ!”

⁴⁸ An imbi sambe tabien ekñañañ ke ekmâtâti kember penañ nâmti mkañinan mebekobien.

⁴⁹ Âpme am Zisas egat nâmâtâbien ma imbi ekñañ Galili msalengatnañ Zisas mâkobien ekñañañ beñañik tati kwitnañ kwitnañ sokbeye ke eknâmâtâbien.

*Zisas sumen mziliwien**(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Zân 10:38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Âpme an ñen kwitnañ Zosep ek Zuda ekñañgalen mka temañ kwitnañ Alimatia keyetnañ. Ek an dolakñañ ma an kwetetepmañ ma ek amobotnañ Zisas zemkuwien ekñañmagangatnañ ñen ek keyañgut egañ ekñañgalen nânâ Zisas kukuyelen nâmbiliwebien keyet nâmtikñañ penañ ku mge. Egañ Kawawañ an ikñañ ombem

pepeñan koti Kawawanğalen zemâtâtât katnan mama mamkwatan.

⁵² Keyepm eğan amobotnan Pailitmagen meti Zisas sekñan tewen mtoti sumen bembeyelen meti yanğwesime amobotnan Pailelan ñep nâmpeye.

⁵³ Ñep nâmpeme Zosewan Zisasiyet sekñan tewen mtoti sâk palakñanñan sekñan sumun pempti mti met nanzañ kapalañ enzuñ temañ kwan pepeñan an ñen ku bembenñan keyet keñan mmet beye.

⁵⁴ Ma kan keyet Bepman ma Sabat tagoño tatagalen sokñan koge.

⁵⁵ Kegok sokbeme imbi ekñen Galili msalengatnan Zisasmak kobien ekñen keyan Zosep mâti Zisas sekñan mepme sum deset bembeyelen ma sepem zigok pewesem ke eegalen mebien.

⁵⁶ Imbi ekñen keyan ke koekti gilik zemti mkaninan meti wet sesikñan dolakñan Zisas sekñan kumpepeyelen ke met weyeyan mulup mbien. Enenogat Sabat tagoño kanen mulup ñen ku mimiyelen ilinağalen zii zelan zemkatik bein.

24

*Zisasiyan gakikiengatnan wage
(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Zân 20:1-17)*

¹ Âpme Sabat tagoño kan delañ zeme mseñan Sonda tambunan msat tapm msame imbi ekñen wet kelakñan weyeyan mulup mbien ekñen keyan wet kelakñan ke mti sumen ke kobien.

² Ekñenan̄ ke koti ekme nanzan̄ teman̄ sumgalen sekekek bekek pewien ke welilim peme ganzenan metage.

³ Kegok sokbeme ek nâmti ekñenan̄ keñan mowebien yan̄gut Amobotnan̄ Zisasiyet sekñan̄ ku tapme ekbien.

⁴ Ke motati nâpeme mekwapme tatnepeme keyegak an zut melakandun̄it busatnan̄ teman̄mak keyan̄ ekñenmagen sokñan̄ kotabun.

⁵ Ekñenan̄ ke ekti kingagalan̄ indatime kusumti zikalinan̄ msalen baen ektatnepeme an zut keyan̄ kapigok zewun, “In kwilekiyet mti amgakikin̄angalen mundumen pi an alik walep keyet kwilekiyet taegip?”

⁶ An in eegalen kolo ke kapi ku tazin. Egan̄ gakikiengatnan̄ walep. In egan̄ Galili msalen inmak tati zezapat kapigok diindoye ke otnâit ke,

⁷ ‘Angat Nemunan̄ neñ a yomton̄ ekñengat belen mopma tewen gwiliman̄ nowep. Ya kasup mulup mimi tuk keyet mamaen gilik zem wabap,’ kegok diindoye.”

⁸ An zut keyan̄ kegok zematut imbi ekñen keyan̄ zet ñande ke otnâmti

⁹ sum katipemti mkan̄inan̄ gilik zem meti kwitnan̄ kwitnan̄ eknâmbien keyet met Zisasiyelen nemba 11 ma notnan̄gat zezapat mimindawien.

¹⁰ Imbi ekñen zezapat nemban̄ane ekñengat kozewien ekñen ke kwilin Malia Makdala mkaengatnan̄ ma Zoana ma Malia Zemsiyet maman̄ ma imbi notnan̄ ekñen ke.

¹¹ Kegok kozewien yan̄gut nemban̄ane ekñenan̄ imbi ekñen keyelen zelin nâme pepesut imbi zezet beye ma ekñengat ku nâmkin̄pewien.

¹² [Pitayan zet ke nâmti wawadak winde bemti sumen meti sekekegen kusum toti zikatnañan Zisasiyelen mundumanen ke egeen sangum miak pewien ke etañan tage. Ke ekti mkañan meti kwitnañ kwitnañ sokbeye keyet nânâ mulup teman mge.]

Zisasiyan am zut Emaus mka temanğalen selen idaige

(Mak 16:12-13)

¹³ Âpme kan keyet am zut Zisas mâpmamtemien egelañ Emaus mka temanğalen selen mkaen ke mebegalen tapmepmambun. Mka keyetnañ Zelusalem mka temanen ke mebegalen mael 7 kekok mametemien.

¹⁴ Egelañ ke mepmambe Zisasmagen kwitnañ kwitnañ sokbeye keyet zenâ zenâ tapmepmambun.

¹⁵ Kan egelañ zenâ zenâ tapmepmambunen keyegak Zisas iknañ egegat tunğuwidan ke patak zemti ilinsakwep mebien.

¹⁶ Ke sokbemidame egelañ an ke ekbun yañgulak egelañ am ke Zisas ke ku eknâmâtâbun.

¹⁷ Âpme Zisasiyan idayanğwesimti zeye, “It pe kwilekiyet set teepman pi zenâ zenâ tapmkolup?” Egan kekok idayanğwesime egelañ tej kindiñ pentati zimoselidan kember sakam ekbun.

¹⁸ Egetmagatnañ an ñen kwitnañ Kelopas egañ Zisas yañkwesiye, “Notn, geñ kwitnañ kwitnañ Zelusalem mka temanen âgânen ma tugenen da sokbeye ke geñ ku nâmâtâdik?”

¹⁹ Kegok zeme Zisasiyan zeye, “Pe kwilekiyet tazenik?”

Zeme Kelopasiyan zeye, “Nit kwitnan kwitnan Zisas Nasalet mkaengatnan ekmagen sokbeyan keyet tazelup. An ke golan zenze an dolaknan penan. Kawawanan ma aman egat dolaknan nâmpewien enenogat egan menok teman sepem igak igak mge ma zetnan winderanmak zemkawan beye.

²⁰ Kegok tapmkwapme ningalen sâpe sâpe bumbu an nenan ma sesewat mka temangalen an damun eknenan Loma gapmangat belinan beme gakikiyet zemdalan zempeme tewen gwiliman kumasasokpeme gakiyan.

²¹ Nin otnâwenen an ke Kawawanan Israel am mange indamukulem mimiyele koge ke nâwenn! Âpme kwitnan kwitnan sokbeyanen keyetnan kwati alak kasup mulup mimi tuk tatnuwen kapiyegak kwitnan mamanaman nen kegogak sokbep.

²² Ningalen mangeengatnan imbi notnanan eknenan zet alaknan dindoyo, ‘Eknenan msat balan zem topme topme sumen melo

²³ yanjut Zisas egat seknan ku ego.’ Kegok sokbeme eknenan gilik zem koti zeyo, ‘Nin ensel ekmann enselan kapigok dindop, “Zisas ek alik tazin,” kegok zep.’

²⁴ Imbi eknenan kegok kozeme ningalen mangeen an notnanan sumen ke melo ya imbi eknenan zeyoyen katan ekmâtâti Zisas nen ku ekti mkaen gilik zem kolo.”

²⁵ Kegok zemalut Zisasiyan diidoeye, “It naktiknitpin, in golan zenze an eknenan zet zewien ke in sewak sewak penan manâmkinpeip!

²⁶ In kapigok nânâyelen Kilais an Kawawaŋaŋ ikŋaŋ ombempepeŋaŋ ek sindem timti gakimti set katnaŋ keyaŋ mme kululuŋen meti Amobotnaŋ kwabe.”

²⁷ Zisas egaŋ Kawawaŋgalen Zet Itnaŋanen Mosesiyelen papiaen yaŋbemti ma golaŋ zenze an ekŋenaŋ ikŋaŋgat meluwaŋ mbien keyet zemkawaŋ bemideye.

²⁸ Ekŋenaŋ ke takotneti mka kosâgât nâwienen ke patan zemti Zisasiyaŋ ewe mebegalen nok mge

²⁹ yaŋgut egelaŋ zemkulumpemti zewun, “Kopmane nigalen mkaen metne enenogat kasuplak towepme tambumbuyaŋ pesak pesâpm.” Kegok zemalut Zisasiyaŋ eget idamâti egetgalen mkaen meti tabien.

³⁰ Ke tati meu nini munduman egetmak totati Zisasiyaŋ nupmamaŋ mtati Kawawaŋgat wisikŋ zemti meselemti eget idame

³¹ egelaŋ kwitnaŋ kwitnaŋ egetmak takoti mkawaŋ beye ke nâmkawaŋ bemti Zisas ikŋaŋ ekmâtâbun yaŋgut ke sokbemidamti keyegak galaŋ zeye.

³² Kegok sokbeme egelaŋ ilidak zenâ zenâ mti zewun, “Notn, selen daenen egaŋ nigat zet zapat tazemap ma Kawawaŋgalen zet zapat itnaŋaŋ tazemkawaŋ bemndemap kan keyet nigat keŋŋdan tip busat penaŋ nâlut.”

³³ Kegok zemti keyegak wawadak Zelusalem mka temanen gilik zemebun. Ke meti Zisasiyet nempaŋane 11 ekŋenaŋ notnaŋ ekŋenmak mka keŋan ondek tapmambien ke met patan zewun.

³⁴ Ke metapmalut ekŋenaŋ egetgat kapigok diidowien, “Amobotnaŋaŋ gakikiengatnaŋ wazan

ke penañ. Ke Saimonmagen sokbemsayan!”

³⁵ Ekñenañ kekok zeme egelañ kwitnañ kwitnañ sambe selen sokbeye keyet zemkawan bewun ma nupmamañ meseleme Zisas eknâmâtâbun keyet zezapat mimindawien.

*Zisasiyan nembrañemagen sokbemindaye
(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Zân 20:19-23;
Nembayelen Muluwin 1:6-8)*

³⁶ Egelañ ewe kekok tusumti tazemalut Zisas ikñañ ekñengat tunguwinan keyegak sokbemindamti kapigok diindoye, “Keñ sewakñañ inmak taindain.”

³⁷ Ke sokbemindame ekñenañ, “We eknup,” zemti kinğagalan omba penañ indatiye.

³⁸ Ekñenañ kekok mme egañ diindoye, “In nâgât zemkandapin ma in neñ gakikiengatnañ wapman keyet keñ zut mimipin!”

³⁹ In nâgât setn betn gwilim zembrañ pi egit. Neñ nenn kapimak. In nâgât sekñ timekti nâit. We ekñen sesumbañin ma kanziñinpin. Neñ sakam we nembon yek. Neñ sesumbann ma kanziñmak talap ke in egit.”

⁴⁰ [Egañ kekok zemti setnañ betnañ gwilim zembrañ zikat indeme]

⁴¹ nâmtemtem penañ mti keñin oloñenañ pesak peye yañgut egañ ekñenmagen koti tage keyet ku nâmkinpewien keyepm egañ indayañkwesiye, “In meu notnañ kapi taindain ma yek?”

⁴² Kekok zeme ekñenañ aᅅgala zinziñañ butnañ msame

⁴³ ekñengat zikalinan ke niᅅge.

⁴⁴ Egan ke nim delan zemti ekngat zeye, “Kan neŋ inmak takwabanen neŋ ingat zezapat kapi diindowan: Mosesiyelen papiaen ma golan zenze an kwep kwep ekngalen papiaen ma Sam papiaen nâgât meluwan kwitnan kwitnan mbien ke penan sokbein.”

⁴⁵ Ke zemti ekngat ŋoktikŋin mkawan beme zet zapat keyet yanŋan nâmâtâbien.

⁴⁶ Kegok mti ekngat diindoye, “Zet zapat kapiyan nâgât Kawawangalen Zet Itnananen zenzenŋan: An Kilais, Kawawan ikŋan ombempepeŋan ek sindem timti kume gakime kasup mulup mimi tuk keyet gakikiengatnan wabe.

⁴⁷ Ma nâgât kwitnnanen zet ke amnan mkawan beme amnan nâmti yomengatnan keŋin gilik zenzeyelen ma an Kawawan ikŋan ombempepeŋan egan amgalen yomin ke katikpepeyelen Zelusalem ammagengatnan yanbem am sambe msat katan ekŋenmagen sepem kegok sokbewe.

⁴⁸ Ma in golan zenze an ekŋenan zet zewien ke penan sokbeme in kwitnan kwitnan sambe ke eknâmbien.

⁴⁹ Âpme nenn Bienan Emetak Teŋ indandayelen zetik mimindeye ke indawap. Yanŋut in Zelusalem mka temanen kapiyegak tapme Kawawangalen Emetak Teŋan winde indawe.”

Kawawanŋan Zisas kululuŋen wapmoge

(Mak 16:19-20; Nembayelen Muluwin 1:9-11)

⁵⁰ Kegok zemti Zisasiyan nembanane indatimti mka teman katipemti zupman toti Betani mka ŋande isikŋan ke meti ondekindemti betnan ilizuzut mwati zet ŋande kapigok zeye, “Keŋ

sewakanan ma Kawawanngalen winde inmagen taindawe.”

⁵¹ Egan zet nande kekok tazeme zeme keyegak eknen katim indenti Kawawanngan kululun wapmoge.

⁵² Kekok sokbeme egat zemsesewati olonen palen Zelusalem gilik zem mebien.

⁵³ Apme eknenan Zelusalem ketati mse katan Kawawanngalen sesewat mka teman kenan Kawawanngat manzemsesewatemien.

clxxxi

Kawawangalen Tâtâ Alakŋaŋ
The New Testament in the Nabak Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Nabak long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nabak

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ea68a902-358a-5c72-82de-a583fc4809e7